

ATZINUMS

**Sabiedrības integrācijas politikas organizatoriskā un tiesiskā ietvara
pilnveides iespējas**

**Zvērinātu advokātu birojs "COBALT"
Kultūras ministrijas uzdevumā 2016.gadā**

Atzinumā lietotie saīsinājumi

AM	Aizsardzības ministrija
ĀM	Ārlietu ministrija
EEZ	Eiropas ekonomiskā zona
EKK	Ekonomiskās klasifikācijas kodi
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ETVVPF	Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonds
FM	Finanšu ministrija
IeM	Iekšlietu ministrija
Integrācijas pamatnostādnes	Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012. – 2018.gadam
IzM	Izglītības un zinātnes ministrija
KM	Kultūras ministrija
LVA	Latviešu valodas aģentūra
LM	Labklājības ministrija
MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
NEPLP	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO	Nevalstiskās organizācijas
PKC	Pārresoru koordinācijas centrs
PMLP	Pilsonības un Migrācijas lietu pārvalde
Sabiedrības integrācija	Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācija
Saeima	Latvijas Republikas Saeima
Satversme	Latvijas Republikas Satversme
Satversmes tiesa	Latvijas Republikas Satversmes tiesa
SIF, Fonds	Sabiedrības integrācijas fonds
SM	Satiksmes ministrija
TM	Tieslietu ministrija
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VFNOF	Valsts finansētā nevalstisko organizāciju fonda
VK	Valsts kanceleja
VM	Veselības ministrija
NIC	Nacionālais integrācijas centrs

Satura rādītājs

Atzinumā lietotie saīsinājumi	2
levads	5
[1] Tiesību akti un attīstības plānošanas dokumenti.....	6
[1.1] Konstitucionālais ietvars.....	6
[1.2] Likuma līmeņa regulējums	7
[1.3] Ministru kabineta tiesību aktu līmeņa regulējums	9
[1.4] Nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumenti.....	11
[2] Ministriju darbība sabiedrības integrācijas jomā – finanšu plūsma.....	17
[2.1] Finanšu ministrijas apkopotā informācija	17
[2.2] Aizsardzības ministrija.....	19
[2.3] Ārlietu ministrija	19
[2.4] Izglītības un zinātnes ministrija	20
[2.5] Kultūras ministrija	20
[2.6] Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome.....	21
[2.7] Sabiedrības integrācijas fonds	22
[2.8] Valsts Kanceleja.....	23
[2.9] Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	24
[2.10] Tieslietu ministrija	24
[2.11] Iekšlietu ministrija	24
[2.12] Labklājības ministrija	24
[2.13] Kopējie secinājumi	24
[3] Ministru darbība sabiedrības integrācijas jomā, konsultatīvie mehānismi un to efektivitāte.....	26
[4] Pašvaldību modeļi sabiedrības integrācijas jautājumos	33
[4.1] Rīgas pilsētas pašvaldība	33
[4.2] Daugavpils pilsētas pašvaldība	35
[4.3] Jelgavas pilsētas pašvaldība.....	37
[5] SIF darbība – tiesiskais ietvars, plānošanas dokumenti un rezultatīvie rādītāji	39
[5.1] SIF statuss un pārraudzība	39
[5.2] SIF uzdevumi citos normatīvajos aktos.....	40
[5.3] SIF noteiktās aktivitātes attīstības plānošanas dokumentos	41
[5.4] SIF kā institūcijas rezultatīvie rādītāji	47
[5.5] SIF finanšu plūsma.....	50
[6] SIF padomes loma un darbības efektivitāte.....	58
[7] SIF īstenotie projekti, to rezultatīvie rādītāji un finanšu plūsma	62

[7.1] Projekts „Pieredzes apmaiņa”	63
[7.2] Projekts „Trešo valstu pilsoņu portrets Latvijā”	64
[7.3] Projekts „Nacionālais integrācijas centrs”	65
[7.4] Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija	66
[7.5] Projekts „Dzimumu līdztiesība ekonomisko lēmumu pieņemšanā – instruments ekonomiskās konkurētspējas un vienlīdzības veicināšanai”	67
[7.6] Projekts „Demogrāfisko pasākumu īstenošana Latvijā – daudzbērnu ģimeņu kartes – Goda ģimenes kartes ieviešana”	67
[7.7] Kopējie secinājumi par SIF	68
[8] Sabiedrības integrācijas jomas koordinēšana	70
[8.1] Priekšlikumi (secinājumi) sabiedrības integrācijas jomas pārvaldības pilnveidei	72
[8.2] Sabiedrības integrācijas pārvaldības modelis Nr.1	75
[8.3] Sabiedrības integrācijas pārvaldības modelis Nr. 2	76
1. Pielikums. Pārskats par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam 2015.gadā īstenotajiem pasākumiem un izlietoto finansējumu <i>euro</i>.....	77
2. pielikums. SIF rezultatīvie rādītāji 2013. – 2015.gadam.....	85

Ievads

Sabiedrības integrācijas jomas pārvaldības ģenēze parāda, ka šīs jomas uzdevumi ir izkļiedēti, attiecīgā joma vēsturiski atradusies ļoti dažādu institūciju pārziņā. Šobrīd būtiskākā atbildības daļa par to nodota Kultūras ministrijai, bet vairāki jautājumi pilnībā vai daļēji ir citu ministriju pārziņā vai arī atbildības jautājums ir neskaidrs. Koordinācijas mehānisms ir vājš.

Lai arī sabiedrības integrācijas dažādi aspekti ir raduši plašu atspoguļojumu normatīvajos aktos, tomēr normatīvie akti nedod skaidru priekšstatu par to, kāpēc un kura tieši institūcija īsteno attiecīgo aktivitāti, jo tas galvenokārt atspoguļots attīstības plānošanas dokumentos. Attīstības plānošanas dokumenti pēc Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam pieņemšanas nosaka saprotamu attīstības plānošanas dokumentu sistēmu sabiedrības integrācijas jomā, tomēr personai bez padziļinātām priekšzināšanām nav iespējams viegli un saprotami uztvert sabiedrības integrācijas jomas pārvaldību, it īpaši finansēšanu.

Kultūras ministrijas pilnvaru apjoms un kapacitāte nevar nodrošināt sabiedrības integrācijas jomas kā horizontālas politikas koordinēšanu pilnībā. Nepastāv efektīvi institucionālie mehānismi jomas pārvaldīšanai. Esošie mehānismi ir vāji, piemēram, Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam uzraudzības padome. Risinājums prasa augstāka pārvaldes līmeņa iesaistīšanu.

Viens no būtiskiem šīs sistēmas elementiem – Sabiedrības integrācijas fonds – galvenokārt fokusējas uz sociālo integrāciju un gādā par to, lai finansējuma trūkuma apstākļos nodrošinātu savu pastāvēšanu, saglabātu cilvēkresursus. Šo fondu – vajadzīgu instrumentu – nav izdevies plānveidīgi un saprotami iekļaut kopējā valsts redzējumā par sabiedrības integrācijas jomas pārvaldību. Fonda padomes darba praktiskā organizācija nav efektīva, bet Fonda administratīvās izmaksas – pietiekami augstas un nav pārskatāmas. Fonda darbības ārēja pārraudzība faktiski nepastāv.

Citu institūciju darbībā raksturīgi sabiedrības integrācijas pasākumos ietvert pārāk plašu jautājumu loku vai sabiedrības integrāciju skatīt tikai un vienīgi mazākumtautību aspektā vai saistībā ar valsts valodas lietošanu. Atsevišķi sabiedrības integrācijas aspekti Latvijā palikuši bez pietiekamas uzmanības normatīvajos aktos, piemēram, trešo valstu pilsoņu un bēgļu integrācija. Sabiedrības integrācijas būtiska, bet neapverta sadaļa ir pašvaldības. Par tām nacionāla līmeņa dokumentos ir iekļauts salīdzinoši neliels saturs.

Par šādu jautājumu loku un problēmas fokusu pēc Kultūras ministrijas pasūtījuma arī tiek veikts pētījums, kurš guvis atspoguļojumu šajā atzinumā par sabiedrības integrācijas jomas pārvaldības institucionālo ietvaru. Pētījumā netiek vērtēti sabiedrības integrācijas rezultāti, bet tikai institucionālā sistēma un finanšu plūsmas galvenie rādītāji.

Pētījumu sagatavoja Edgars Pastars, Iveta Baltiņa, Jānis Priekulis.

Lauris Liepa, zvērināts advokāts
Zvērinātu advokātu biroja "COBALT" vadošais partneris
Rīgā 2016.gada 2.maijā

[1] Tiesību akti un attīstības plānošanas dokumenti

[1.1] Konstitucionālais ietvars

Latvijas konstitucionālo tiesību teorijā un praksē sabiedrības integrācijas jautājumi nav guvuši plašu atspoguļojumu. Tās ir bijušas atsevišķas lietas, kurās attiecīgajā jautājumā sniegti detalizētāki skaidrojumi. Pirmkārt, mazākumtautību izpratne un tiesību apjoms. Otrkārt, valsts valodas konstitucionāli tiesiskā nozīme. Treškārt, mediju nozīme un atvērtība dažādu valodu izmantošanai. Ceturtkārt, politiskās līdzdalības nodrošināšana svarīgos jautājumos. Piektkārt, skaidrojot Latvijas īpašo situāciju pēc okupācijas. Sestkārt, norādot uz diskriminācijas aizlieguma principa un tiesiskās vienlīdzības principa ievērošanu.

Satversmes leavadā citastarp noteikts, ka uzticība Latvijai, latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda ir saliedētas sabiedrības pamats, vienlaikus nostiprinot, ka Latvija ciena mazākumtautības. Valstij ir konstitucionāls pienākums uzņemties rūpes par latviešu valstsnācijas ilgstošu pastāvēšanu. Piederība valstsnācijai ir indivīda kulturālās piederības un pašidentificēšanās, nevis viņa izcelsmes jautājums. Uzstādījums par Latviju kā nacionālu valsti neierobežo mazākuma grupu tiesības, kuras garantē Satversmes 91. un 114.pants.¹

Satversmes 4.pants noteic, ka valsts valoda Latvijā ir latviešu valoda, tādējādi piešķirot tai konstitucionālu statusu.² Latviešu valodas ietekmes palielināšana veicinātu sabiedrības integrāciju un nodrošinātu harmonisku sabiedrības funkcionēšanu, kas ir būtisks sabiedrības labklājības priekšnoteikums.³ Latviešu valoda ir komunikācijas platforma, kura nodrošina demokrātijas procesu.⁴

Mazākumtautību parasti raksturo etniskā izcelsme, valoda, kultūra vai reliģija, kas nedrīkst būt pamats atšķirīgai attieksmei. Konstitucionālajā līmenī mazākumtautību definīcija ir atvērts jēdziens, ko var skaidrot un piemērot likumu un starptautisko dokumentu līmenī, tomēr ir skaidrs, ka pilsonība un valstī nodzīvotais laiks nav izšķirošais kritērijs, bet valsts ir tiesīga to precizēt. Diskriminācijas aizlieguma princips ir cieši saistīts ar mazākumtautību tiesību attīstību gan starptautiskajās, gan konstitucionālajās tiesībās, tomēr mūsdienā mazākumtautību tiesību izpratnē ar to vien nepietiek. Tādēļ Satversmes 114.panta pamatuzdevums ir gādāt par to, lai nodrošinātu mazākumtautību identitāti – to, kas viņus atšķir no valsts iedzīvotāju vairākuma. Šis pants uzliek valstij pozitīvus pienākumus saglabāt un attīstīt savu identitāti, tomēr tas negarantē prasību apmierināšanu politisko tiesību jomā, piemēram, vēlēšanu parlamentu.⁵ Vērtējot Satversmes 4., 112. un 114.pantā ietvertu vērtību sadursmi, Satversmes tiesa atzina, ka likumdevēja izraudzītajiem risinājumiem izglītības jomā jābūt orientētiem uz sabiedrības integrāciju, un konkrētajā laikposmā bilingvālās izglītības metožu izmantošana to nodrošina.⁶

Satversmes 109.pantā paredzētās tiesības uz sociālo nodrošinājumu raksturīgas sociāli atbildīgai valstij. Šo tiesību mērķis ir cilvēka cienīgas eksistences pamata nodrošināšana un nodrošināt indivīda iespējas saglabāt pilnvērtīgu sabiedrības locekļa statusu. Lai to paveiktu, valsts izveido ilgtspējīgu sociālās drošības sistēmu.⁷ Satversmes tiesa arī norādījusi, ka Satversmes 110. pants uzliek valsts pienākumu izveidot un uzturēt sistēmu, kas vērsta uz ģimenes sociālo un ekonomisko aizsardzību.⁸ Satversmes 110.pants garantē bērnu ar invaliditāti tiesības uz īpašu valsts atbalstu un aizsardzību.⁹

Satversmes 1. un 104.pants nodrošina personām plašas līdzdalības iespējas – gan individuālas, gan attiecībā uz interešu grupām normatīvo aktu izstrādes procesā. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka taisnīguma princips prasa panākt iespējami taisnīgāku līdzsvaru starp dažādu sabiedrības locekļu pretrunīgajām interesēm. Viens no šā principa īstenošanas ceļiem ir

¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. I nodaļa. Vispārīgie noteikumi. Autoru kolektīvs prof. Ringolda Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014, 126.lpp.

² Satversmes tiesas 2001.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr. 2001-04-0103 secinājumu daļas 3.2.punkts.

³ Satversmes tiesas 2003.gada 5.jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-02-0106 secinājumu daļas 3.punkts.

⁴ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. I nodaļa. Vispārīgie noteikumi. Autoru kolektīvs prof. Ringolda Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014, 316.lpp.

⁵ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. Ringolda Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 702., 703., 709., 714.lpp.

⁶ Satversmes tiesas 2005.gada 13.maija spriedums lietā Nr. 2004-18-0106.

⁷ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. Ringolda Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 549. – 550., 558., 563.lpp.

⁸ Satversmes tiesas 2006.gada 2.novembrī lietā Nr. 2006-07-01 10.punkts.

⁹ Satversmes tiesas 2015.gada 23.novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 13.punkts.

nodrošināt personas līdzdalības tiesību ievērošanu dažādu lēmumu pieņemšanā un politiskās gribas veidošanā.¹⁰ Attīstības plānošanas jautājumos Satversmes tiesa izvirzījusi augstas prasības personu līdzdalībai.¹¹ Satversmes tiesa atzina, ka sabiedrību interesējoši jautājumi ir jāizlemj arī tad, ja tajos nav vienprātības, tomēr lēmumi vienmēr ir jāpieņem tādā procedūrā, kas ļauj tos uzskatīt par leģitīmiem. Demokrātiskā iekārtā tiek īstenota tautas vairākuma griba, bet vienlaikus arī mazākumam tiek nodrošinātas efektīvas iespējas paust savu viedokli. Šīs tiesības tā var īstenot vienīgi tādas demokrātiskas procedūras ietvaros, kurā tiek respektēts mazākuma viedoklis un izpildīta vairākuma griba.¹²

[1.2] Likuma līmeņa regulējums

No *Nacionālās drošības likuma* 1.panta izriet, ka sabiedrības integrācija un demokrātiska un brīva attīstība ir nacionālās drošības sastāvdaļa.

Valsts valodas likuma 1.pants nosaka šā likuma mērķi. Viens no tiem ir latviešu valodas ietekmes palielināšana Latvijas kultūrvidē, veicinot ātrāku sabiedrības integrāciju. Šis likums nepārprotami norāda, ka sabiedrības integrācija veicama uz latviešu valodas pamata.

Likuma "Par Latvijas nacionālo un etnisko grupu brīvu attīstību un tiesībām uz kultūras autonomiju" preambulā teikts, ka Latvijas Republikā dzīvo latviešu nācija, sena pamattautība – lībieši, kā arī nacionālās un etniskās grupas. Šis likums pieņemts, lai Latvijas Republikā visām nacionālajām un etniskajām grupām garantētu tiesības uz kultūras autonomiju un kultūras pašpārvaldi. Šis likums citastarp nosaka tiesības atjaunot savos dokumentos nacionālo piederību, svinēt nacionālos svētkus, lietot nacionālo simboliku, dibināt izglītības iestādes un plašsaziņas līdzekļus ar atrunu, ka visas darbības veicamas Latvijas Republikas likumu ietvaros un respektējot Latvijas suverenitāti un nedalāmību.

Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību, kas Latvijā apstiprināta un stājusies spēkā no 2005.gada 1.oktobra, ievērojot Latvijas izteiktas atrunas attiecībā uz valsts valodas lietošanu, galvenokārt gādā par to, lai garantētu vienlīdzību un aizsardzību personām, kuras pieder pie nacionālajām minoritātēm, kā arī ļautu nacionālajām minoritātēm saglabāt un attīstīt to kultūru, sargātu to identitātes būtiskos elementus.

Repatriācijas likuma preambulā norādīts, ka Latvija ir pasaulē vienīgā etniskā teritorija, kuru apdzīvo latvieši un lībieši (līvi). Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Latvijas Republika atbalsta tautas atkalapvienošanos un aicina latviešus un lībiešus (līvus), kuri apzinās savu piederību Latvijai, atgriezties etniskajā dzimtenē. Likuma mērķis pamatā ir veicināt represēto un citu latviešu atgriešanos no Krievijas un citām bijušās PSRS republikām, tomēr šābrīža atšķirīgajā situācijā šī likuma priekšrocības izmanto ļoti neliels cilvēku skaits. Papildus minētajam šā likuma mērķis ir arī veicināt cittautiešu brīvprātīgu atgriešanos savā etniskajā dzimtenē. *Repatriācijas likumā* noteikti vairāki atbalsta pasākumi, lai veicinātu un nodrošinātu šos mērķus, piemēram, tiesības ieceļot Latvijā repatrianta ģimenes locekļiem, uzturēšanās atļaujas piešķiršana, ja repatriants nav Latvijas pilsonis, kā arī materiālās palīdzības veidi, tostarp pārceļšanās pabalsts (20.pants). Attiecībā uz izceļotāju tiesībām paredzētas vairākas tiesības, to skaitā izvest piederušo mantu, naudas līdzekļus un pārvaldīt šeit atstāto nekustamo īpašumu (25.pants).

Sabiedrības integrācijas fonda likums pieņemts, lai atbilstoši attīstības plānošanas dokumentiem finansiāli atbalstītu un veicinātu sabiedrības integrāciju (3.pants). Fonda pamatuzdevums ir piesaistīt, uzkrāt un pārvaldīt līdzekļus tieši sabiedrības integrācijas, kā arī publiskā un nevalstiskā sektora attīstības projektiem.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 2.pants citastarp noteic, ka viens no šā likuma mērķiem ir veicināt sabiedrības integrāciju uz latviešu valodas pamata, rūpēties, lai tā kalpo par visu Latvijas iedzīvotāju kopējo savstarpējās saziņas valodu, vienlaikus paredzot tiesības lietot elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos mazākumtautību un citas valodas. Šāds uzdevums papildus akcentēts sabiedriskā pasūtījuma veidošanā (71.pants).

¹⁰ Satversmes tiesas 2005.gada 13.maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 7.punkts

¹¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. Ringolda Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 730.lpp.

¹² Satversmes tiesas 2014.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. 2013-05-01 16.punkts

Izglītības likuma 9.panta pirmā daļa noteic, ka valsts, pašvaldību un valsts augstskolu izglītības iestādēs izglītību iegūst valsts valodā. Minētā likuma 41.panta otrajā daļā akcentēts, ka mazākumtautību izglītības programmās papildus iekļauj attiecīgās etniskās kultūras apguvei un mazākumtautību integrācijai Latvijā nepieciešamo saturu. Attiecībā uz mācību līdzekļiem likumā noteikts, ka mācību procesā izmantojamās tehniskās ierīces un iekārtas ir arī tādas, lai būtu izmantojamas izglītojamajiem ar īpašām vajadzībām.

Vispārējās izglītības likums izglītības programmu ļauj apvienot ar mazākumtautību izglītības programmu, iekļaujot tajā mazākumtautības dzimto valodu, ar mazākumtautību identitāti un integrāciju Latvijas sabiedrībā saistītu mācību saturu (30. un 42.pants). Līdzīgi Izglītības likumam, bet detalizētāk, *Vispārējās izglītības likuma* 53.pantā reglamentēta izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrēšana vispārējās izglītības iestādēs, piemēram, noteikts deleģējums izstrādāt prasības izglītības iestādēm, izvirzīta prasība pēc individuāla izglītības programmas apguves plāna.

Likuma "Par pašvaldībām" 15.pantā starp pašvaldības autonomajām nav minētā sabiedrības integrācija, tomēr jāņem vērā divi apstākļi. Pirmkārt, likuma "Par pašvaldībām 15.panta 5.punkts nosaka funkciju gādāt par iedzīvotāju izglītību, rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību. Otrkārt, minētā likuma 12.pants ļauj pašvaldībai savas administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs brīvprātīgi realizēt savas iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tas nav Saeimas, MK, ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, tiesas vai citu pašvaldību kompetencē, vai ja šāda darbība nav aizliegta ar likumu. Valsts nevada un nekoordinē pašvaldību darbību, nedod vadlīnijas.¹³

Saeimas kārtības rullja 131.² pants un *Republikas pilsētas domes un novada domes deputāta statusa likuma* 12.panta 4.punkts paredz apmaksātu valsts valodas mācību organizēšanu deputātiem, kuri ievēlēti, bet nepieciešamajā līmenī valsts valodu nepārvalda.

Pilsonības likums paredz vairākus atšķirīgus pasākumus, kurus varētu atzīt par sabiedrības integrāciju veicinošiem. Pirmkārt, Pilsonības iegūšanu sasaistot ar valsts valodas zināšanām un citām zināšanām par Latviju, turklāt, paredzot saprātīgus izņēmumus personām, kas vecākas par 65 gadiem. Otrkārt, noteiktos gadījumos atļaujot dubultpilsonību, kas neizslēdz no Latvijas aizceļojušajiem uzturēt saikni ar Latviju. Treškārt, ārzemnieka un Latvijas pilsoņa laulību gadījumā vairs neparedz to, ka viņu kopīgais bērns par Latvijas pilsoni kļūst, ja piekrīt abi vecāki, bet pietiek ar Latvijas pilsoņa piekrišanu. Ceturtkārt, paredz tiesības iegūt Latvijas pilsonību uz latviskās identitātes pamata personām, kas izceļojušas no Latvijas pēc 1881.gada. Piektkārt, paredz tiesības uz Latvijas pilsonību arī to nepilsoņu bērniem, kuri dzimuši Latvijā pēc 1991.gada 21.augusta.

Atbilstoši *Patvēruma likumam* bēgļa statusu ieguvušai personai piešķir pastāvīgās uzturēšanās atļauju, bet alternatīvā statusa gadījumā – termiņuzturēšanās atļauju. No šā fakta arī izriet viņu tiesības uzturēties Latvijas Republikā un saņemt arī sociālos pakalpojumus, un izmantot citas tiesības. Patvēruma likuma 50.pants noteic, ka nepilngadīgai personai, kurai piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss, tiek nodrošinātas iespējas iegūt izglītību valsts valodā valsts vai pašvaldības izglītības iestādē. Bēglim vai personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss, papildus pabalsta saņemšanai tiek segtas izmaksas valsts valodas apguvei, ja viņai nav cita iztikas avota (53.pants). Citi noteikumi par šo personu integrēšanu sabiedrībā likumā nav noteikti.

Arī *Imigrācijas likumā* nav īpašu noteikumu par ārzemnieku integrēšanu Latvijas sabiedrībā, izņemot Imigrācijas likuma 24.pantā noteikto, ka ārzemniekam ir attiecīgi priekšrocības vai tiesības saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, ja viņš zina valsts valodu noteiktā līmenī vai Latvijā ir ieguvis vidējo izglītību, apgūstot izglītības programmu valsts valodā.

Iekšējās drošības fonda un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014. – 2020.gada plānošanas perioda vadības likums paredz atbalsta sniegšanas ietvaru projektiem, ar kuriem citastarp iecerēts stiprināt un attīstīt visus kopējās Eiropas patvēruma sistēmas aspektus un veicināt trešo valstu valstspiederīgo efektīvu integrāciju Latvijā.

¹³ 2016.gada 18.aprīļa intervija ar E. Aldermani (Rīgas Dome).

Ja analizējam sabiedrības līdzdalības jautājumos, virkne likumu definē sabiedrības līdzdalības pasākumus un procedūras, tāpēc atzinumā netiek minēti visi šādi likumi, bet tikai būtiskākie. *Satversmes 115.pants, Attīstības plānošanas sistēmas likums, Teritorijas attīstības plānošanas likums, Vides aizsardzības likums un likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu"* paredz sabiedrības līdzdalības principu sabiedrībai būtisku lēmumu pieņemšanā. *Satversmes 104.pants un Iesniegumu likums* dod tiesības personai vērsties valsts vai pašvaldības institūcijā un iesniegt priekšlikumu. *Saeimas kārtības rullja 131.³ pantā* noteikta kolektīvā iesnieguma iesniegšanas kārtība, kad vismaz 10 000 Latvijas pilsoņu vēlas aktuāla jautājuma izskatīšanu Saeimā.

Bērnu tiesību aizsardzības likumā iekļautas atsevišķas tiesību normas par bērnu, kas nonākuši īpašos apstākļos, piemēram, cietuši no vardarbības, integrēšanu sabiedrībā. Invaliditātes likums nosaka pasākumus personu invaliditāti iekļaušanai sabiedrībā, invaliditātes noteikšanai un tās seku mazināšanai.

Jaunatnes likums nosaka jaunatnes politikas īstenošanā iesaistītās personas un to kompetenci šīs politikas nozarē, jauniešu līdzdalību jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā, kā arī pamatprincipus finansējuma piešķiršanai jauniešu iniciatīvām, līdzdalībai lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, un darbam ar jaunatni.

Latvijā nav pieņemts visaptverošs diskriminācijas aizlieguma likums. Tiesiskās vienlīdzības princips un diskriminācijas aizlieguma princips nostiprināts *Satversmes 91.pantā*, katrā konkrētajā likumā ietvertas papildu tiesību normas par atšķirīgas attieksmes aizliegumu, to skaitā *Darba likumā, Izglītības likumā, Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, Fizisko personu – saimnieciskās darbības veicēju – diskriminācijas aizlieguma likumā. Tiesībsarga biroja likumā* nostiprināta biroja atbildība diskriminācijas jautājumos, tostarp tiesības vērsties tiesā privātpersonas interešu aizsardzībai.

Latvijā paredzēti divi būtiski instrumenti sabiedrības integrācijas jomas atbalstam. Pirmkārt, *Brīvprātīgā darba likums*, kas ir fiziskās personas fizisks vai intelektuāls bezatlīdzības darbs sabiedrības labā. Otrkārt, *Sabiedriskā labuma organizāciju likums*, kura galvenais mērķis ir atvieglot atbalsta sniegšanu sabiedriskā labuma darbībai, kas sevī citastarp ietver labdarību, cilvēktiesību un indivīda tiesību aizsardzību, pilsoniskas sabiedrības attīstību.

[1.3] Ministru kabineta tiesību aktu līmeņa regulējums

1991.gadā pie premjerministra biroja tiek izveidots Nacionālo lietu departaments. 1992.gadā etnisko minoritāšu jautājumi tiek risināti TM Mazākumtautību departamentā.

2000.gadā mazākumtautību jautājumus risināja Naturalizācijas pārvalde. 2001.gada 5.jūlijā Saeima pieņēma Sabiedrības integrācijas fonda likumu, un šim fondam bija noteiktas funkcijas ES pirmsiestāšanās finanšu instrumenta PHARE programmas administrēšanā¹⁴ Pārejas programmas ieviešanā¹⁵ un grantu shēmu apsaimniekošanā.¹⁶

2002.gadā tika izveidots Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts, kas darbojās līdz 2008.gada 31.decembrim, kurā strādāja 50 darbinieki un ierēdņi. Pēc šī sekretariāta reorganizācijas ar 2009.gada 1.janvāri sabiedrības integrācijas funkcija tika nodota Bērnu un ģimenes lietu ministrijai.

No 2009.gada 1.jūlija sabiedrības integrācijas jomas pārzināja TM Sabiedrības integrācijas lietu departaments. No 2011.gada 1.janvāra sabiedrības integrācijas funkcija ir KM kompetencē (Sabiedrības integrācijas departamentā ir 9 darbinieki). Saeima 2011.gada 3.martā pieņēma likumu "*Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā*", ar kuriem nostiprināja lielāku SIF autonomiju un atbildību Valsts pārvaldes iekārtas likumam.

Atbilstoši MK 2003.gada 29.aprīļa noteikumiem Nr. 241 "*Kultūras ministrijas nolikums*" ministrijas uzdevums ir izstrādāt valsts politiku sabiedrības integrācijas jomā. Šīs funkcijas

¹⁴ Ministru kabineta 2003.gada 25.jūnija noteikumi Nr. 331 "Kārtība, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno, uzrauga un izvērtē Eiropas Savienības pirmsiestāšanās finanšu instrumenta PHARE programmu".

¹⁵ Ministru kabineta 2004.gada 10.augusta noteikumi Nr. 705 "Par Saprāšanās memorandu starp Eiropas Komisiju un Latvijas Republikas valdību Pārejas programmas ieviešanai".

¹⁶ Ministru kabineta 2004.gada 30.marta noteikumi Nr. 200 "Noteikumi par Eiropas Savienības struktūrfondu vadību".

izpildei tiek īstenota valsts politika sabiedrības integrācijas jomā un sekmēta pilsoniskās sabiedrības attīstība un starpkultūru dialogs, koordinēta atbalsta sistēmas pilnveide, lai veicinātu imigrantu veiksmīgu iekļaušanos sabiedrībā, īstenota Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda pārraudzība. Papildus tam ministrijai uzticēts arī koordinēt masu informācijas (plašsaziņas) līdzekļu politiku, lai nodrošinātu kvalitatīvas, daudzveidīgas, līdzsvarotas un ilgtspējīgas plašsaziņas līdzekļu vides attīstību, kas daļēji sasaucas arī sabiedrības integrācijas jomā veicamajiem uzdevumiem atbilstoši Integrācijas pamatnostādņem.

Integrācijas pamatnostādņu īstenošanai ar MK 2012.gada 13.novembra noteikumiem Nr. 764 "*Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomes nolikums*" izveidota konsultatīvā padome, lai nodrošinātu šo pamatnostādņu īstenošanas uzraudzību un veicinātu valsts pārvaldes un citu iesaistīto institūciju sadarbību. Padomes vadītājs un 23 padomes locekļi. Padomi vada kultūras ministrs.

MK 2003.gada 29.aprīļa noteikumos Nr. 236 "*Aizsardzības ministrijas nolikums*" paredzētās ministrijas funkcijas tiešā veidā nav saistītas ar sabiedrības integrācijas jomu, tomēr atbilstoši attīstības plānošanas dokumentiem atsevišķas darbības izriet no pienākuma izstrādāt valsts aizsardzības politiku, kā arī izstrādāt jaunatnes militāri patriotiskās audzināšanas politiku.

Saskaņā ar MK 2003.gada 29.aprīļa noteikumiem Nr. 237 "*Ārlietu ministrijas nolikums*" ĀM nav *expressis verbis* noteiktu funkciju sabiedrības integrācijas jomā, tomēr atbilstoši attīstības plānošanas dokumentos minētajam attiecīgie uzdevumi tiek atvasināti no konsulāro funkciju veikšanas, jo Latvijas vēstniecību ikdienas darbība cieši saistās ar diasporas sabiedrisko un kultūras dzīvi.

MK 2010.gada 23.marta noteikumos Nr. 271 "*Ekonomikas ministrijas nolikums*" nav *expressis verbis* noteiktu funkciju sabiedrības integrācijas jomā, tomēr tās galvenokārt izriet no funkcijas izstrādāt ekonomikas politiku un koordinēt tās īstenošanu. Detalizētāki uzdevumi noteikti attīstības plānošanas dokumentos galvenokārt attiecībā uz reemigrācijas jautājumiem, tomēr Reemigrācijas atbalsta pasākumu plānā veicamie uzdevumi iekļaujas vairāku ministriju kompetencē (izglītība, nodarbinātība, komunikācijas rīki, tostarp tieša kontaktēšanās ar ārzemēs dzīvojošajiem tautiešiem).

Lai arī Integrācijas pamatnostādņēs norādīta ļoti plaša TM kompetence, kas varētu būt saistīta ar sabiedrības integrācijas jautājumiem, tomēr atbilstoši MK 2003.gada 23.aprīļa noteikumiem Nr. 243 "*Tieslietu ministrijas nolikums*" galvenokārt par tādu varētu atzīt valsts valodas pārraudzību. Papildus tam netiešu ietekmi var saskatīt atsevišķās aktivitātēs, kas saistītas ar tiesiskās apziņas stiprināšanu, vai veicamas ieslodzījuma vietās, lai gādātu par notiesāto personu iekļaušanos sabiedrībā. TM arī atbild par valststiesību politikas izstrādi un koordinē ES tiesību pārņemšanu, kas var skart sabiedrības integrācijas jomā ietilpstošos pretdiskriminācijas un pamattiesību jautājumus.

Saskaņā ar MK 2003.gada 16.septembra noteikumiem Nr. 528 "*Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums*" ministrijas funkcijas galvenokārt saistītas ar valsts valodas politiku, jaunatnes un izglītības politiku atbilstoši attīstības plānošanas dokumentos paredzētajām aktivitātēm.

MK 2004.gada 27.janvāra noteikumi Nr. 49 "*Labklājības ministrijas nolikums*" nosaka Labklājības ministrijas funkcijas, no kurām uz sabiedrības integrācijas jomu attiecināmi uzdevumi, kas saistīti ar vienlīdzīgu iespēju un dzimuma līdztiesības politiku, kā arī uzdevums koordinēt vienotu sociālās iekļaušanas politiku.

MK 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr. 243 "*Iekšlietu ministrijas nolikums*" nosaka vairākus uzdevumus Integrācijas pamatnostādņēs aktualizētajos jautājumos, proti, pilsonība, iedzīvotāju uzskaitē un dokumentēšana, kā arī migrācija. Ar šiem noteikumiem ir saistīti MK 2006.gada 3.oktobra noteikumi Nr. 811 "*Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nolikums*", kas nosaka konkrētu darbību veikšanu. Neviens no šiem noteikumiem nedefinē kādas iestādes atbildību par patvēruma meklētāju integrēšanu sabiedrībā.¹⁷

¹⁷ VK revīzijas ziņojums "Patvēruma politikas un imigrācijas kontroles īstenošana". Pieejams: http://www.lrvk.gov.lv/uploads/reviziju-zinojumi/2014/2.4.1-11_2014/revizijas_zin_09.02.2015_publiskosana.pdf

Saskaņā ar MK 2012.gada 28.marta rīkojumu Nr. 141 „Par ministriju kompetenču sadalījumu Eiropas Savienības jautājumos atbilstoši Eiropas Savienības tiesību kopuma klasifikācijai” par diskriminācijas novēršanu ir atbildīgas vairākas ministrijas atkarībā no aplūkojamās nozares, piemēram, invaliditātes pamats – LM, reliģiskā pārliecība – TM, rase un etniskā izcelsme – KM. Valsts kancelejas funkcijas nosaka MK 2003.gada 20.maija noteikumi Nr. 263 “Valsts kancelejas nolikums” un MK 2014.gada 7.janvāra noteikumi Nr. 14 “Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes nolikums”. No tiem izriet, ka VK koordinē sabiedrības līdzdalību un informēšanu, kā arī ir atbildīgā par NVO un MK memoranda padomes darba koordinēšanu.

Vienlaikus jāņem vērā, ka sabiedrības līdzdalības kārtību lēmumu pieņemšanā nosaka virkne normatīvo aktu, un ne visas šādas darbības ir saistāmas ar VK funkcijām, piemēram, iedzīvotāju aptauja saskaņā ar likumu “Par pašvaldībām”, sabiedriskā apspriešana saskaņā ar *Teritorijas attīstības plānošanas likumu*, kā arī līdzdalība attīstības plānošanā saskaņā ar MK 2009.gada 25.augusta noteikumiem Nr. 970 “Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”.

Lai arī Integrācijas pamatnostādņu aktivitātēs norādīta arī VARAM, SM un FM, viņu darbību regulējošajos normatīvajos aktos nav tieši ar sabiedrības integrāciju saistītu funkciju, bet sabiedrības integrācijas aspekts ņemams vērā, veicot citas funkcijas, piemēram, reģionālo plānošanu, pašvaldību uzraudzību, sakaru politiku vai finanšu politiku. Tādējādi tas ir attīstības plānošanas dokumentu, nevis normatīvo aktu jautājums par konkrēti veicamiem uzdevumiem.

[1.4] Nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumenti

Sabiedrības integrācijas jēdziens Latvijas politikas veidošanas kontekstā deviņdesmito gadu sākumā pārsvarā tika izprasts kā nepieciešamība integrēt mazākumtautības latviskā vidē, vienlaikus veicinot to līdzdalību sabiedriskajos procesos. Šāda sašaurināta pieeja noteica sabiedrības integrācijas politikas mērķus un darbības virzienus pēc Latvijas neatkarības atgūšanas. Vienota pieeja šīs problēmas risinājumam plašākā griezumā tika uzsākta ar Sabiedrības integrācijas programmas apstiprināšanu un turpināta 2005.gadā pieņemtajās Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas politikas pamatnostādnēs 2005. – 2014. gadam, uz kuru pamata tika izstrādāta Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas programma (atjaunotā versija 2008. – 2012. gadam). Atbildīgās institūcijas par sabiedrības integrācijas politikas ieviešanu ir atskaitījušās par programmas īstenošanu tikai vienu reizi – 2001.gadā.¹⁸

Ja analizējam aktuālos attīstības plānošanas dokumentus, tad šajā sadaļā aplūkoti tikai tādi attīstības plānošanas dokumenti, kuru darbība turpinās pēc 2016.gada, izkārtot tos pēc hierarhijas, regulējuma apjoma vai svarīguma.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam pieskaras vairākiem sabiedrības integrācijas jomas aspektiem. Tajā noteikts, ka jaunrade, tolerance, sadarbība un līdzdalība veicina sabiedrības saliedētību, drošību un kultūras daudzveidību un veids, kā to sasniegt, ir novērst ienākumu nevienlīdzību, vecuma un dzimuma diskrimināciju darba tirgū, etniskos aizspriedumus un lingvistiskās institucionālās barjeras.

Stratēģijā arī paredzēts, ka Latvijai ir svarīgi saglabāt un attīstīt savu identitāti, valodu, nacionālās kultūras vērtības un tās kultūras telpai raksturīgo dzīvesveidu. Kultūras identitāti veido ne tikai etniskas izcelsmes vērtības, bet kopējas vērtības, uzņemot sevī un radoši transformējot Eiropas kultūru ietekmes. Kopīgs kultūras mantojums, valoda, tradīcijas un vērtību izpratne ir galvenie komponenti, kas nodrošina piederības izjūtu noteiktai kopienai un veicina sabiedrības saliedētību.

Sabiedrības līdzdalības process jāpadara pēc iespējas konstruktīvāks un efektīvāks, jāstiprina Latvijas iedzīvotāju spējas un prasmes līdzdarboties sabiedriskajos procesos, tostarp īstenojot pilsoniskās izglītības programmas. Stratēģija kā problēmu akcentē to, ja valstisku lēmumu pieņemšanā piedalās tikai neliela daļa sabiedrības, neizbēgami tiek pieņemti lēmumi, kas

¹⁸ Valsts dibināto un finansēto fondu darbības un finanšu līdzekļu izlietošanas lietderības un normatīvā regulējuma analīze un rekomendāciju izstrāde. Starpziņojums. 2011.gada 27.maijs. SIA “Safēge Baltija” pētījums Valsts kancelejas uzdevumā. Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/content/reformu-novertejumi-un-petijumi>

neatspoguļo sabiedrības vairākuma intereses, kā arī pietiekami neatspoguļo dažādu sociālo grupu (etnisku, lingvistisku, ekonomisku u.c.) viedokļus.

Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam sabiedrības integrāciju viskonkrētāk aplūko rīcības virzienā "Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā līdzdalība kā piederības Latvijai pamats". Plānā minēts, ka Latvija ir vienīgā vieta pasaulē, kur var pilnvērtīgi pastāvēt un attīstīties latviešu tauta, valoda un kultūra. Plānā akcentēts, ka ārpus Latvijas ir vēl plašs cilvēku loks ar piederības apziņu Latvijai. Sabiedrības un valsts mērķis ir kopt valodu un gādāt par nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības integrācijas vērtībām ilgtermiņā, proti, palielināt iedzīvotāju savstarpējo sadarbību un uzticēšanos, veicināt Latvijas iedzīvotāju palikšanu un Latvijas valsts piederīgo atgriešanos Latvijā, palielināt latviešu valodas lietojumu sabiedrībā un stiprināt latviešu valodas pozīciju ikdienas saziņas situācijās, kā arī veicināt iedzīvotāju piederību, pilsonisko apziņu un lepnumu par savu valsti un tautu. Šo mērķu sasniegšanai noteikti konkrēti uzdevumi, atbildīgās institūcijas, indikatīvie finansējuma avoti un izmērāmi rezultatīvie rādītāji, kas īsumā raksturojami kā atbalsts nacionālās identitātes veidošanai, pilsoniskās līdzdalības veicināšana, pilsoniskās aktivitātes atbalsts, latviešu valodas mācīšana, reemigrācijas pasākumi, informatīvās telpas stiprināšana un veicināt sapratni starp dažādām etniskajām grupām, it īpaši izmantojot kultūras aktivitātes kā vienojošu platformu. Papildus tam citos plāna virzienos norādīta sociālās integrācijas nozīme un diskriminācijas novēršana darba tirgū.

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.–2018.gadam izvirza politikas virsmērķi, proti, Latvijas nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas mērķis ir stipra, saliedēta Latvijas tauta, proti, nacionāla un demokrātiska kopiena, kura nodrošina tās vienojošā pamata – latviešu valodas, kultūras un nacionālās identitātes, eiropisko demokrātisko vērtību, unikālās kultūrtelpas – saglabāšanu un bagātināšanos Latvijas nacionālās demokrātiskās valsts līdzsvarotai attīstībai.

Lai to sasniegtu, pamatnostādnes paredz galvenos rīcības virzienus – piederības sajūta Latvijai un Eiropai, mazākumtautību identitāte un iekļaušanās latviskā kultūrtelpā, starpkultūru dialogs, naturalizācija, pilsoniskā līdzdalība, latviešu valodas prasme un lietošana, informācijas telpas un plašsaziņas līdzekļu loma integrācijā, diskriminācijas mazināšana un novēršana, romu iekļaušanās sabiedrībā un izglītības sistēmā, imigrantu iekļaušanās sabiedrībā un sociālā atmiņa un vēsture.

Pamatnostādņēs akcentēts, ka Latvijas sabiedrības nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politika uzsver identitāšu papildināšanās principu. Latviešu valoda ir valsts valoda, tā ir demokrātiskās līdzdalības valoda un saziņas līdzeklis Latvijā, pamats saliedētai sabiedrībai. Latviešu valodas lietojuma samazināšanās būtu apdraudējums sekmīgai sabiedrības integrācijai. Mazākumtautības ir tradicionāla Latvijas sabiedrības daļa. Tās paaudzēm ilgi dzīvojušas Latvijā, uzskata sevi par piederīgām Latvijas valstij un sabiedrībai, vienlaikus saglabā savu atšķirīgo nacionāli kultūralo identitāti.

Pamatnostādnes pievēršas arī diskriminācijas jautājumiem, norādot, ka pilsoniskās līdzdalības kontekstā valsts pienākums ir garantēt, ka neviens indivīds vai sabiedrības grupa netiek diskriminēti savas atšķirīgās identitātes dēļ un var līdzdarboties pilsoniskajā sabiedrībā.

Atbilstoši pamatnostādņēm par jaunu izaicinājumu Latvijas integrācijas politikai kļūst jauno imigrantu integrēšana latviešu valodas telpā. Iebraucēji uzskata latviešu valodas prasmi par svarīgu pamatzināšanu līmenī, bet, tā kā ar valsts iedzīvotājiem viņiem ir iespēja kontaktēties arī krievu valodā, tad trūkst motivācijas mācīties latviešu valodu.

Pamatnostādnes kā mērķi izvirza Latvijas valsts un tautas interesēs padziļināt sabiedrību vienojošo latvisko identitāti, spēcinošot to mūsdienu globalizācijas apstākļos, kā arī paplašināt to, lai tajā varētu iekļauties arī mazākumtautības un imigranti.

Viens no būtiskiem pamatnostādņu rīcības virzieniem ir pareizi organizēta sociālā atmiņa. Īstenojot noteiktu rīcībpolitiku, sagaidāms, ka Latvijas mazākumtautību vidū nostiprināsies patiesos vēsturiskos faktos balstīta attieksme pret 20.gadsimta 40.gadu notikumiem un paplašināsies zināšanas par starpkaru Latviju.

Veicinot piederības sajūtu latviskajai kultūrtelpai, par īpašu rīcībpolitikas virzienu tiek atzīta ārzemēs dzīvojošo latviešu atbalstīšana. Latvijas valstij aizvien aktuālāks kļūst uzdevums iesaistīties un palīdzēt saglabāt ārzemēs dzīvojošiem latviešiem latvisko identitāti un piederību latviskajai kultūrtelpai.

Pamatnostādnes definē institucionālo ietvaru, minot KM, AM, ĀM, EM, IeM, IzM, TM, LM, VARAM, VK, FM, SM, VM un SIF kā iesaistītas pamatnostādņu īstenošanā. Tomēr katras institūcijas ieguldījums ir būtiski atšķirīgs vai jau izriet no viņas vispārējām funkcijām. Turklāt Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas izstrādē un īstenošanā iesaistīto institūciju skaits ir krietni plašāks, piemēram, NEPLP vai Tiesībsarga funkcijas minētas papildus attiecīgajām ministrijām, lai gan tās varētu uzskatīt par krietni būtiskākām (salīdzinot, piemēram, ar FM, kurai noteikta līdzdarbība atsevišķu nelielu uzdevumu praktiskā īstenošanā).

Deklarācijā par Mārā Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību ietverti svarīgākie Integrācijas pamatnostādnēs aktualizētie jautājumi, kopumā *turpinot Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību* sadaļā "Nacionālā identitāte, saliedēta sabiedrība, reemigrācija un informatīvā telpa" noteikto.

Deklarācijā atzīts, ka Latvijas drošībai ir nozīmīga saliedēta un uz kopīgām vērtībām orientēta sabiedrība, kuru vieno piederības sajūta Latvijas valstij, tās valodai, kultūrai un pamatvērtībām. Deklarācijā akcentēti vairāki atbalsta pasākumi, proti, tiks īstenota atbalsta programma NVO, aktivizējot pilsonisko sektoru sabiedrībai aktuālu izaicinājumu risināšanā, tai skaitā tiks atbalstītas mazākumtautību NVO, paplašinot mazākumtautību iespējas aktīvi piedalīties Latvijas kultūras un sabiedriskās dzīves procesos. Deklarācijā pausta apņemšanās rūpēties par imigrācijas radīto risku un negatīvo seku būtisku mazināšanu, tai skaitā, izvērtējot patvēruma meklētāju iespējas iekļauties sabiedrībā. Deklarācijā paredzēts, ka tiks atbalstīta jauniešu izglītošana par valsts aizsardzību, veicinot jaunatnes pilsonisko apziņu un patriotisko audzināšanu, tai skaitā stiprinot Jaunsardzes kustību. Deklarācijā norādīta arī nepieciešamība nodrošināt ārvalstīs dzīvojošo tautiešu politisko un pilsonisko līdzdalību un iesaisti Latvijas ekonomiskajā un kultūras dzīvē, izglītībā un zinātnē, kā arī atbalstu ārvalstīs dzīvojošām Latvijas ģimenēm, kuras apsver iespēju atgriezties Latvijā, un ciešākas saites ar Latviju, un mērķorientētu valsts atbalsta politiku atgriešanās īstenošanai. Papildus tam noteikts, ka jāattīsta sadarbību ar diasporu akadēmiskajās un zinātniskajās institūcijās visā pasaulē. Visbeidzot, deklarācijā minēts arī par personu ar invaliditāti līdzdalības iespējām sabiedrībā bez jebkādas diskriminācijas.

Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam vērstas uz to, lai sekmētu latviešu valodas lingvistisko kvalitāti un konkurētspēju, nodrošinātu valsts valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu, saglabātu, aizsargātu un attīstītu latviešu valodas tradicionālo kultūrvidi, veicinātu latviešu valodas vispusīgu izpēti, kā arī nodrošinātu latviešu valodas kvalitatīvu apguvi gan izglītības sistēmā, gan mūžizglītībā. Pamatnostādnes paredz pilnveidot valodas lingvistisko kvalitāti un attīstīt valodu dinamiski mainīgajā un informācijas piesātinātajā vidē. Pamatnostādnēs citastarp norādīts, ka saskaņā ar tām jāuzlabo nelatviešu latviešu valodas prasme, jāveicina latviešu valodas lietošana publiskajā telpā, jāizstrādā un jāsaskaņo terminoloģija, kā arī jānodrošina atbalsts diasporai un reemigrējušajiem bērniem iekļauties Latvijas izglītības sistēmā. Pamatnostādnes akcentē atbalstu līvu rakstu valodai.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam akcentē dažus sabiedrības integrācijai būtiskus jautājumus, proti, jauniešu nacionālās identitātes veidošanās, kultūrvēsturiskā mantojuma apgūšana, jaunu kultūras vērtību radīšana, dažādu tautību bērnu un jauniešu saliedēšanās, integrācija un socializācija ārpus formālās izglītības, kā arī fokusējas uz sociālā riska grupu jauniešu integrācijas pasākumu īstenošanu izglītības iestādēs, paredzot atbalstu tajā skaitā arī individualizētajiem mācību plāniem un vasaras nometņu organizēšanai jauniešiem ar speciālām vajadzībām. Papildu tam norādīts arī uz mūžizglītības pieejamību iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu vecuma, dzimuma, iepriekšējās izglītības, dzīvesvietas, ienākumu līmeņa, etniskās piederības, speciālām vajadzībām.

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam akcentē saliedētu sabiedrību uz vienojoša latviešu valodas, kultūras un nacionālās identitātes pamata. Pamatnostādnēs akcentēts, ka sabiedrības struktūra ir nepārtrauktā attīstībā, mainās arī sabiedrības attieksmju un vērtību sistēma, tāpēc kultūrpolitikā viens no galvenajiem jautājumiem ir kultūras auditorijas

palielināšana, domājot arī par sabiedrības saliedēšanu, identitātes saglabāšanu, piesaisti Latvijai un savai lokālajai vietai. Jāņem vērā sabiedrības dažādība, dažādo sabiedrības grupu intereses un tiesības, lai tās nodrošinātu bez jebkādas diskriminācijas un pēc vienlīdzības principa, tostarp veicinot sociālo iekļautību personām ar funkcionālajiem traucējumiem, veicinot dzimumu līdztiesību un vienlīdzīgas iespējas. Pamatnostādnēs minēta Dziesmu un Deju svētku tradīcija kā izcils Latvijas sabiedrības saliedētības paraugs, kuras ilgtspēju nodrošina mērķtiecīga sadarbība starp valsts, pašvaldību, sabiedrisko un privāto sektoru.

Jaunatnes politikas pamatnostādnēs 2009. – 2018.gadam secināts, ka viens no uzdevumiem ir veicināt starpkultūru dialogu visos jaunatnes politikas izstrādes un īstenošanas posmos. To var sasniegt dažādos ceļos, tai skaitā neformālās izglītības ietvaros un akcentējot starpkultūru izglītību, lai nodrošinātu jauniešiem starpkultūru kompetences, veicinot sabiedrības integrāciju, sociālās atstumtības mazināšanos un starpkultūru dialoga pilnveidi. Pamatnostādnēs kā problēma akcentētas grūtības, ar kurām saskaras izglītojamais ar speciālām vajadzībām, mēģinot integrēties vispārējās izglītības sistēmā.

Ģimenes valsts politikas pamatnostādnēs 2011. – 2017.gadam nodarbinātība minēta kā galvenais faktors, kas nodrošina ģimenes sociālo un ekonomisko integrāciju sabiedrībā un novērš sociālo atstumtību. Viens no pamatnostādņu uzdevumiem ir sekmēt bērnu invalīdu integrāciju vispārīgajās izglītības iestādēs.

Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnēs 2015. – 2020.gadam kā būtiski rīcības virzieni norādīti jauniešu nodarbinātības veicināšana, gados vecāku bezdarbnieku integrēšana darba tirgū, personu ar invaliditāti nodarbinātība (veicinot personas ekonomisko neatkarību un sociālo iekļaušanu) un iedzīvotāju grupu, kam ir grūtības iekļauties darba tirgū vai kuras saskaras ar sociālās atstumtības un bezdarba risku, integrēšana darba tirgū un tādējādi arī sabiedrībā (piemēram, romu tautības cilvēki). Pamatnostādnes vērstas uz politiku, kas veicina darba tirgus attīstību un imigrantu un viņu bērnu sociālo integrāciju, kā arī politiku, kuras ietvaros imigrantu prasmes tiktu izmantotas ekonomiskās izaugsmes veicināšanai. Pamatnostādnes kā vienu no risinājumiem piedāvā arī sociālo uzņēmumu darbības ietvara noteikšanu. Ar tām netieši ir saistītas *leslodzīto resocializācijas pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam*, kas pievēršas sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju un bezdarbnieku konkurētspējas un piekļuves darba tirgum veicināšanai.

Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādnes 2005. – 2015.gadam konstatē, ka invalīdi ar smagiem funkcionāliem traucējumiem vai arī ar smagiem garīga rakstura traucējumiem (tai skaitā ar psihiskām saslimšanām) ir īpaši atstumti no sabiedrības un nav spējīgi patstāvīgi bez papildus atbalsta tajā integrēties. Pamatnostādnes neizvirza būtiskus un izvērstus mērķus, kā arī būtisku finansējumu problēmas risināšanā, bet paredz tiesiskā regulējuma pilnveidošanu.

Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnēs 2014. – 2020.gadam norādīts uz līdzdarbošanās iespējām, lai sabiedrības līdzdalības procesam nākotnē būtu lielāka caurspīdība, nosakot atbildīgo uzraudzības institūciju, kas kontrolētu sabiedrības līdzdalības procesus valsts pārvaldes institūcijās un to kvalitāti. Vieni no veicamajiem pasākumiem ir stiprināt valsts pārvaldes komunikācijas kapacitāti un praktisku sadarbību (pieredzes apmaiņu) starp valsts un privāto sektoru.

Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādnes paredz sekmēt rīcībpolitikas plānošanas kvalitātes uzlabošanu, veicinot lielāku sociālo partneru un NVO līdzdalību rīcībpolitikas plānošanas procesā, un atzīst, ka konsultāciju, komunikācijas un sabiedrības informēšanas procesi ir cieši saistīti ar ietekmes novērtējumu, kā arī veicināt normatīvo aktu un rīcībpolitikas plānošanas dokumentu kvalitāti, publiskās pārvaldes darbības atklātību un palielināt visu ieinteresēto pušu un sabiedrības kopumā līdzdalību rīcībpolitikas veidošanas procesā.

NEPLP apstiprinājusi *Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālo stratēģiju 2012. – 2017.gadam*. Tā paredz kā galvenos principus attīstīt Latvijas demokrātiju, tiesisko valsti un pilsonisko līdzdalību, kā arī veicināt valstisko apziņu, latviešu kultūras identitāti, Latvijas reģionālās identitātes un eiropeisko identitāti. Tā kā stratēģijās konstatēts, ka latviešu valodas lietojums valsts elektronisko mediju vidē ir neproporcionāli mazs un neatbilst

iedzīvotāju etniskajam sastāvam, pausta apņemšanās apraides atļauju piešķiršanā veicināt sabiedrības integrāciju uz latviešu valodas pamata, sekmēt latviešu valodas attīstību. Stratēģijā noteiktais par vienotu sabiedrisko mediju sasaucas ar *Latvijas Republikas elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādņēs 2011. – 2016.gadam* minēto līdzīgo uzdevumu, kura īstenošanai iesaistāma arī KM.

Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā paredz virkni pasākumu, kuri šobrīd palikuši ārpus normatīvo aktu tvēruma. Būtiskākie pasākumi, ko paredz šis plāns, ir sociālekonomiskās iekļaušanas plāna parauga izstrāde (informē par tiesībām un pienākumiem, par darba tirgu, izglītības iespējām, līdzdalību sabiedrībā, sociālajām tiesībām u.tml.), sociālā darbinieka un sociālā mentora piesaisti, praktiskās mācības (ievadkurss par Latviju). Patvēruma meklētājiem organizēti sniegs informāciju par dzīvokļu tirgu, mazcenas īres dzīvesvietām, atbalstīs bēgļi mājokļa īrē, kā arī izglītības iespēju nodrošināšanai izglītības iestādēs (īpaši profesionālās izglītības iestādēs) paaugstinās pedagogu kompetences darbam ar šādam personām.

Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014. – 2020.gada plānošanas perioda nacionālā programma paredz galvenās aktivitātes, mērķus un sasniedzamos rezultātus (piemēram, atbildīgo institūciju kapacitātes stiprināšana, patvēruma meklētāju iekļaušanās sabiedrībā, ieskaitot apmācības un iepazīstināšanu par Latviju, sadzīves apstākļu uzlabošanu patvēruma meklētāju izmitināšanas centros), izmantojot ES piešķirto finansējumu, tostarp īstenojot projektus, kas atbalstīti atklāta konkursa ietvaros.

Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāns 2013. – 2016.gadam paredz vairākus pasākumus ārzemēs dzīvojošo Latvijai piederīgo identitātes uzturēšanai (arī izglītības un kultūras pieejamība ārzemēs). Plāna ietvaros paredzēti vairāki rīcības virzieni – viena institūcija sniedz konsultācijas par atgriešanos Latvijā, informācijas sniegšana par darba iespējām Latvijā, atbalsts komersantiem viņu motivēšanai piesaistīt augsti kvalificētu darbaspēku, latviešu valodas apguve, sadarbība ar diasporu (saiknes uzturēšana, informēšana par uzņēmējdarbības iespējām Latvijā), atbalsts skolēniem iekļauties izglītības sistēmā pēc atgriešanās Latvijā, repatrianta statusa prasību izmaiņas, to attiecinot uz plašāku personu loku.

Rīcības plāns Latgales reģiona izaugsmei 2015. – 2017.gadam attiecībā uz sabiedrības integrāciju norāda uz Pamatnostādņēs plānotajiem pasākumiem, bet papildus tiem citus pasākumus šajā jomā neparedz.

Valsts aizsardzības koncepcija sasaucas ar Integrācijas pamatnostādņēm, akcentējot, ka sabiedrības pilsoniskā apziņa un patriotisms ir būtiski faktori, kas stiprina Latvijas drošību un valstiskumu, kā arī uzsver nepieciešamību pēc sabiedrības un jaunatnes patriotiskās audzināšanas, izglītošanas valsts aizsardzības jomā, pilsoniskās apziņas un biedriskuma sekmēšanā. Koncepcijā arī norādīti informatīvās telpas izmantošanai pretēji valsts interesēm.

Nacionālās drošības koncepcijā norādīts uz nepieciešamību pēc vienotas Latvijas sabiedrības, saliedētas un spēcīgas pilsoniskās sabiedrības, kurai ir vienota izpratne jautājumos par tās vērtīborientāciju. Koncepcijā norādīts uz sabiedrības izglītošanu kā nacionālās drošības jomas prioritāti, bet kā būtiski apdraudējuma faktori norādīti informatīvā propaganda, kas dezorientē lēmumu pieņēmējus un sabiedrību. Minēts arī par patvēruma meklētāju skaita pieaugumu no valstīm, kurās raksturīgs terorisms. Tas var veicināt daļas sabiedrības radikalizāciju. Koncepcijā atzīts, ka valstij jāveicina sabiedrības pilsonisko apziņu, patriotismu, tiešu un iespējami plašu iesaisti valsts aizsardzības nodrošināšanā.

Informatīvais ziņojums „Par Jaunsardzes attīstību 2015. – 2024. gadā” paredz attīstīt Jaunsardzi kā AM organizētu un vadītu brīvprātīgu bērnu un jauniešu interešu izglītības formu, kas palīdz veidot viņu pilsonisko apziņu, izpratni par demokrātisku sabiedrību un valsts aizsardzību. Divi būtiski šīs kustības mērķi ir patriotiskā audzināšana un atbalsts sociālo risku mazināšanā.

MK ir apstiprinājis *konceptuālo ziņojumu "Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi"*, lai risinātu problēmu, ka ne visās jomās pastāv tiesiskais ietvars, kas nodrošinātu biedrībām un nodibinājumiem vienādas iespējas pieteikties finansējuma saņemšanai atklātā un pārskatāmā procesā. Ziņojumā norādīts, ka pilsoniskās sabiedrības rīcībpolitikai ir jāpilnveido valsts tiesiskais un finansiālais regulējums, lai veicinātu NVO institucionālo kapacitāti un

kvalitatīvu līdzdalību valsts pārvaldes lēmumu pieņemšanas procesā. Fonda, kurš darbosies SIF ietvaros pēc funkciju centralizēšanas no citām nozares ministrijām, mērķis ir finansiāli atbalstīt biedrības un nodibinājumus, lai veicinātu iedzīvotāju līdzdalību un sadarbību sabiedriskajos procesos, uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti un stiprinātu demokrātiju Latvijā, kā arī paredzēt tiesiski pamatotu risinājumu caurspīdīgai un vienlīdzīgai līdzekļu piešķiršanai.

Informatīvais ziņojums "Par Ārlietu ministrijas sadarbību ar Latvijas diasporu 2013. – 2015.gadā" šobrīd ir vienīgais attīstības plānošanas dokuments, kurā aplūkots jautājums par sadarbību ar diasporu un parādīta veicamo uzdevumu saikne ar Integrācijas pamatnostādņem un Valsts valodas pamatnostādņem. Ziņojums izstrādāts saistībā ar ĀM doto uzdevumu Valdības rīcības plāna ietvaros, kas paredzēja stiprināt ārvalstīs dzīvojošo Latvijas pilsoņu saites ar dzimteni un, sadarbojoties ar pasaules latviešu organizācijām, sekmēt globāla Latvijas valstspiederīgo tīkla izveidi, lai nostiprinātu latvisko identitāti un sekmētu viņu atgriešanos dzimtenē. Ziņojumā vispārīgi norādīts, ka tas ir papildinošs Reemigrācijas atbalsta plānam. Ziņojumā norādīti četri galvenie darbības virzieni – Latviskās identitātes un saiknes ar Latviju uzturēšana, diasporas politiskās un pilsoniskās līdzdalības veicināšana, sadarbība ar diasporu ekonomikā, kultūrā, izglītībā un zinātnē, atgriešanās veicināšana, kas ietver virkni pasākumu, proti, vēstures un kultūras pasākumi, nedēļas nogales skolu attīstība, emigrācijas pašorganizēšanās, sadarbība ar diasporas organizācijām, komunikācijas platformu radīšana un reemigrācijas pasākumi.

Netieši sabiedrības integrācijas jomai, kas saistīta ar iedzīvotāju līdzdalību un aktivitātes veicināšanu, pieskaitāma arī *LEADER* programma, par ko atbild Zemkopības ministrija un kuru administrē Lauku atbalsta dienests. Viens no programmas pamatprincipiem ir, ka iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risināšanā. Galvenie mērķi un uzdevumi ir sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, uzlabojot sociālo situāciju laukos, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai.¹⁹ Tomēr šīs programmas nozares specifikas dēļ tā nav iekļauta Integrācijas pamatnostādņu tvērumā.

Latvijā **nav** politikas plānošanas dokumenta, kas horizontāli analizētu pretdiskriminācijas jautājumus un naida noziegumus. Joprojām nav noformulēts un valdības līmenī nostiprināts vienots pretdiskriminācijas politikas ietvars un sistemātiska koordinēšana atbilstoši nozaru politikas institūciju funkcijām un kompetencēm. Pretdiskriminācijas un vienlīdzīgu iespēju politikas jautājumi ir sadrumstaloti pa darbības jomām un pretdiskriminācijas direktīvās iekļautajiem astoņiem aizliegtajiem diskriminācijas pamatiem starp vairākām nozaru ministrijām,²⁰ kas bieži vien rada situāciju, kad atsevišķos gadījumos nav skaidrs, kura ministrija ir atbildīga un kura līdzatbildīga par konkrētā jautājuma risināšanu.

Latvijā **nav** noteikta valsts politika un pastāvīgi veicamie uzdevumi attiecībā uz Latvijā dzīvojošo trešo valstu pilsoņu integrēšanu sabiedrībā.

Latvijā **nav** politikas plānošanas dokumenta, kas noteiktu naturalizācijas procesam izvirzāmos mērķus un veicamos pasākumus procesa paātrināšanai.

Attiecībā uz diasporas un reemigrācijas jautājumiem pastāv trīs atsevišķi attīstības plānošanas dokumenti, no kuriem katram ir cits statuss (pamatnostādnes, informatīvais ziņojums, plāns) un darbības termiņš (2015., 2016. un 2018.gads). Nākotnē šiem dokumentiem būtu jābūt apvienotiem vienā dokumentā ar vienu darbības termiņu – pamatnostādņēs.

¹⁹ Lauku atbalsta dienesta mājaslapas informācija. Pieejama: <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/leader/leader-pieejas-istenosana-2014-2020/>

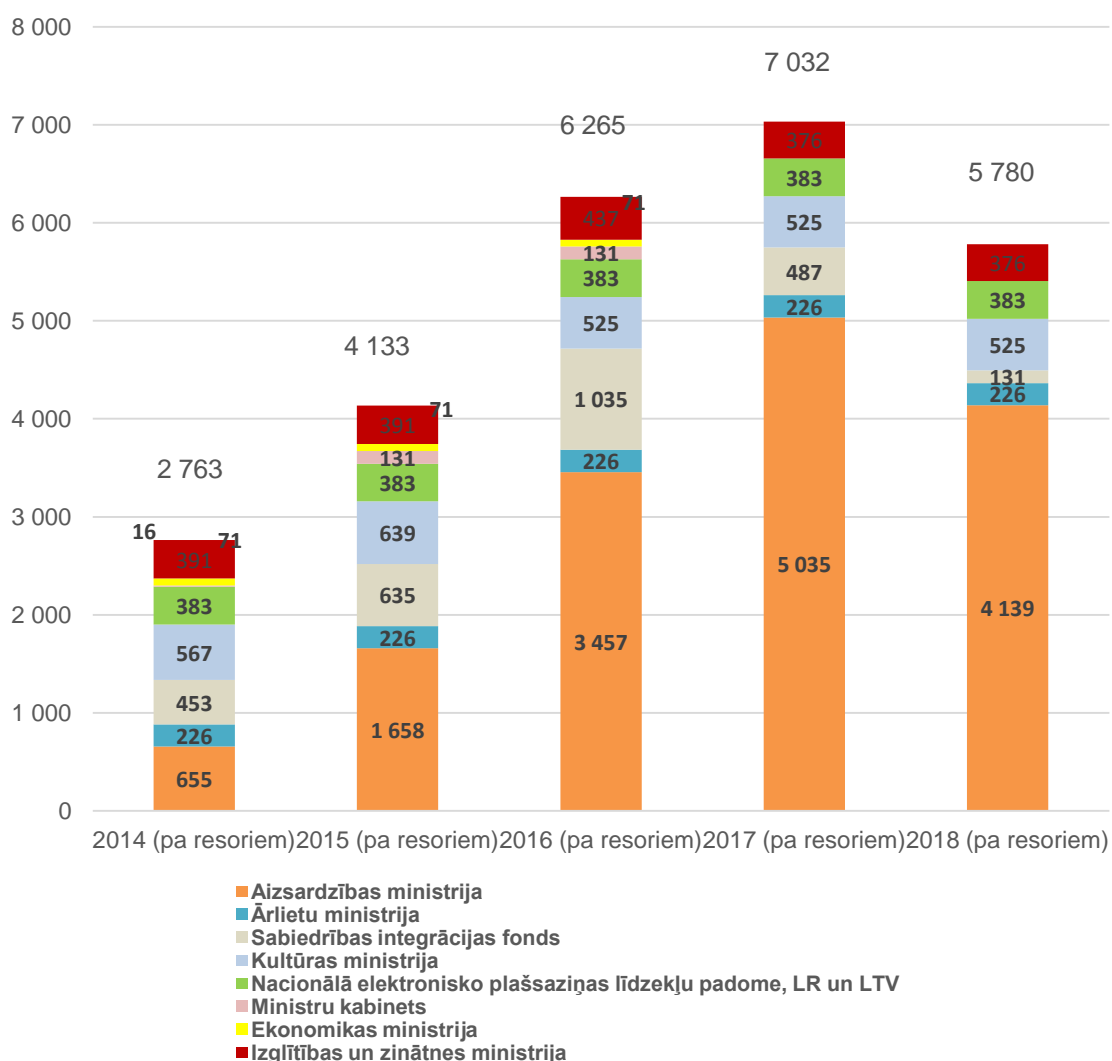
²⁰ Diskriminācijas novēršana Latvijā: no likumdošanas līdz tiesu praksei (2008. – 2011.) Rīga: biedrība „Latvijas Cilvēktiesību centrs”, 2011, 5.lpp.

[2] Ministriju darbība sabiedrības integrācijas jomā – finanšu plūsma

Šajā nodaļā informācijas apkopošanai izmantoti FM dati par valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā izstrādei un īstenošanai valsts budžetā paredzētajiem līdzekļiem jauno politikas iniciatīvu ieviešanai, KM apkopotie dati par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu Integrācijas pamatnostādņu īstenošanai sadalījumā pa institūcijām 2014.gadā un nozaru ministriju iesūtītā informācija, pamatojoties uz KM pieprasījumu par Integrācijas pamatnostādņu īstenošanu 2015.gadā.

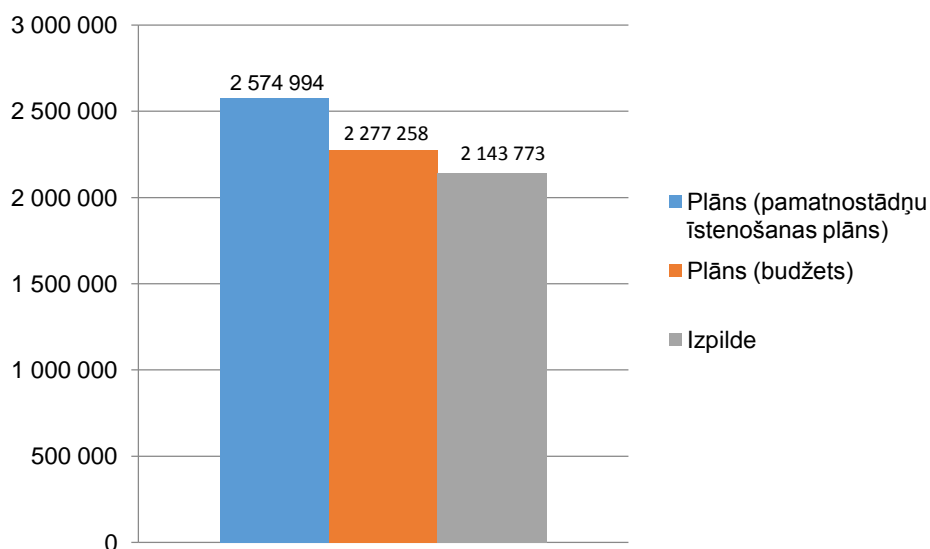
[2.1] Finanšu ministrijas apkopotā informācija

FM apkopotā informācija liecina, ka jauno politikas iniciatīvu īstenošanai valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā izstrādei un īstenošanai 2014.gadā paredzēti valsts budžeta līdzekļi 2 763 000 euro apmērā, bet 2015.gadā 4 133 000 euro apmērā (skat. 2.1.att.). Līdzekļiem ir tendence pieaugt līdz pat 2017.gadam. Vislielākie izdevumi jauno politikas iniciatīvu ietvaros valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā izstrāde un īstenošana paredzēti AM resoram.

2.1.attēls. Funkcijas valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā izstrāde un īstenošana pa resoriem, tūkst. euro
Avots: Finanšu ministrija

Atbilstoši Integrācijas pamatnostādņēs noteiktajam 2014. un 2015.gadā noteikto uzdevumu izpildei valsts budžeta līdzekļi paredzēti astoņām institūcijām (AM, ĀM, IzM, KM, NEPLP, SIF, VK, VARAM) 33 pasākumu īstenošanai. Atbilstoši plānā par Integrācijas pamatnostādņu īstenošanu laika posmā līdz 2016.gadam noteiktajam 2014.gadā pasākumu īstenošanai sadalījumā pa ministrijām un iesaistītajām institūcijām no valsts budžeta līdzekļiem plānoti 2 574 994 euro²¹ un 2015.gadā 2 402 122 euro. 2014.gadā no piešķirtajiem līdzekļiem iztērēti 2 134 773 euro.

2.2.attēls. Integrācijas pamatnostādņu īstenošanai plānotais, piešķirtais un iztērētais finansējums 2014.gadā (izteikts euro)

Apkopojot informāciju par Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai iztērēto finansējumu 2015.gadā, pētījuma autori saskārās ar vairākiem ierobežojumiem, kas neļauj sniegt pilnīgus datus par 2015.gadā izlieto to finansējumu:

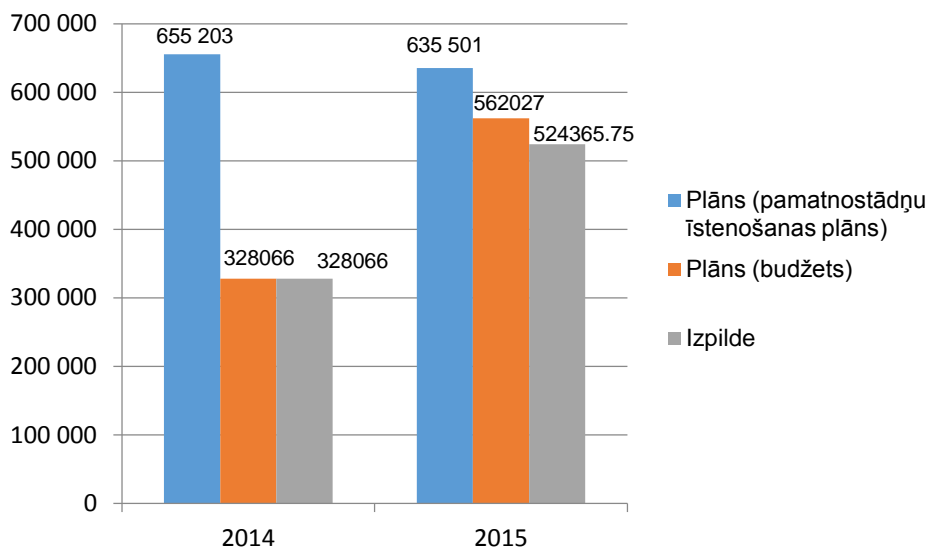
- 1) 2015.gadā informāciju par Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanu ir sniegušas arī tādas institūcijas, kurām Integrācijas pamatnostādņu pasākumu plānā nebija paredzēts valsts budžeta finansējums, piemēram, LM, leM, TM.
- 2) Vairākas institūcijas ir norādījušas dažādus finansēšanas avotus, ne tikai Integrācijas pamatnostādņu plānā paredzēto valsts budžeta finansējumu. Institūcijas ir sniegušas informāciju arī par pasākumiem, kuri īstenoti dažādu starptautisko programmu ietvaros (EEZ un Norvēģijas fondi, ERASMUS+, Šveices finansējums, jauniešu garantijas projekts, ESF projekts "Atbalsts bezdarbnieku izglītībai" u.c.). Bez tam minētajā informācijā iekļauti arī citu politiku ietvaros īstenotie pasākumi, piemēram, Jaunatnes politikas valsts programma, Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2005. – 2014.gadam, Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam.
- 3) SIF sniegtajā pārskatā piešķirtais un izlietotais finansējums Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai norādīts vairākkārtīgi. Piemēram, "1.2.7.1. Projekts "Nacionālais integrācijas centrs"" norādīts kopējais projekta finansējums, savukārt 1.3.2.2, 1.3.2.4. norādītas specifiskas aktivitātes un tām atvēlētais finansējums no kopējiem projekta līdzekļiem. Līdzīgas situācijas ir arī ar citām SIF norādītajām aktivitātēm (skat. 1.pielikumu).
- 4) Vairākas institūcijas (ĀM, IzM, TM, VK, leM) norādīja, ka pasākumi īstenoti valsts budžeta ietvaros. Tādējādi apkopotā informācija nesniedz pilnīgu priekšstatu par kopējiem izdevumiem. Institūciju sniegtā informācija ir iekļauta šā atzinuma pielikumā.

Atzinumā turpmāk, kur tas bija iespējams, sniegts apkopojums par Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanu pārskata periodā resoru griezumā.

²¹ Atbilstoši autoru veiktajiem aprēķiniem, saskaitot katrai institūcijai plānoto finansējumu kopā jābūt 2 574 994 euro nevis 2 547 994 euro, kā tas norādīts 2015.gada 25.februāra rīkojumā Nr. 102 Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam īstenošanas plānu laikposmā līdz 2016.gadam.

[2.2] Aizsardzības ministrija

AM Integrācijas pamatnostādņēs noteiktā rīcības virziena "Pilsoniskā sabiedrība un integrācija" ietvaros 2014.gadā īstenoja vienu pasākumu – jaunsargu kustības stiprināšana un 2015.gadā divus pasākumus – jaunsargu kustības stiprināšana un pilsoniskās un patriotiskās audzināšanas pasākumi. Pasākumu īstenošanas izdevumi 2015.gadā pieauga par 60 procentiem. Valsts budžeta līdzekļu administrēšana notikusi atbilstoši AM apstiprinātajām jaunajām politikas iniciatīvām. Aizsardzības ministrija pauda viedokli, ka jaunsardzes kustības finansēšana nebūtu jāsaista ar sabiedrības integrācijas jomu.²²

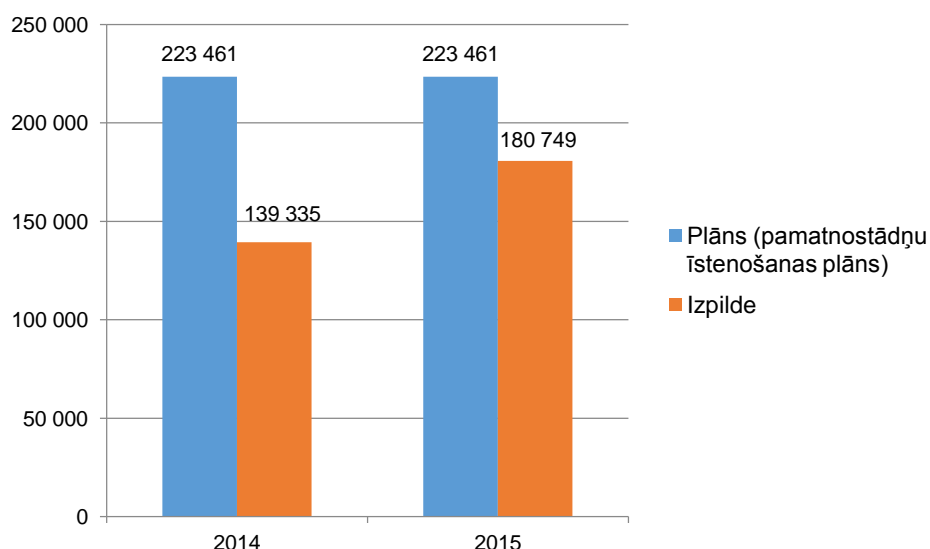

2.3.attēls. Aizsardzības ministrijai Integrācijas pamatnostādņēs noteikto rīcības virzienu īstenošanai izlietotais finansējums 2014.un 2015.gadā (izteikts euro).
Avots: Autoru veidots pēc KM un AM sniegtajiem datiem.

[2.3] Ārlietu ministrija

ĀM Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai tērējusi 61 procentu no 2014.gada valsts budžetā šim mērķim atvēlētā finansējuma. Savukārt 2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, izdevumi pieauguši par 29 procentiem. Minētā finansējuma ietvaros ministrija īstenoja 54 projektus diasporas jomā (projekti īstenoti Latvijā, Vācijā, ASV, Īrijā, Lielbritānijā, Gruzijā, Beļģijā, Luksemburgā, Krievijā, Itālijā, Somijā, Austrālijā, Dānijā, Spānijā, Zviedrijā). Papildus tam ministrija nodrošināja pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju foruma organizēšanu Rīgā, Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centra darbību, izveidoja komunikācijas platformu – konkurss par atbalstu diasporas medijiem, pilnveidoja diasporas biedrību datu bāzi un īstenoja Diasporas mākslas popularizēšanas veicināšanas pasākumus. Ministrijas īstenojamajām darbībām diasporas jomā finansējums tiek administrēts gan iekšējos konkursos (pārstāvniecībām), gan piešķirot finansējumu projektu īstenošanai. Savukārt pasākumus, kuri vērsti uz rīcības virzienu "Pilsoniskā sabiedrība un integrācija un Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa" īstenošanu, ministrija ir nodrošinājusi valsts budžeta ietvaros.

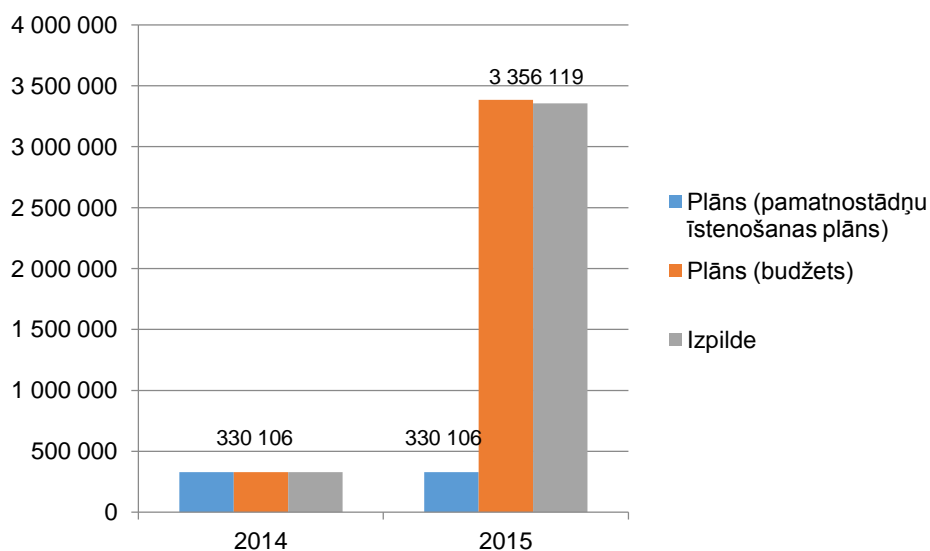
²² Aizsardzības ministrijas 2016.gada 15.aprīļa vēstule Nr. MV-N/858.

2.4.attēls. Ārlietu ministrijai Integrācijas pamatnostādņēs noteikto rīcības virzienu īstenošanai izlietotais finansējums 2014.un 2015.gadā (izteikts euro).
Avots: Autoru veidots pēc KM un ĀM sniegtajiem datiem.

[2.4] Izglītības un zinātnes ministrija

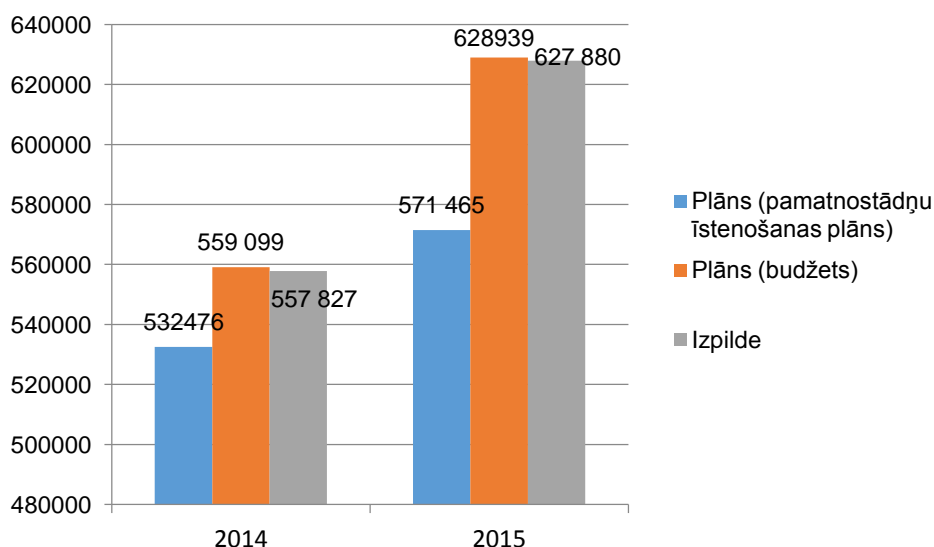
Ministrija 2014.gadā Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai ir tērējusi 330 106 euro. 2015.gadā sniegtā informācija ir uzverama tikai ilustratīvi, jo IZM apkopotajā informācijā ir iekļāvuši arī dažādu ES politikas instrumentu un ārvalstu finanšu palīdzības (Šveices finansējums, ERASMUS+, ETVVPF) līdzfinansētos pasākumus. Tāpat minētajā informācijā ir iekļauti arī citu politiku ietvaros īstenotie pasākumi, piemēram, Jaunatnes politikas valsts programma, Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2005. – 2014.gadam, Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam. Savukārt pasākumiem, kuri īstenoti valsts budžeta ietvaros, finansējums nav norādīts.

2.5.attēls. Izglītības un zinātnes ministrijai Integrācijas pamatnostādņēs noteikto rīcības virzienu īstenošanai izlietotais finansējums 2014.un 2015.gadā (izteikts euro)
Avots: Autoru veidots pēc KM un IZM sniegtajiem datiem.

[2.5] Kultūras ministrija

Ministrijai Integrācijas pamatnostādņu īstenošanas plānā laikposmā līdz 2016.gadam noteikto uzdevumu īstenošanai finansējums 2015.gadā pieaudzis par 12 procentiem, salīdzinot ar 2014.gada datiem.

2.6.attēls. Kultūras ministrijai Integrācijas pamatnostādņēs noteikto rīcības virzienu īstenošanai izlietotais finansējums 2014.un 2015.gadā (izteikts euro)
Avots: Autoru veidots pēc KM sniegtajiem datiem.

Ministrija valsts budžeta līdzekļus administrē, piešķirot valsts budžeta dotāciju pakļautībā esošajām iestādēm noteiktu pasākumu īstenošanai (Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Okupācijas muzejs), kā arī izsludinot konkursus „Par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu pilsoniskās sabiedrības attīstības un starpkultūru dialoga jomā” un slēdzot līdzdarbības līgumus ar konkursa uzvarētājiem.²³ Ministrija 2014.un 2015.gadā kopā noslēgusi 25 līdzdarbības līgumus ar konkursa uzvarētājiem. Ar Pasaules brīvo latviešu apvienību, biedrību „Latvijas Pilsoniskā alianse”, biedrību „Zemgales nevalstisko organizāciju atbalsta centrs”, biedrību „Kurzemes NVO atbalsta centrs”, nodibinājumu „Valmieras novada fonds”, biedrību „Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs”, biedrību „I. Kozakēvičas Latvijas Nacionālo Kultūras biedrību asociācija” līdzdarbības līgumi slēgti gan 2014., gan 2015.gadā, bet ar organizāciju „Latvijas Okupācijas muzeja biedrība” pārskata periodā noslēgti trīs līdzdarbības līgumi. Ministrija nodrošina konkursu administrēšanu, kā arī līgumu slēgšanu un projektu ietvaros noteikto līguma priekšmetu un sasniedzamo rezultātu uzraudzību.²⁴

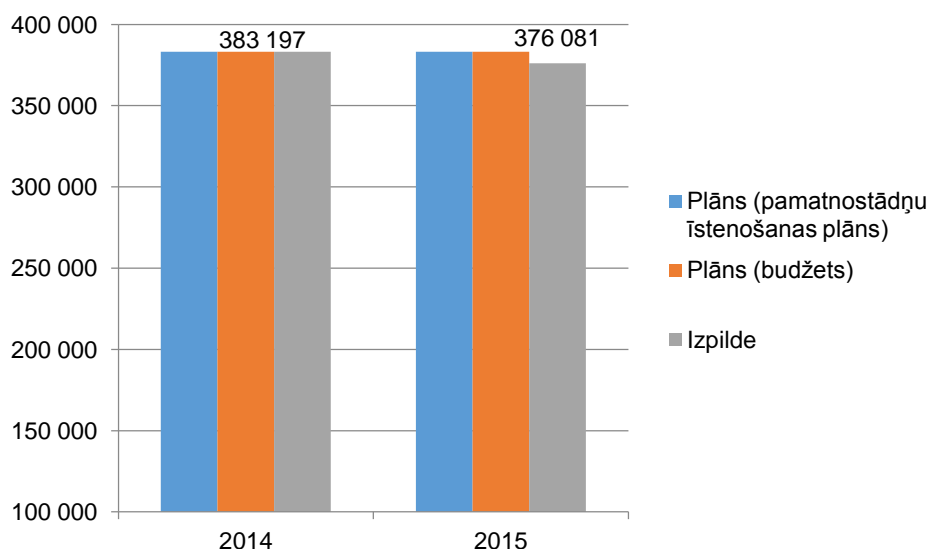
[2.6] Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

NEPLP Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai 2014. un 2015.gadā finansējums saglabājies gandrīz nemainīgs. NEPLP 2015.gadā 35 571 euro atvēlējusi sabiedriskā pasūtījuma konkursa ietvaros SIA „DAUTKOM TV” un 35 571 euro SIA „Lietišķā Latgale”. Savukārt 217 432 euro izlietoti valsts SIA „Latvijas Radio”²⁵ un 87508 euro Valsts SIA „Latvijas Televīzija” pamatnostādņēs paredzēto pasākumu īstenošanai.

²³ Finansējums tiek piešķirts un administrēts atbilstoši 2014.gada 17.jūnija MK noteikumos Nr.317 „Kārtība, kādā tiešās pārvaldes iestādes slēdz un publisko līdzdarbības līgumus, kā arī piešķir valsts budžeta finansējumu privātpersonām valsts pārvaldes uzdevumu veikšanai un uzrauga piešķirtā finansējuma izlietojumu” noteiktajai kārtībai

²⁴ KM 2016.gada 10.marta iekšējie noteikumi Nr.2.5.-4.-7.”Piešķirto valsts budžeta līdzekļu izvērtēšanas kārtība Kultūras ministrijā”

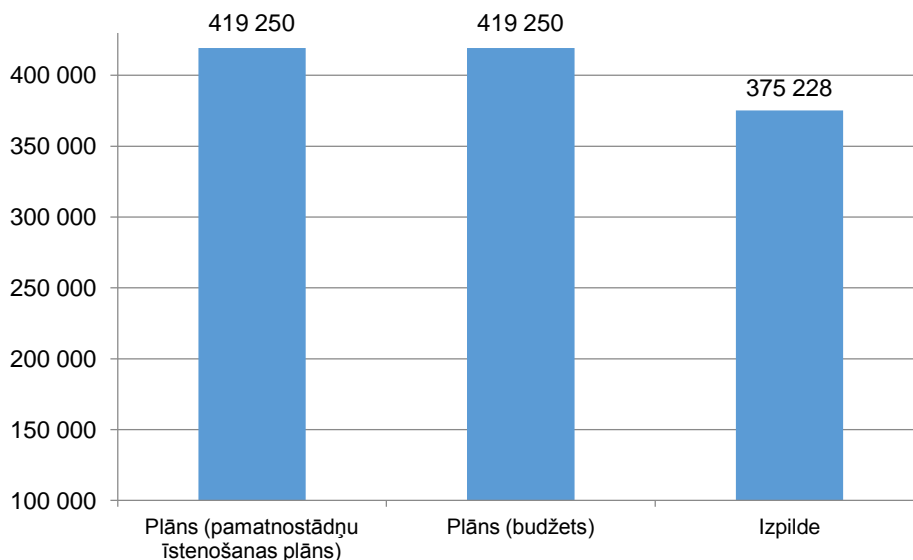
²⁵ „Latvijas Radio 1” iknedēļas raidījums par Latgali un latgaliešu kultūru Latgaliski; Latvijas Radio programmas LR1 ziņu kapacitātes paaugstināšana ar ārštata korespondentu piesaisti valstīs, kur šobrīd visvairāk strādā Latvijas iedzīvotāji un papildu iknedēļas 30 min raidījuma veidošana par tautiešiem ārzemēs; Latvijas Radio 4.kanāla personāla nostiprināšana un visu reģionu nosedzošas apraides atjaunošana Latgalē, paplašinot apraides tīklu Alūksnē, Viesītē un Dagdā; Sabiedrisko mediju vienota ziņu portāla izveide latviešu un krievu valodā.

2.7.attēls. Finansējums 2014.un 2015.gadā NEPLP Integrācijas pamatnostādnēs noteikto rīcības virzienu īstenošanai (izteikts euro)
Avots: Autoru veidots pēc KM un NEPLP sniegtajiem datiem.

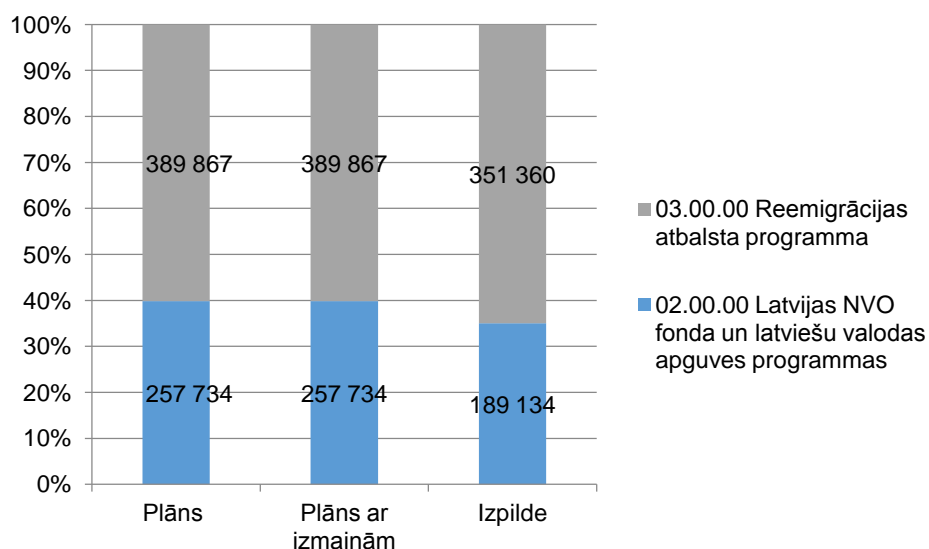
[2.7] Sabiedrības integrācijas fonds

SIF Integrācijas pamatnostādņu plānā noteikto pasākumu īstenošanai no valsts budžeta līdzekļiem 2014.gadā izlietojis 375 228 euro. SIF sniegtā informācija par 2015.gadu liecina, ka attiecīgo pamatnostādņu pasākumu īstenošanai 2015.gadā tērēts ievērojami lielāks finansējums, tomēr SIF izmantotā metodoloģiskā pieeja informācijas apkopošanā neļauj apkopot kumulatīvus datus par kopējo Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai tērēto finansējumu 2015.gadā.

2.8.attēls. SIF Integrācijas pamatnostādnēs noteikto rīcības virzienu īstenošanai izlietotais finansējums 2014.gadā (izteikti euro)
Avots: Autoru veidots pēc KM sniegtajiem datiem.

Balstoties uz šā atzinuma 5.sadaļā iekļauto informāciju budžeta programmu griezumā, var pieņemt, ka tiešā veidā Integrācijas pamatnostādnēs noteikto mērķu sasniegšanai 2015.gadā no valsts budžeta līdzekļiem SIF tērējis 540,4 tūkstošus euro (sk. 2.9.att.).

2.9.attēls. SIF budžeta programmās "02.00.00 Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas" un "03.00.00 Reemigrācijas atbalsta programma" 2015.gadā plānotais un iztērētais valsts budžeta finansējums euro

Programmā "02.00.00. Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas" izdevumu izpilde 2015.gadā bija 189,1 tūkstoši *euro*. Izdevumu samazinājums 11,4 tūkstoši *euro*, salīdzinot ar iepriekšējā gada pārskata perioda izpildi, saistīts ar to, ka pārskata periodā tika iesniegti mazāk NVO projektu iesniegumi.

Programmā "03.00.00. "Reemigrācijas atbalsta programma" izdevumu izpilde 2015.gadā bija 351,4 tūkstoši *euro*. Izdevumu palielinājums 317,4 tūkstoši *euro*, salīdzinot ar 2014.gada datiem, ir saistīts ar 2015.gadā uzsāktu "Diasporas un Latvijas bērnu kopīgās nometnes Latvijā atbalsta programmas" un "Diasporas NVO darbības atbalsta programmas" īstenošanu.

Tomēr netiešā veidā Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai atvēlētais finansējums ir ievērojami lielāks. Gan budžeta programmā "01.00.00. Sabiedrības integrācijas fonda vadība", gan programmā "67.06.00. Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu īstenošana", gan "71.00.00. EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu finansēto programmu, projektu un pasākumu īstenošana", gan "73.00.00. Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansētie projekti izlietotais finansējums" faktiski ir vērsts uz šo pamatnostādņu pasākumu īstenošanu.

Programmā "01.00.00. Sabiedrības integrācijas fonda vadība" Latvijas un Šveices sadarbības programmas grantu shēmā "NVO fonds" izskatīti astoņi rezultātu ilgtspējas pārskati, grantu shēmā "Mazākumtautību NVO projektu spējas celšana" izsludināts projektu konkurss, veikta projektu iesniegumu vērtēšana, noslēgti līgumi, veikta viena pārbaude projekta īstenošanas vietā, izskatīti noslēgumu pārskati.

Apakšprogrammā "67.06.00. Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu īstenošana" veiktas aktivitātes projektā Nr. JUST/2013/PROG/AG/4978/AD „Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II”. Apakšprogrammā "71.06.00. EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētās programmas īstenošana" administrēts iepriekš noteiktais projekts (īstenotājs – biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse"), NVO darbības atbalsta programma un NVO projektu programma. Savukārt apakšprogrammā "73.01.00. Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu īstenošana" 2015.gada novembrī uzsākta projekta "Pieredzes apmaiņa bēgļu integrācijas jautājumos" īstenošana.

[2.8] Valsts Kanceleja

VK 2014.gadā Latvijas valstiskuma stiprināšanai (kultūrizglītojoši, starpdisciplināri pasākumi, izstādes un publisku lekciju sērija par Latvijas amatpersonām laikposmā no 1918. līdz 1940.gadam un to ieguldījumu neatkarīgas valsts veidošanā, iesaistoties izcilām personībām, tai skaitā no publiskās pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības) tērējusi 4 243 *euro*. Savukārt

2015.gadā valsts budžeta ietvaros īstenoti pasākumi visos trijos Integrācijas pamatnostādņu paredzētajos rīcības virzienos.

[2.9] Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Ministrijai 2014.gadā atbalsts iedzīvotāju pašiniciatīvām un ģeogrāfisko kopienu attīstībai bijis 25771 *euro* apmērā. Par 2015.gadā īstenotajiem pasākumiem informācija nav pieejama.

[2.10] Tieslietu ministrija

Ministrija 2015.gadā valsts budžeta ietvaros rīcības virzienā "Pilsoniskā sabiedrība un integrācija" īstenoja tādus pasākumus, kā biedrību un nodibinājumu reģistra pilnveidošana, kā arī seminārus par Latvijas pretdiskriminācijas tiesību aktiem, to piemērošanu un tiesu praksi. Rīcības virzienā "Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa" īstenoti pasākumi valsts valodas centra kapacitātes stiprināšanai, lai nodrošinātu Valsts valodas likuma un ar to saistīto normatīvo aktu pilnvērtīgu izpildi un kontroli, kā arī nodrošinātas iespējas apgūt latviešu valodu notiesātajiem ieslodzījuma vietās.

[2.11] Iekšlietu ministrija

Ministrijai 2015.gadā Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai kopumā tērējusi 155,4 tūkstošus *euro*, sniedzot atbalstu Latvijas valstspiederīgajiem Latvijas pilsonības un dubultpilsonības jautājumu kārtošanā, Latvijas valsts piederīgo interešu aizstāvībai un konsulāro pakalpojumu nodrošināšanai ārvalstīs un īstenojot pasākumus, kas veicina bēgļu un personu (arī bērnu, kurām piešķirts alternatīvais statuss), integrāciju un sekmējot rīcības virziena "Pilsoniskā sabiedrība un integrācija" mērķu sasniegšanu. Jānorāda, ka minētās aktivitātes īstenotas rīcības plāna „Par sadarbību ar Latvijas diasporu 2015. – 2017.gadam” projekta un pamatnostādņu „Bērniem draudzīga Latvija” ietvaros. Savukārt, īstenojot repatriantiem sniegtā atbalsta (tai skaitā materiālās palīdzības sistēmas pārskatīšanu), sekmēta rīcības virziena "Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa" mērķu sasniegšana. Šis pasākums īstenots Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāna 2013. – 2016.gadam ietvaros.

[2.12] Labklājības ministrija

LM ir norādījusi, ka 2015.gadā Integrācijas pamatnostādņu pasākumu īstenošanai kopumā tērēti 28,2 miljoni *euro*. Minētos izdevumus sastāda jauniešu garantiju un ESF finansēto projektu aktivitātes, kā arī neformālās izglītības programmai "Valsts valodas apguve" paredzētais valsts budžeta un ESF finansējums.

[2.13] Kopējie secinājumi

Vienotu vadlīniju un metodoloģijas trūkums apgrūtina informācijas apkopošanu par sabiedrības integrācijas jomā plānoto un izlietojamo valsts budžeta finansējumu. Pārskata periodā jaunās politikas iniciatīvas valsts politikai sabiedrības integrācijas jomā un Integrācijas pamatnostādņu plānā paredzētais finansējums pasākumu īstenošanai sadalījumā pa ministrijām un iesaistītajām institūcijām atšķiras.

Apkopotā informācija resoru griezumā par 2015.gadā īstenotajiem Integrācijas pamatnostādņu pasākumiem un tam iztērēto finansējumu liecina, ka faktiski sabiedrības integrācijas politikas ieviešanai 2015.gadā ir tērēts ievērojami lielāks finansējums nekā Integrācijas pamatnostādņu plānā paredzēts, tomēr tas atkarīgs no katras institūcijas individuāli, piemēram, KM izmantojusi tikai pamatnostādņēs atspoguļoto finansējumu, bet IZM un SIF – izmantojusi arī virkni citu finanšu avotu. Institūcijas savos pārskatos ir sniegušas informāciju par tādiem pasākumiem, kuri īstenoti saskaņā ar citu nozaru politikas plānošanas dokumentiem. Tāpat informāciju par Integrācijas pamatnostādņēs noteikto pasākumu īstenošanu sniegušas arī tādas institūcijas, kurām šāds finansējums nemaz nav paredzēts. Šāda situācija liecina, ka Sabiedrības integrācijas politika ir vērtējama kā horizontālā politika daudzu nozaru politikas plānošanas dokumentu ietvaros.

Valsts budžeta līdzekļu administrēšana atšķiras starp dažādiem resoriem. Pastāv prakse budžeta līdzekļus administrēt, piešķirot valsts budžeta dotāciju pakļautībā esošajām iestādēm noteiktu pasākumu īstenošanai, rīkojot atklātus projektu konkursus un slēdzot vienošanās par projektu īstenošanu, rīkojot iekšējos konkursus starp viena resora dažādām struktūrvienībām, kā arī slēdzot līdzdarbības līgumus par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu pilsoniskās sabiedrības attīstības un starpkultūru dialoga jomā. Valsts budžeta līdzekļu administrēšanu, izmantojot projektu konkursus un slēdzot dažāda veida īstenošanas līgumus, ir

nodrošinājušas arī nozaru ministrijas, kam projektu administrēšana ir uzskatāma par netipisku funkciju.

Esošais politikas plānošanas dokumentu un valsts budžeta izpildes uzraudzības ietvars valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā ir pilnveidojams. Esošie uzraudzības mehānismi un atskaitīšanās prakse neļauj novērtēt izlietotā budžeta efektivitāti, kā arī izlietotā finansējuma ilgtspēju un ietekmi uz politikas mērķu sasniegšanu.

Ilustratīvi un shematiski nav iespējams attēlot to, cik daudz līdzekļu sabiedrības integrācijas jomai tiek tērēts atbilstoši Integrācijas pamatnostādņem un cik atbilstoši citiem finansējuma avotiem un plānošanas dokumentiem, it īpaši SIF izmantotās metodikas dēļ par 2015.gadu.

[3] Ministru darbība sabiedrības integrācijas jomā, konsultatīvie mehānismi un to efektivitāte

Institūcija	Veicamās aktivitātes	Normatīvais akts (funkcija)	Konsultatīvais mehānisms	Konsultatīvā mehānisma raksturojums
<p>Kultūras ministrija</p>	<p>Labvēlīgas vides veidošana pilsoniskās sabiedrības attīstībai, starpkultūru dialoga veicināšana. Atbalsta sistēmas pilnveidošana imigrantu veiksmīgai iekļaušanai sabiedrībā. Latvijas mazākumtautību diskriminācijas izskaušana un atbalsta pasākumu nodrošināšana mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanai</p>	<p>Valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā izstrādāšana, īstenošana un koordinēšana. Plašsaziņas līdzekļu politikas koordinēšana</p>	<p>Pastāv pieci konsultatīvie mehānismi: (1) Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padome. Izveidota un nolikums apstiprināts ar ārēju aktu – MK noteikumiem. Darbojas kopš 2012.gada 16.novembra. Vada kultūras ministre. Pavisam darbojas 24 locekļi. Pārstāv ļoti plašu personu spektru. (2) Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomes darba grupa diasporas politikas jautājumos, ko vada ĀM pārstāvis, bet darbu faktiski nodrošina KM. Izveidota un nolikums apstiprināts ar iepriekš minētās padomes pieņemtu iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2013.gada 20.septembra. Vada ĀM speciālo uzdevumu vēstnieks diasporas jautājumos. Pavisam darbojas 14 locekļi. Lielākoties pārstāvēts tikai publiskais sektors, ir pārstāvētas arī lielākās diasporas organizācijas, Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centrs un Latvijas Pašvaldību savienība. (3) Mazākumtautību nevalstisko organizāciju pārstāvju konsultatīvā komiteja. Izveidota un nolikums apstiprināts ar KM pieņemtu iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2006.gada. 2014.gada 13.martā konsultatīvā komiteja tika apstiprināta jaunā sastāvā, iekļaujot pārstāvjus no Kultūras ministrijas, Ārlietu ministrijas un nevalstisko organizāciju izvirzītajiem kandidātiem. Vada kultūras ministre. Pavisam darbojas 22 locekļi, tai skaitā 16 mazākumtautību nevalstisko organizāciju pārstāvji. (4) Romu integrācijas politikas īstenošanas konsultatīvā padome. Izveidota un nolikums apstiprināts ar KM pieņemtu iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2012.gada 24.augusta. Vada KM Sabiedrības integrācijas departamenta direktore. Pavisam darbojas 21 loceklis. Aptuveni puse ir no nevalstiskā sektora un puse no</p>	<p>(1) Katru gadu vidēji notiek 2 – 5 sēdes. Galvenie apspriešanas jautājumi saistībā ar vēlēšanām, mazākumtautībām, Latvijas diasporu, citu valstu pilsoņiem un valsts valodas apguvi un citi Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu rīcības plānā iekļautie pasākumi. Sociālās atmiņas politikas attīstības kontekstā ir diskutēts par Latvijas Okupācijas muzeja īstenojamiem projektiem. Vairāk informatīvo ziņojumu par to, kā darīs un kas ir ticis darīts, būtu nepieciešams vairāk diskutēt par problēmām. Jautājumi attiecas uz noteiktas sabiedrības daļas integrāciju, neapverot bēgļus, invalīdus, notiesātās personas un citas sabiedrības grupas tā kā to iekļaušanai/integrācijai jau darbojas vai nu atsevišķi plāni (piemēram, invalīdiem), vai arī jautājumi ir kļuvuši aktuāli tikai pēdējā laikā (piemēram, bēgļi). (2) Katru gadu vidēji notiek 3 – 4 sēdes. Iepriekšējās sēdēs galvenie aplūkoti jautājumi – Latvijas simtgades ietvaros plānotās aktivitātes un diasporas iesaiste tajās. Netiek diskutēts par konceptuāliem jautājumiem. Nākamie populārākie jautājumi saistīti ar konferences “Latvieši Pasaulē – piederīgi Latvijai” rīkošanu. Attiecināmība uz sabiedrības integrāciju ir, tomēr visi aplūkoti jautājumi ļoti vispārīgi un atsevišķi mazāk būtiski. Būtu skaidri nošķirams, ka darba grupas darbu faktiski nodrošina pati ĀM. (3) Katru gadu vidēji notiek 3 – 6 sēdes. Galvenie aplūkoti jautājumi par mazākumtautību līdzdalību demokrātiskajos procesos, valsts valodas lietošanu darba vietās, mazākumtautību skolām un izglītību, kā arī atbalsta piešķiršanu organizācijām. Būtiski jautājumi un attiecas uz mazākumtautību integrāciju.</p>

			<p>publiskā sektora.</p> <p>(5) Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai. Izveidota un nolikumu apstiprinājusi KM ar iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2013.gada 16.janvāra. Vada KM Sabiedrības integrācijas departamenta Sabiedrības integrācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstības nodaļas vadītāja. Pavisam darbojas 19 locekļi. Aptuveni puse ir no nevalstiskā sektora un puse no publiskā sektora.</p>	<p>(4) Katru gadu vidēji notiek 1 – 2 sēdes. Galvenie apspriešanas jautājumi saistīti ar segregāciju, bezdarba risināšanu, finansējuma piešķiršanu integrācijai, romu kultūras dienu, sociālo palīdzību un palīdzību mājokļu un kultūras jomā.</p> <p>(5) Katru gadu notiek 3 sēdes. Sakarā ar Latvijas prezidentūras ES padomē pasākumiem 2015.gadā notika tikai viena padomes sēde. Diskutēti jautājumi par trešo valstu pilsoņu bērniem, un iespēju viņiem iegūt izglītību, latviešu valodas mācīšanās iespējām pieaugušajiem, patvēruma meklētāju uzņemšanu, uzturēšanās atļaujām Latvijā, ES fondu apguvi trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā un citiem jautājumiem.</p>

Aizsardzības ministrija	Nepastāv veicamās aktivitātes sabiedrības integrācijas jomā	Valsts aizsardzības politikas izstrādāšana, koordinēšana un īstenošana	Pastāv vairāki politiskās līdzdarbības konsultatīvie mehānismi, arī sadarbība ar NVO, tomēr sabiedrības integrācijas jomā nepastāv nekādi konsultatīvie mehānismi. ²⁶	-
Ārlietu ministrija	Veicināt pētniecību diasporas un migrācijas jomā. Starptozaru pasākumi, lai sadarbotos ar ārvalstīs dzīvojošiem tautiešiem dažādās jomās	Konsulārā funkcijas veikšana valstī un ārvalstīs	Pastāv vairāki politiskās līdzdarbības konsultatīvie mehānismi, arī sadarbība ar NVO, tomēr sabiedrības integrācijas jomā ir tikai Diasporas politikas darba grupa. Izveidota un nolikums apstiprināts ar iekšēju tiesību aktu – Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomes darba grupā. Darbojas kopš 2013.gada. Pavisam darbojas 15 locekļi. Lielākoties no publiskā sektora.	Vidējo notikušas 2 – 4 sēdes gadā. Tomēr pēdējās sēdes bijušas 2014.gadā. Tajās, kas notikušas tikuši risināti dažādi ar diasporas politiku saistīti jautājumi, piemēram, reemigrējušo bērnu iesaistīšana atpakaļ izglītībā, finansējamie pasākumi diasporas atbalstam, par mediju lomu komunikācijā ar diasporu. Aktīvi tika izmantota iespēja arī pieaicināt uz sēdēm dažādas personas, kas saistītas ar sēdē izskatāmiem jautājumiem.
Iekšlietu ministrija	Imigrantu integrācijas un pilsonības politikas izstrāde un īstenošana.	Iekšlietu politikas izstrādāšanas, koordinēšana un īstenošana.	Pastāv vairāki politiskās līdzdarbības konsultatīvie mehānismi, arī sadarbība ar NVO, tomēr sabiedrības integrācijas jomā nepastāv nekādi konsultatīvie mehānismi.	
Ekonomikas ministrija	Reemigrācijas pasākumu koordinēšana un īstenošana	Ekonomikas politikas izstrādāšana, koordinēšana un īstenošana	Pastāv vairāki politiskās līdzdarbības konsultatīvie mehānismi, arī sadarbība ar NVO, tomēr sabiedrības integrācijas jomā nepastāv nekādi konsultatīvie mehānismi. Iepriekš bija izveidota reemigrācijas atbalsta pasākumu plāna projekta izstrādes darba grupa. Darbojās 2012. un 2013.gadā līdz brīdim, kad tika izstrādāts reemigrācijas plāns. To vadīja Sabiedriskās politikas centra PROVIDUS Eiropas politikas pētniece. Grupā darbojās 27 locekļi. Lielākoties bija pārstāvēts publiskais sektors.	Astoņas sēdes notikušas 2012.gadā. Kopš tā brīža vairāk sēdes nav notikušas. Tomēr sēdēs, kas notikušas aplūkoti būtiski ar reemigrāciju saistīti jautājumi. Mērķis darba grupai bija iesaistīties un palīdzēt reemigrācijas plāna izstrādē. Kad plāns tika izstrādāts, darba grupa beidza pastāvēšanu.

²⁶ Aizsardzības ministrijas 2016.gada 15.aprīļa vēstule Nr. MV-N/858.

<p>Labklājības ministrija</p>	<p>Vispārīgi nodrošināt dzimumu līdztiesīgumu un cilvēku vienlīdzīgumu, kā arī veicināt sociālo iekļaušanos sabiedrībā</p>	<p>Dzimumu līdztiesības un vienlīdzīgu iespēju, arī attiecībā uz personām ar invaliditāti, politikas izstrādāšana, koordinēšana un īstenošana</p>	<p>Pastāv vairāki politiskās līdzdalības mehānismi, tomēr tieši, kuros tiek diskutēti ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi, ir četri:</p> <p>(1) Dzimumu līdztiesības komisija. Izveidota un nolikums apstiprināts ar iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2010.gada. Vada LM valsts sekretāra vietnieks. Darbojas 25 locekļi. Aptuveni puse no nevalstiskā sektora un puse no publiskā sektora.</p> <p>(2) Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja. Izveidota un nolikums apstiprināts ar iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2007.gada. Vada LM valsts sekretāra vietnieks. Darbojas 26 locekļi. Lielākoties no publiskā sektora.</p> <p>(3) Invalīdu lietu nacionālā padome. Izveidota un nolikums apstiprināts ar iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 1997.gada. Vada labklājības ministrs. Pavisam darbojas 17 locekļi. Aptuveni puse no nevalstiskā sektora un puse no publiskā sektora. Ļoti augsta līmeņa personas no abiem sektoriem, tostarp 5 ministri, Tiesībsargs, SPRK priekšsēdētājs, Latvijas Pašvaldību savienības priekšsēdis, no NVO – tikai prezidenti un priekšsēdētāji.</p> <p>(4) Darba grupa vides pieejamības cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem problēmjautājumu risināšanai. Izveidota ar LM iekšēju tiesību aktu, pamatojoties uz Invalīdu lietu nacionālā padome sēdē pieņemto lēmumu par darba grupas izveides nepieciešamību. Nepastāv nolikuma. Darbojās no 2010.gada līdz 2014.gadam. Likvidēta tāpēc, ka visi darba uzdevumi (terminētie) bija izpildīti vai arī turpmāk tika nolemts tos skatīt normatīvo aktu sagatavošanas procesā vai arī Invalīdu lietu nacionālā padomes ietvaros. Vadīja LM Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vecākā eksperte. Pavisam darbojās 13 locekļi. Gan no nevalstiskā, gan publiskā sektora.</p>	<p>(1) Regulāri ik gadu notiek 3 – 4 sēdes. Tiek apspriesti būtiski ar dzimuma līdztiesību saistīti jautājumi: darbs, atalgojums. Tomēr tiek apspriesti arī tādi jautājumi, kas ir mazāk saistīti, piemēram, vardarbība, veselība un grūtniecība.</p> <p>(2) Regulāri ik gadu notiek 3 – 5 sēdes. Pārsvarā tiek apspriesti jautājumi par nabadzību, ienākumu nevienlīdzību, bet mazāk par sociālo atstumtību. Lielākoties nav tieši saistīti ar sabiedrības integrācijas jomu, izņemot apstākli, ka ienākumu pienācīgs līmenis ir svarīgs elements, lai indivīds varētu piedalīties sabiedrības dzīvē.</p> <p>(3) Regulāri ik gadu notiek 3 – 4 sēdes. Pilnībā tiek apspriesti ļoti būtiski ar invalīdu iekļaušanos sabiedrībā saistīti jautājumi, piemēram, tādi, kas saistīti ar pārvietošanos sabiedriskajā transportā, asistenta pakalpojumiem, vispārīgo atbalstu, ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām ieviešanu.</p> <p>(4) Tad, kad pastāvēja darba grupa, bija neregulāras sēdes. Divas sēdes 2010.gadā un trīs sēdes 2012.gadā. Vairāk sēdes līdz pat likvidēšanas brīdim nav notikušas. Tomēr tās, kas notikušas, runāti būtiski ar vides pieejamību saistīti jautājumi. Īpaši par vides pieejamību publiskās būvēs, kontroles mehānisma pilnveidošanas iespējām, lai nodrošinātu piekļuvi nepieejamajām publiskām būvēm. Izstrādāti priekšlikumi normatīvos aktos saistībā ar vides pieejamību, un kontroles mehānisma pilnveidošanu.</p>
<p>Izglītības un zinātnes ministrija</p>	<p>Atbalsts lībiešu valodas saglabāšanai un aizsardzībai. Regulāras valsts valodas pārbaudes. Finansiālais atbalsts</p>	<p>Valsts valodas, jaunatnes un izglītības politikas izstrādāšana, koordinēšana un</p>	<p>(1) Darba grupa priekšlikumu sagatavošanai izglītības nodrošināšanai patvēruma meklētājiem, bēgļiem un alternatīvo statusu ieguvušām personām. Nepastāv nolikums. Darbojas kopš 2015.gada gada beigām. Darba grupā 8 personas. Vada Valsts sekretāra</p>	<p>(1) Sēdes notiek ik pa diviem mēnešiem. Tiek runāti būtiski ar patvēruma meklētāju un bēgļu integrāciju saistīti izglītības jautājumi: skolu jautājumi; latviešu valodas jautājumi; dialogs ar pašvaldībām; augstākās un profesionālās izglītības</p>

	<p>diasporas nedēļas nogales skolām un izglītojošiem pasākumiem latviešu valodas apguvei un veicināšanai. Pilsonisko vērtību iekļaušana mācību procesā. Adaptācijas pasākumu nodrošināšana skolēniem, kuri atgriezušies no mācībām citā valstī. Profesionālā pilnveide pedagogiem, kuri strādā ar reemigrējušajiem bērniem un jauniešiem</p>	<p>Īstenošana</p>	<p>vietniece un Izglītības departamenta direktore. Pārstāvēts gan nevalstiskais, gan publiskais sektors. (2) IZM Konsultatīvā padome mazākumtautību izglītības jautājumos. Nolikums apstiprināts ar I iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2001.gada. Padomē darbojas 25 locekļi. Lielākoties no publiskā sektora, turklāt tieši izglītības sektora pārstāvji. (3) Konsultatīvā padome "Izglītība visiem". Izveidota un nolikums apstiprināts ar ārēju aktu - MK noteikumiem. Darbojas kopš 2005.gada. Vada Izglītības un zinātnes ministrs. Pavisam darbojas 38 locekļi. Gan nevalstiskā sektora, gan publiskā sektora pārstāvji. (4) Jaunatnes konsultatīvā padome. Izveidota un nolikums apstiprināts ar ārēju aktu – MK noteikumiem. Darbojas kopš 2009.gada. Vada Izglītības un zinātnes ministrs. Pavisam darbojas 25 locekļi. Aptuveni puse pārstāvju no publiskā sektora un puse no nevalstiskā sektora, kas lielākoties ir jauniešu organizācijas.</p>	<p>jautājumi. (2) Vidēji četras sēdes gadā. Tomēr var tikt sasauktas vairāk. Tiek apspriesti, piemēram, romu izglītības jautājumi, latviešu valodas kā svešvalodu mācīšanas jautājumi, jautājumi par integrēšanos vispārējā tipa skolās. Tomēr tiek runāts arī par vispārīgiem jautājumiem, kuri īsti neattiecas uz integrācijas jomu, piemēram, par pirmsskolas izglītību. (3) Sēdes notiek trīs reizes gadā. Netieši pieskaras sabiedrības integrācijas jautājumiem izglītībā, piemēram, par veselīgu vidi izglītības jomā, iecietību pret dažādi domājošiem, mācības skolotājiem par to, kā strādāt ar dažādiem bērniem. (4) Sēdes notiek divas līdz četras reizes gadā. Sabiedrības integrācijas jautājumi nav prioritāri, vairāk jauniešu līdzdalību politikas plānošanā, tomēr dažkārt tiek skarti arī ar jauniešu integrāciju saistīti jautājumi, piemēram: jauniešu sociālā nevienlīdzība; valodas jautājumi jauniešu vidū.</p>
<p>Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</p>	<p>Pamatnostādnēs nav ietvertas nevienas veicamās aktivitātes sabiedrības integrācijas jomā</p>	<p>Vides, teritorijas attīstības un reģionālo jautājumu politikas izstrādāšana, koordinēšana un īstenošana</p>	<p>Pastāv politiskās līdzdarbības mehānismi, tomēr nav konsultatīvo mehānismu, kur tieši tiktu apspriesti ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi. Pastāv, piemēram, saistībā ar līdzdalības vides lēmumu pieņemšanā.</p>	<p>-</p>
<p>Finanšu ministrija</p>	<p>Finansiāla atbalsta piešķiršanas koordinēšana sabiedrības integrācijas pasākumu veikšanai</p>	<p>Finanšu politikas izstrādāšana, koordinēšana un īstenošana</p>	<p>Pastāv politiskās līdzdarbības mehānismi, tomēr nav konsultatīvo mehānismu, kur tieši tiktu apspriesti ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi.</p>	<p>-</p>

<p>Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde</p>	<p>Analizēt procesus, kas saistīti ar migrāciju, patvēruma meklēšanu, personu tiesiskā statusa noteikšanu, iedzīvotāju uzskaiti un personu nodrošināšanu ar personu apliecinošiem un ceļošanas dokumentiem. Veikt pētījumus minētajās jomās un piedalīties tajos</p>	<p>Migrācijas un patvēruma politikas īstenošana, personas tiesiskā statusa noteikšana</p>	<p>Nav konsultatīvo mehānismu. PMLP darbinieki ir piedalījušiesursos, mācoties par kultūru atšķirībām, lai veiksmīgāk varētu pildīt savus pienākumus</p>	<p>-</p>
<p>Tiesībsarga birojs</p>	<p>Mazākumtautību tiesību uz kvalitatīvu izglītību uzraudzība. Mazākumtautību tiesību saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību uzraudzība. Sabiedrības informēšana par Latvijas Republikas Satversmes 91.pantā garantēto tiesību saturu. Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām ieviešanas uzraudzība</p>	<p>Cilvēktiesību un vienlīdzīgas attieksmes principa ieviešanas sekmēšana un jebkāda veida diskriminācijas novēršana</p>	<p>(1) Sabiedrības integrācijas jomā ir viena aktīva padome, un tā ir Konsultatīvā padome romu jautājumos. Izveidota un nolikums apstiprināts ar Tiesībsarga biroja iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2013.gada. Vada padomes locekļu ievēlēts priekšsēdētājs. Darbojas 10 cilvēki, un visi no tiem ir romi. Pārstāv būtībā visus Latvijas reģionus. (2) Pastāv arī Konsultatīvā padome par partnerattiecību tiesisko regulējumu. Izveidota un nolikums apstiprināts ar Tiesībsarga biroja iekšēju tiesību aktu. Darbojās no 2011.-2012.gadam. Vadīja Tiesībsargs vai Tiesībsarga vietnieks. Darbojās dalībnieki kā NVO pārstāvji, tiesību zinātnieku un juristi.</p>	<p>(1) Nolikumā minēts, ka sanāk ne retāk kā 3 reizes gadā. Realitātē vidēji notiek 2 padomes sēdes. Tiek apzināts romu kopienas viedoklis un izvērtēti valsts, pašvaldību, NVO veiktie pasākumi diskriminācijas novēršanai un atstumtības mazināšanai pret romu tautu. Tiek risināti būtiski ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi, piemēram, romu problēmas tikt pieņemtiem darbā un diskriminācijas jautājumi. (2) 2011.gadā notika 2 padomes sēdes. Kopš tā laika sēdes nav notikušas, un tas ir saistīts ar to, ka padomes mērķis bija sniegt viedokli un izvērtēt priekšlikumu par partnerattiecību tiesisko regulējumu. Sniegti priekšlikumi Saeimai arī par ārpus laulību kopdzīvi. Tad, kad sēdes notika, tika spiesti būtiski ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi. Formāli pastāv, bet darbība nenotiek.</p>
<p>NEPLP</p>	<p>Veicināt sabiedrības integrāciju uz latviešu valodas pamata, tostarp rūpēties, lai tā kalpo par visu Latvijas iedzīvotāju kopējo savstarpējās saziņas valodu. Nodrošināt</p>	<p>Latvijas nacionālajām interesēm atbilstoša elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmas politikas</p>	<p>Viens konsultatīvais mehānisms: Sabiedriskā konsultatīvā padome. Izveidota ar likumu, nolikums apstiprināts ar NEPLP iekšēju tiesību aktu. Darbojas kopš 2011.gada. Vada NEPLP priekšsēdētājs un divi viņa vietnieki. Pavisam darbojas 20 locekļi. Pārstāv ļoti plašu personu spektru.</p>	<p>Nolikumā minēts, ka sanāk ne retāk kā 3 reizes gadā. Regulāri tiek sasauktas sēdes – 2014.gadā tās bija deviņas sēdes, savukārt 2015.gadā astoņas sēdes. Kopš 2013.gada būtiski pilnveidota padomes darbības struktūra un darba organizācija. Oficiālās sēdes neatspoguļo pilnībā padomes darbību. Padomes locekļi regulāri arī komunicē</p>

	kvalitatīvu un daudzveidīgu elektronisko plašsaziņas līdzekļu saturu Latvijas mazākumtautībām	izstrādāšana, īstenošana un koordinēšana		elektroniski, saskaņo viedokļus un nostājas dažādos jautājumos, un pēc tam Padomes vadītājs vai vietnieks par kopīgiem viedokļiem, nostājām informēt NEPLP. Sēdēs tiek diskutēti būtiski ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi, piemēram: krievu valodas kanālu aktualizēšana; Latgales raidījumu un raidījumu translēšana latgaļu valodā; dažādu atbalstu kampaņu rīkošana, piemēram, personām, ar invaliditāti; raidījumu pārraidīšana saistībā ar personām ar invaliditāti; surdotulkotāju nodrošināšana; latviešu valodas stiprināšanas jautājumi un objektīvas informācijas saņemšanas jautājumi.
Valsts kanceleja	Starpnozaru pasākumi valstiskuma stiprināšanai, tostarp demokrātiskas valsts vērtību popularizēšana un sabiedrības intereses veicināšana par savu valsti un līdzdarbošanos tajā. Digitālo risinājumu veikšana reemigrācijas politikas mērķu sasniegšanai, tostarp veidojot lapu kā vienas pieturas aģentūru ārvalstīs dzīvojošajiem Latvijas valstspiederīgajiem, nodrošinot vienkopus informāciju par darba iespējām Latvijā	Nodrošināt sabiedrības izglītošanu un informēšanu par demokrātiskas valsts pamatiem un vērtībām. Koordinēt sabiedrības līdzdalību un informēšanu	Viens konsultatīvais mehānisms: NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padome. Izveidota un nolikums apstiprināts ar MK noteikumiem. Darbojas kopš 2006.gada. Vada VK direktors. Pavisam darbojas 15 locekļi. Aptuveni puse locekļu ir no publiskā sektora. Locekļu vidū ir arī augsta ranga amatpersonas, piemēram, 4 ministriju valsts sekretāri.	Katru gadu vidēji notiek 6 – 12 sēdes. Sabiedrības līdzdalība tiek nodrošināta ļoti lielā apmērā. Tomēr tieši jautājumi, kas skartu sabiedrības integrāciju, ir aplūkoti ļoti fragmentāri. Jautājumi, kas ir tikuši vismaz vienreiz aplūkoti, ir saistīti ar SIF pieejamā finansējuma apgūšanu, NVO sadarbības iespējas un risinājumu bēgļu uzņemšanas jautājumu koordinēšanai, pasākumiem, kuri būtu īstenojami, lai sekmētu Latvijā saliedētu un iekļaujošu sabiedrību un stiprinātu nacionālo identitāti. Vairāk tiek nodrošināta, politiskā līdzdarbība.

[4] Pašvaldību modeļi sabiedrības integrācijas jautājumos

[4.1] Rīgas pilsētas pašvaldība

Rīgas pilsētas pašvaldībā spēkā esošais tiesiskais regulējums sabiedrības integrācijas jomā ir saistīts ar sociālās palīdzības nodrošināšanu sociālā riska personām.

Rīgas Domes 2007.gada 3.jūlija saistošie noteikumu Nr. 83 *“Transporta pakalpojumu samaksas kārtība Rīgas pašvaldībā personām, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās un kuras nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu”* paredz dažādus atbalsta pasākumus, piemēram, personām ar invaliditāti noteiktā apmērā apmaksāt speciālā transporta vai degvielas pakalpojumus. Rīgas Domes 2010.gada 24.augusta saistošie noteikumi Nr. 89 *“Par braukšanas maksas atvieglojumiem” Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā* nodrošina vairākām sociāli mazaizsargātām personām, piemēram, personām ar invaliditāti, pensionāriem, daudz bērnu ģimenēm, sociālos dzīvokļos dzīvojošām personām braukt sabiedriskajā transportā ar atlaidi vai bez maksas. Rīgas Domes 2011.gada 19.maija saistošie noteikumi Nr. 125 *“Par kārtību, kādā Rīgas pilsētas pašvaldība piešķir lietošanā ratiņkrēsla pacēlājus”* paredz personu ratiņkrēslus tiesības bez maksas saņemt ratiņkrēsla pacēlājus. Savukārt Rīgas Domes 2015.gada 9.jūnija saistošo noteikumu Nr. 153 *“Par reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtību dzīvokļu jautājumu risināšanu”* citastarp paredz nodrošināt personai ar invaliditāti, mazturīgām personām ātrāku palīdzību pašvaldības dzīvokļa īrēšanā. Rīgas Domes 2012.gada 4.septembra saistošo noteikumu Nr. 184 *“Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība”* nodrošina sociālos rehabilitācijas pakalpojumus, tostarp personām ar invaliditāti, asistenta-pavadoņa pakalpojumus, patversmes un naktspatversmes pakalpojumus.

Sabiedrības integrācija kā ilgtermiņa mērķis noteikts Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam. Detalizētāk mērķa sasniegšanai veicamās darbības nosaka Rīgas attīstības programma 2014. – 2020.gadam un sabiedrības integrācijas programma 2012. – 2017.gadam. Ik pa diviem gadiem tiek pieņemts jauns sabiedrības integrācijas programmas īstenošanas rīcības plāns, izvērtējot arī iepriekšējā rīcības plānā ietvertu uzdevumu izpildi.

Galvenie sabiedrības integrācijas virzieni ir sociālās iekļaušanās veicināšana, līdzdalības un informācijas pieejamības veicināšana, starpkultūru dialoga attīstība, iecietības veicināšana, jauniebraucēju integrācijas veicināšana, brīvprātīgais darbs pašvaldībā, pilsoniskā audzināšana, izglītības pieejamība, latviešu valoda, jauniebraucēju un reemigrantu bērnu iekļaušanās izglītības procesā, lietderīga brīvā laika pavadīšana.

Par sabiedrības integrācijas jomas organizēšanu un koordinēšanu ir atbildīga Rīgas pilsētas domes administrācijas struktūrvienība – Izglītības, kultūras un sporta departaments. Tomēr uzdevuma izpildē tiek iesaistītas arī citas pašvaldību iestādes, piemēram, Labklājības departaments, Mājokļu vides departaments un Īpašumu departaments.

Pastāv vairāki konsultatīvie (līdzdarbības) mehānismi, tomēr mehānismi, kur tieši tiek apspriesti ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi, ir šādi (visos mehānismos ir pārstāvji gan no sabiedriskā sektora, gan publiskā sektora):

- 1) Kopš 2007.gada darbojas Personu ar invaliditāti nevalstisko organizāciju padome. Tās mērķis ir veicināt līdzdalību un sadarbību starp šo personu pārstāvošām organizācijām;
- 2) Kopš 2009.gada Rīgas jaunatnes organizāciju konsultatīvā padome. Tās mērķis ir nodrošināt jauniešu līdzdalību jaunatnes politikas plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā;
- 3) Kopš 2010.gada Rīgas domes Konsultatīvā padome sabiedrības integrācijas jautājumos. Tās mērķis ir nodrošināt nevalstiskā sektora līdzdalību integrācijas politikas plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā. Veic uzraudzību pār integrācijas programmas īstenošanu. Tomēr salīdzinoši neaktīva. Lielākoties visi jautājumi tiek iniciēti no pašvaldības, nevis NVO puses, lai gan apmeklētība ir liela. Tāpēc vidēji ir trīs sēdes gadā. Pašvaldība vēlētos aktīvāku nevalstisko organizāciju iesaistīšanos. Kopā tika izstrādāta sabiedrības integrācijas programma;
- 4) Kopš 2016.gada izveidota Darba grupa pilsoniskās līdzdalības un piederības jautājumos. Atsaucība no NVO puses ir ļoti liela un augsta;
- 5) Kopš 2013.gada būtiski pilnveidota sadarbība ar NVO uz sadarbības memoranda pamata. Rīgas pašvaldībā darbojas gandrīz puse no visām NVO valstī. Lielākoties sadarbība ar NVO ir ilgtspējīga. Ik pa laikam parādās arī jaunas NVO;
- 6) Katra gada beigās notiek iedzīvotāju forums, kurā piedalās ikviens interesents. Pagājušogad bija vairāk par 200 dalībniekiem. Forums sastāv no divām daļām. Pirmajā

daļā atskatās uz iepriekšējā gadā paveikto. Savukārt otrajā daļā tiek veidotas darbnīcas, kur tiek diskutēts un plānots par nepieciešamajiem pasākumiem integrācijas jomā;

- 7) Nākotnē plānots izveidot darba grupu Latvijas simtgadei, jo Rīgai kā Latvijas galvaspilsētai būs ļoti liela loma dažādu pasākumu un aktivitāšu organizēšanā un īstenošanā.

Pieminams, ka ik pa trīs gadiem tiek lemts par to, kādas NVO turpmāk darbosies katrā no padomēm, darba grupām, bet nevar izslēgt arī to, ka darbu turpina arī tās pašas NVO, lai gan tiek ievēlētas arī jaunas organizācijas.

Galvenās veicamās aktivitātes: 1) bezmaksas latviešu valodas apmācības; 2) atbalsts pilsonības iegūšanā; 3) atbalsta sniegšana NVO diskriminācijas novēršanai, jauniebraucēju iesaistīšanai; 4) piederības sajūtas veicinoši pasākumi, tostarp jauniešiem, kā arī informēšana par pilsoņa tiesībām un pienākumiem; 5) sabiedrības dalība konsultatīvos mehānismos; 6) vides pieejamības nodrošināšana; 7) atbalsta pasākumi bērniem – jauniebraucējiem un reemigrantiem; 8) atbalsta pasākumu organizēšana pedagogiem un bērnu vecākiem par bērnu ar speciālām vajadzībām integrēšanu parastajās skolās; 9) nodrošināt regulārus kursus mazākumtautību skolotājiem kompetences pilnveidei izglītības satura īstenošanai latviešu valodā; 10) individuālo sociālās rehabilitācijas programmu izstrāde un īstenošana, tostarp bērniem ar speciālām vajadzībām; 11) atbalsta nodrošināšana jauniešiem vecumā no 15 – 29 gadiem, kuri nekur nestrādā, nemācās un neapgūst arodu.

Pēdējo piecu gadu laikā pašvaldība sabiedrības integrācijas jomā finansējusi aptuveni 300 projektus par kopēju summu viens miljons *euro*. Aptuveni 200 projektus īstenoja NVO, bet 100 projektus pati Rīgas pašvaldība. Atsevišķi tika izdalīti projekti brīvprātīgā darba nodrošināšanai, un tika realizēti aptuveni 100 projekti par kopēju summu 80 tūkstošu *euro* apmērā. Tāpat atsevišķi izdalāmi projekti latviešu valodas apguvei. Pēdējos piecos gadus gandrīz viens miljons *euro* izlietots, lai uzlabotu 8000 cilvēkiem latviešu valodas zināšanas. Turklāt ne tikai darba vecuma cilvēkiem, bet arī pensionāriem. Latviešu valodas kursi ir ļoti pieprasīti, un visas vietas tiek aizņemtas divu darba dienu laikā pēc izziņošanas. Tomēr sabiedrības integrāciju nedrīkst balstīt vien uz valodu un kultūru.²⁷

Pašvaldība finansiāli nodrošina arī NVO nama darbību, kas raisa plašu interesi par aktivitātēm, kas tiek nodrošinātas šajā namā. Tiek rīkoti semināri un kursi, kā arī NVO tiek palīdzēts sagatavot projektus finansējuma saņemšanai, tomēr pastāv problēma, ka pašas NVO uzskata, ka tās ir konkurentes, nevis sadarbības partneres. Tāpēc pašvaldība rīko dažādus tīklošanās pasākumus, kur NVO var iepazīt viena otru un savstarpēji sadarboties. Arī NVO nams ir viens no pasākumiem, kā iespējams veicināt pašu NVO sadarbību savā starpā. Pēdējās aktualitātes sabiedrības integrācijas jomā attiecas uz jauniebraucēju bērniem, kurām pašvaldība no sava budžeta nodrošina papildu divas latviešu valodas stundas nedēļā. Tāpat aktuāla ir pedagogu izglītošana par to, kā strādāt ar bērniem, kuriem ir speciālas vajadzības vai kuriem latviešu valodu zināšanas nav tik labas kā pārējiem bērniem.

Sadarbību ar valsti sabiedrības integrācijas jomā būtībā tā nepastāv. Valsts īsti nevēlas sadarboties un neuzskata par nepieciešamu norādīt politiskās pamatnostādņēs pašvaldības kā sadarbības partneres. Būtībā šobrīd pastāv “Mūsu” un “Jūsu” princips. No valsts sagaida konkrētus sadarbības principus konstruktīva sadarbības dialoga veidošanā.²⁸

Pašvaldībai daudz ar sabiedrības integrāciju saistītos jautājumos ir citāds viedoklis par to, kas ir aktuāli un kādus pasākumus ir nepieciešams veikt. Piemēram, valsts uzskata, ka ir nepieciešams atbalstīt trešās valsts pilsoņus, bet ne personas, kas iebrauc no citām ES valstīm, lai gan arī šīm personām ir nepieciešama integrācija. Tāpat ļoti nosacīti var runāt, ka bēgļu jautājums ir aktualitāte, jo šobrīd Latvijā ir tikai seši bēgļi. Ir daudz aktuālākas lietas sabiedrības integrācijas jomā, uz kurām vajadzētu vairāk fokusēties.²⁹ Turklāt attiecībā uz bēgļiem, tad valstij integrācijas jomā par bēgļiem ir plāns tikai līdz brīdim, kad tiks iegūts bēgļu statuss. Pēc bēgļa statusa iegūšanas tas esot pašvaldības kompetences jautājums, kā tiek nodrošināta integrācija. Pastāv arī vairākas problēmas, piemēram, valsts uzstāj, ka pašiem bēgļiem ir jāmeklē vieta, kur tiem dzīvot. Tomēr no tās naudas, kas šobrīd tiek piešķirta bēgļiem, tas nebūs iespējams. Pašvaldība arī nevar piešķirt papildu dzīvesvietas bēgļiem, ņemot vērā citu

²⁷ 2016.gada 18.aprīļa intervija ar E. Aldermani (Rīgas Dome).

²⁸ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar I. Stalidzāni (Rīgas Dome).

²⁹ 2016.gada 18.aprīļa intervija ar E. Aldermani (Rīgas Dome).

iedzīvotāju vajadzības. Rīgas pašvaldība neredz iemeslu akcentēt tieši bēgļu problēmu un vairāk akcentē migrācijas problēmu kopumā. Turklāt tieši šajā jomā būs gaidāms arī papildinājums sabiedrības integrācijas programmai attiecībā uz veicamajiem pasākumiem un darbībām.³⁰

[4.2] Daugavpils pilsētas pašvaldība

Daugavpils pilsētas pašvaldībā tāpat kā Rīgas pilsētā sabiedrības integrācijas jomā tiesiskais regulējums praktiski ir saistīts ar palīdzību sociālā riska personām – atbalsts sociālā jomā.

Daugavpils domes 2007.gada 25.janvāra saistošie noteikumi Nr. 2 *“Par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā”* paredz cita starpā personām ar invaliditāti un pensionāriem atvieglojumus sabiedriskajā transportā. Daugavpils domes 2007.gada 25.oktobra saistošie noteikumi Nr. 31 *“Par Daugavpils pilsētas pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”* paredz tiesības personām ar invaliditāti, pensionāriem, bezdarbniekiem pretendēt uz pašvaldības dzīvokļa īrēšanu. Savukārt, Daugavpils domes 2015.gada 10.decembra saistošie noteikumi Nr. 46 *“Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālie pabalsti”* nodrošina iespēju cita starpā personām ar invaliditāti, daudz bērnu ģimenēm, pensionāriem saņemt dažādus pabalstus ikdienas izdevumu segšanai.

Daugavpils domes 2013.gada 14.novembra saistošie noteikumi Nr. 42 *“Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālie pakalpojumi”* nodrošina iespēju saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālās un nakts patversmes pakalpojumus, kā arī personām ar invaliditāti specializētā autotransporta un sociālā taksometra pakalpojumus. Savukārt, Daugavpils domes 2015.gada 10.decembra saistošie noteikumi Nr. 47 *“Daugavpils pilsētas pašvaldības materiālais atbalsts mazaizsargātajām personām”* citastarp paredz vienreizēju materiālu personām, kuras atbrīvotas no brīvības atņemšanas soda izciešanas, pensionāriem, kā arī atbalstu personām ar invaliditāti veselības aprūpes pakalpojumu, pirts izdevumu, televīzijas abonēšanas, dzīvojamās telpas remontu izdevumu segšanai.

Augstāka līmeņa politikas plānošanas dokumentos, tas ir, nedz Daugavpils ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014.-2030.gadam, nedz Daugavpils pilsētas attīstības programmā 2014. – 2020.gadam sabiedrības integrācija tiešā tekstā netiek izdalīta kā atsevišķs politikas virziens. Nepastāv arī atsevišķa sabiedrības integrācijas programma, lai gan iepriekš tāda esot bijusi. Tomēr saredzami šādi virzieni: 1) aktīva pilsoniskā līdzdarbība; 2) atbalsts jauniešiem, ģimenēm ar bērniem un pensionāriem; 3) atstumtības riska pakļauto personu rehabilitācija un integrācija; 4) sociālo pakalpojumu un palīdzības nodrošināšana; 5) aizbraukušo daugavpiliešu atgriešanās veicināšana.³¹

Nav noteikta konkrēta institūcija, kas būtu atbildīga tieši par sabiedrības integrācijas jomas organizēšanu un koordinēšanu. Par attīstības programmas īstenošanu vispārīgi atbild Daugavpils pilsētas domes Attīstības departaments. Tomēr tieši par sabiedrības integrācijas jautājumu koordinēšanu vairāk atbild Domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks.³²

Pastāv vairāki konsultatīvie (līdzdarbības) mehānismi, tomēr mehānismi, kur tieši tiek apspriesti ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi, ir šādi (visos mehānismos ir pārstāvji gan no sabiedriskā sektora, gan publiskā sektora):

- 1) Mazākumtautību konsultatīvā padome. Sanāk reizi vienā vai divos mēnešos. Tiek diskutēts, sākot ar latviešu valodas jautājumu, mazākumtautību kultūras centriem, skolām, to pārstāvošām NVO šajā jomā, mazākumtautību festivāliem un forumiem.
- 2) Jaunatnes lietu konsultatīvā komisija. Sanāk reizi divās nedēļās. Tiek diskutēts, piemēram, par jauniešu bezdarbu, iekļaušanos izglītības iestādēs.
- 3) Daugavpils pilsētas domes Kultūrvides darba grupa. Ļoti aktīva, pulcējas pat divas reizes nedēļā. Vairāk tiek diskutēts par vispārīgiem kultūrvides jautājumiem, piemēram, estrādes celtniecību.
- 4) Pastāv atsevišķa sadarbība ar NVO. Nepastāv memoranda, bet domes pieņemts nolikums šādu organizāciju atbalstam. Ļoti aktīvi līdzdarbojas, iniciē un īsteno projektus. Iespējams sadarboties ar ikvienu NVO.

³⁰ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar I. Stalidzāni (Rīgas Dome).

³¹ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

³² 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

- 5) Nākotnē plānots izveidot atsevišķu NVO padomi, ņemot vērā, ka Daugavpilī ir vairāk par 470 NVO.

Galvenās veicamās aktivitātes: 1) iedzīvotāju iniciatīvas veicināšana un iesaiste darba organizēšanā; 2) pašvaldības profila izveidošana sociālos tīklos un mājaslapas uzturēšana; 3) regulārs dialogs ar iedzīvotājiem pa plašsaziņas līdzekļiem, tostarp preses konferenču rīkošana; 4) NVO aktivitāšu atbalstīšana; 5) palielināt sociālo dzīvokļu skaitu; 6) sekmēt bez vecāku gādības palikušo bērnu uzņemšanu audžuģimenēs; 7) rehabilitācijas programmu izstrāde sociālā riska cilvēkiem un rehabilitācijas pakalpojumu sniegšana, tostarp personām ar kustību traucējumiem, neredzīgām, nedzirdīgām un atkarīgām personām, cilvēku tirdzniecības upuriem; 8) atbalsts latviešu valodas apgūšanai; 9) asistenta-pavadona pakalpojumu nodrošināšana; 10) patversmju un krīzes centru nodrošināšana.

Daugavpilī ir ļoti aktīvas mazākumtautību NVO. Zina latviešu valodu un mācās to, kā arī pašas ir atklāti minējušas, ka nevēlas otru valsts valodu kā krievu valodu, bet turpināt veidot latvisku sabiedrību, attīstot arī tās īpašās kulturālās iezīmes, kas piemīt tām tautām, ko NVO pārstāv.³³ Pašvaldība finansē vairākus kultūras centrus. Gada laikā tiek tērēti līdzekļi vairāk par vienu miljonu *euro*. Pastāv arī atsevišķs Latviešu kultūras centrs, ņemot vērā latviešu mazo īpatsvaru. Bez mazākumtautību jomas, pastāv ļoti aktīvas pensionāru biedrības. Tāpat pastāv arī jauniešu centrs un personu ar invaliditāti centrs, kā arī speciāls integrācijas centrs bērniem ar īpašām vajadzībām. Pēc pašvaldību iniciatīvas izveidota biedrība "Latvijai simts", un viens no tās mērķiem ir lemt par pieminekļa izbūvi Latvijas valstij, jo šobrīd Daugavpilī nav pieminekļa, pie kura nolikt ziedus latviešu svētkos.³⁴

Pastāv arī konfliktējošas NVO, un viena no iecerēm šo konfliktu risināšanai ir izveidot NVO padomi, jo bieži vien NVO nevēlas savā starpā sadarboties. Tāpat pašvaldība izvērta prasības par vairāku NVO iesaisti projektos, lai veicinātu sadarbību.³⁵

Valsts politika ietekmē arī pašvaldības īstenoto integrācijas politiku. Tiek ņemtas vērā politiskās pamatnostādnes, tomēr ir ļoti daudz jautājumu, kas ir aktuāli tieši Latgalē un konkrēti Daugavpilī, un tādēļ integrācijas politika pašvaldībā netiek pilnībā aptverta ar to politiku, kas tiek virzīta valsts līmenī. Sadarbība ar valsti pastāv, bet tā ir fragmentāra attiecībā uz noteiktiem pasākumiem, projektiem, atbalsta programmām. Valsts politikas īstenošanā praktiski tiek iesaistīta tikai caur tiem pašiem konsultatīviem mehānismiem, kādi pastāv privātpersonām. Tiek sagaidīta ciešāka sadarbība, tomēr līdzšinējais modelis, ka sadarbība notiek atsevišķu lietu veidā, ir apmierinoša.

Vispārīgi būtu nepieciešams diferencēt finansējumu tām vietām, kur sabiedrības integrācijas jautājumi, īpaši valodas un kultūras ziņā, ir akūtāki. Daugavpils ir viena no šādām vietām. Tāpat nepieciešama ciešāka sadarbība ar valsti latgaliešu jautājumā.³⁶ Izglītības jomā varētu tikt piešķirts papildu atbalsts, lai varētu mācīties un turpināt attīstīt latgaliešu rakstu valodu kā izvēles kursus. Nepieciešams arī pilnveidot sadarbību īpaši latviskās kultūras saglabāšanā. Valsts iepriekš piešķīrusi finansējumu medijiem Daugavpilī ļoti nefokusētā veidā tā, ka saredzams rezultāts latviskākās mediju vides radīšanā nav sasniegts.³⁷ Nopietni pasākumi mediju, informācijas jomā Daugavpilī nav bijuši. Tāpat nepieciešams arī aktīvāks atbalsts latviešu valodas jomā, jo ir ļoti daudz cilvēku, kas vēlas mācīties latviešu valodu. Pašvaldība un valsts piešķir kādu finansējumu, tomēr tas ir nepietiekams, jo ļoti ātri tiek piepildītas visas vietas, kur bez maksas var mācīties un pilnveidot savas latviešu valodas prasmes. Visbeidzot, nepieciešama ciešāka sadarbība pilsonības jautājuma risināšanā.³⁸

Pozitīvi piemēri no KM pēdējā laikā ir saistīti ar mazākumtautību jomu, kurā pastāv salīdzinoši laba sadarbība. Tāpat pozitīvs piemērs ir, ka sadarbībā ar KM tika rīkots pasākums jauniešiem visas Baltijas līmenī, festivāls "Gaudeamus".³⁹

³³ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

³⁴ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

³⁵ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

³⁶ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

³⁷ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

³⁸ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

³⁹ 2016.gada 9.aprīļa intervija ar J. Dukšinski (Daugavpils pilsētas dome).

[4.3] Jelgavas pilsētas pašvaldība

Jelgavas pilsētas pašvaldības tiesiskais regulējums salīdzinājumā ar Rīgas pilsētas un Daugavpils pilsētas pašvaldības tiesisko regulējumu sabiedrības integrācijas jomā ir ievērojami šaurāks. Tāpat kā iepriekš aplūkotajām pašvaldībām tiesiskais regulējums šajā jomā ir saistīts ar sociālo pakalpojumu un atbalsta sniegšanu.

Jelgavas domes 2007.gada 26.aprīļa saistošo noteikumu Nr. 148 *“Par sociālajiem pakalpojumiem Jelgavas pilsētas pašvaldībā”* cita starpā nodrošina iespēju saņemt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, nakts patversmes, higiēnas pakalpojumus trūcīgām personām, pensionāriem, sociālās mājās iedzīvotājiem, kā arī specializētā autotransporta pakalpojumus personām ar invaliditāti. Jelgavas domes 2015.gada 12.novembra saistošo noteikumu Nr. 15-19 *“Sociālās palīdzības pabalstu un sociālo garantiju piešķiršanas noteikumi”* cita starpā nodrošina iespēju personām ar invaliditāti saņemt dzīvokļa pabalstu, kas ietver sevī arī ar dzīvokļa neatņemamo pakalpojumu, piemēram, apkures izdevumu segšanu, kā arī cita veida pakalpojumus bāreņiem, trūcīgajām personām, pensionāriem.

Savukārt, Jelgavas pilsētas 2015.gada 12.novembra pašvaldības saistošo noteikumu Nr. 15-20 *“Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi”* citastarp nodrošina iespēju saņemt vienreizēju pabalstu personai, atbrīvojoties no brīvības atņemšanas iestādes, kā arī personām ar invaliditāti, trūcīgajām personām un pensionāriem pabalstus, piemēram, medicīnas pakalpojumu un brīļu samaksai.

Nepastāv atsevišķa integrācijas programma, un sabiedrība integrācija ilgtermiņa attīstības stratēģijā nav definēta kā atsevišķs politikas virziens. Tomēr Sabiedrības integrācijas galvenie darbības virzieni ir integrēti Jelgavas pilsētas attīstības programmā 2014. – 2020.gadam. Tas ir arī galvenais politikas plānošanas dokuments šajā jomā. Galvenie sabiedrības integrācijas virzieni ir pilsoniskās līdzdalības veicināšana, vienādu iespēju pieejas nodrošināšana izglītības, sporta un kultūras pakalpojumiem, sociālās integrācijas veicināšana, nodrošinot vienlīdzīgas iespējas sociālajā jomā, īpaši cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, etnisko grupu integrācijas veicināšana, jauniešu pilnvērtīga iekļaušanās sabiedrībā un darba tirgū.

Par sabiedrības integrācijas jomas organizēšanu un koordinēšanu ir atbildīga Jelgavas pilsētas domes administrācijas struktūrvienība – Sabiedrības integrācijas pārvalde.

Pastāv vairāki konsultatīvie (līdzdarbības) mehānismi, tomēr mehānismi, kur tieši tiek apspriesti ar sabiedrības integrāciju saistīti jautājumi, ir šādi (visos mehānismos ir pārstāvjī gan no sabiedriskā sektora, gan publiskā sektora):

- 1) Jelgavas pilsētas domes Sabiedrības integrācijas komisija. Četras sēdes gadā. Darbojas vairāk par 10 personām. Efektīvs mehānisms, jo lielākoties tiek atrisinātas visas problēmas, piemēram, nodrošināta vides pieejamība, ērta pārvietošanās ratiņkrēsls pa ielām. Tiek uzaicinātas tieši personas, kas var labot konstatēto problēmu, piemēram, uzņēmēji. Tiek risināti ne tikai vides pieejamības jautājumi, bet, piemēram, arī jautājumi saistībā ar romiem, sadarbības koordinācija starp valsts institūcijām un NVO, naturalizācijas jautājumi;
- 2) Sociālo lietu konsultatīvā komisija. Sanāk vairākas reizes gadā. Tiek risināti dažādi jautājumi par sociāliem pakalpojumiem, pabalstiem, arī personām ar invaliditāti;
- 3) Kultūras padome. Sanāk reizi mēnesī. Rīko un iesaistās dažādu pasākumu rīkošanā, tostarp mazākumtautību kultūras pasākumu rīkošanā, piemēram, izstādes;
- 4) Jaunatnes lietu konsultatīvā padome. Sanāk vairākas reizes gadā. Tiek risināti arī jautājumi saistībā ar jauniešu integrāciju sabiedrībā, un tie ne vienmēr ir saistīti tikai ar jauniešu bezdarbu, bet arī, piemēram, ar jauniešiem, kas nāk no mazākumtautībām;
- 5) Nav atsevišķs sadarbības memorands ar NVO, tomēr Sabiedrības integrācijas pārvalde uztur aktīvo NVO sarakstu, un veicina to iesaistīšanu pašvaldības darbā. Šobrīd pārvalde sadarbojas ar vairāk par 30 NVO, tostarp 7 mazākumtautību organizācijām, piemēram, poļu, lietuviešu, krievu, romu un čigānu. Var iesaistīties ikviens NVO.

Galvenās veicamās aktivitātes sabiedrības integrācijas jomā: 1) nodrošināt izglītības iestāžu pieejamību personām ar kustību traucējumiem; 2) veidot iekļaujošās izglītības sistēmu; 3) veidot karjeras izglītības pasākumus; 4) nodrošināt sociālos pakalpojumus un sniegt nepieciešamo sociālo palīdzību tiem, kam nepieciešams; 5) saglabāt kultūras mantojumu un

radīt nākotnes kultūras mantojumu; 6) veicināt vides pieejamību cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem transporta infrastruktūrā; 7) atbalstīt mazākumtautību kolektīvu darbību.

Notiek aktīva sadarbība ar valsti, un valsts politika tiešā mērā ietekmē arī pašvaldības īstenoto politiku. Sadarbība notiek dažādu programmu un projektu īstenošanā, tai skaitā tieši saistībā ar bēgļu un mazākumtautību jautājumiem. Ja valsts uzskata, ka bēgļiem ir jāstrādā un jāmācas latviešu valoda, tad pašvaldība centīsies arī to nodrošināt, tomēr vairāku iniciatīvu realizācijai ir pietrūcis finansējums, un būtu nepieciešama lielāka finansējuma piešķiršana, piemēram, romu integrācijas jautājumos, kā arī citu mazākumtautību jautājumos, jo citādi nav saskatāmas nekādas problēmas sadarbībā ar valsts institūcijām. Pastāv sažobe starp valsts un pašvaldības politiku, un tā tiek ņemta vērā.⁴⁰

NVO, kuras vēlas piedalīties pašvaldības īstenotajos projektos, iesniedz savas iniciatīvas. Organizācijām tiek ļauts bez maksas izmantot pašvaldības rīcībā esošās telpas, datorus un citu nepieciešamo aprīkojumu, cik vien tas iespējams, kā arī, piemēram, tiek rīkoti bezmaksas valodas kursi, kuri ir ļoti pieprasīti un ātri vien visas vietas, kur var mācīties valsts valodu bez maksas, tiek aizpildītas. Tiek rīkoti dažādi kultūras pasākumi, un atzīmēti mazākumtautību svētki, piemēram, par godu Starptautiskajai romu dienai, tika piedāvāti koncerti, dejas un citi izglītojoši kultūras pasākumi. Nevienai personai, kura lūgusi palīdzību pašvaldībai attiecībā uz integrācijas iespējām, nav atteikta palīdzība. Ja pašvaldība nav pati spējīga nodrošināt kādu pakalpojumu, tad tiek meklētas iespējas palīdzību sniegt citādi.⁴¹

Tiek aptverts plašs integrējamo personu spektrs – ne tikai personas ar invaliditāti, mazākumtautības, bet arī, piemēram, bēgļi un sociāli mazaizsargātās personas. Arī bēgļu jautājumos pašvaldība gatavojas sagatavot informatīvos bukletus, ietverot tajā visu būtiskāko informāciju par sabiedrības dzīvi, kā arī nodrošināt speciālistus attiecīgajās iestādēs, un arī citādi nodrošināt bēgļu iekļaušanos sabiedrībā. Pašvaldība ir organizējusi bēgļiem ekskursiju pa Jelgavu, lai iepazītos ar dzīvošanas, mācīšanās un strādāšanas iespējām, un bēgļi ir izrādījuši reālu interesei par turpmākas dzīves pavadīšanu tieši Jelgavā.⁴²

⁴⁰ 2016.gada 7.aprīļa intervija ar I. Antužu (Jelgavas pilsētas dome).

⁴¹ 2016.gada 7.aprīļa intervija ar I. Antužu (Jelgavas pilsētas dome).

⁴² 2016.gada 7.aprīļa intervija ar I. Antužu (Jelgavas pilsētas dome).

[5] SIF darbība – tiesiskais ietvars, plānošanas dokumenti un rezultatīvie rādītāji

[5.1] SIF statuss un pārraudzība

2001.gadā nolemts SIF statusu veidot caur piesaisti Civillikuma 1407.pantam, kas paredz, ka par juridiskām personām atzīstamas arī personu apvienības, nodibinājumi un lietu kopības, kurām piešķirta juridiska personība. Izskatot Fonda likumu trešajā lasījumā, minētā piesaiste tika precizēta, izveidojot terminu „publiskis nodibinājums”.⁴³

SIF darbību regulē *Sabiedrības integrācijas fonda likums*. Tas noteic, ka SIF ir publiskis nodibinājums – atvasināta publisko tiesību juridiskā persona (2.pants). Likumā noteikts, ka SIF ir Ministru prezidenta institucionālā pārraudzībā, bet no likuma 9.panta trešajā daļā noteiktā par lēmumu pieņemšanas neatkarību un tiešu pārsūdzēšanu tiesā izriet, ka funkcionāli fonds ir neatkarīgs. Vienlaikus jāsecina, ka SIF nav patstāvīga iestāde,⁴⁴ piemēram, kā Latvijas banka. Līdz ar to likumdevējs ir tiesīgs noteikt tādu tiesisko regulējumu, ko uzskata par lietderīgu.

*Sabiedrības integrācijas fonda likuma*⁴⁵ 3.pants nosaka fonda mērķi un uzdevumus, proti, atbilstoši attīstības plānošanas dokumentiem finansiāli atbalstīt un veicināt sabiedrības integrāciju. Pantā arī noteikts, ka fonds atbalsta arī publiskā un nevalstiskā sektora attīstības programmu un projektu īstenošanu. Šī pieeja akcentēta arī likuma 4.pantā, norādot, ka visai citai SIF darbībai jābūt atbilstoši likumā definētajam mērķim. Mērķa sasniegšanai fonds piesaista, uzkrāj un pārvalda līdzekļus, nosaka kritērijus projektu izvērtēšanai un izsludina projektu konkursus.

Skaidrojot Sabiedrības integrācijas fonda likuma 3.panta jauno redakciju, likumprojekta anotācijā minēts: “Fonda sākotnējais izveidošanas mērķis bija sabiedrības integrācija, kas saskaņā ar valsts programmu par sabiedrības integrāciju Latvijā ietver gan etnisko, gan sociālo un reģionālo integrāciju. Šis mērķis ir pietiekami plašs, lai iekļautu arī cilvēkresursu attīstības pasākumus, tādēļ nepieciešams precizēt Fonda mērķi saskaņā ar pašlaik veicamajiem un plānotajiem uzdevumiem.”⁴⁶

No minētā izriet vismaz divi būtiski secinājumi. Pirmkārt, SIF uzdevumi ir jāpilda, ņemot vērā attīstības plānošanas dokumentus, to skaitā Integrācijas pamatnostādnes. Tas sasaucas ar Attīstības plānošanas sistēmas likuma 13.panta trešajā daļā noteikto, ka valsts un pašvaldību institūcijas, pildot tām normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus, ievēro attīstības plānošanas dokumentus. Otrkārt, SIF pamatuzdevums ir finansiāli atbalstīt un veicināt sabiedrības integrāciju, bet citi uzdevumi tam ir pakārtoti. Līdz ar to savā darbībā SIF būtu jāievēro šāda prioritārā secība, kā arī loģiski izrietētu arī iekšējais resursu sadalījums, proti, vairākums no tiem tiktu veltīti pamatfunkcijai. Treškārt, neatkarīgi no tā, kādas aktivitātes SIF veic, vērtējams ir jautājums, kas un kādā veidā koordinē šo darbību atbilstību un nepieciešamību Integrācijas pamatnostādņu īstenošanai.

Sabiedrības integrācijas fonda likuma 2.panta trešā daļa noteic, ka SIF atrodas Ministru prezidenta institucionālā pārraudzībā. Ministru prezidents pārrauga fonda darbības tiesiskumu, tomēr nav tiesīgs atcelt pat prettiesiskus fonda padomes lēmumus. **Šī tiesību norma praksē darbojas tādējādi, ka Ministru prezidentam nav nekādu iespēju ietekmēt SIF darbību**, un nereti Ministru prezidenti pat nav zinājuši, ka SIF jautājumos viņiem veicamas kādas darbības.⁴⁷ Ministru prezidentam praktiski nav instrumentu ietekmēt arī fonda institucionālo darbību, jo visus būtiskākos lēmumus pieņem padome. Pat tad, ja SIF padome pieņemtu acīmredzami nelikumīgu lēmumu, nav citas institūcijas valsts pārvaldē, kas varētu šo lēmumu atcelt, izņemot tiesu, ja tas ir administratīvais akts un kāda privātpersona to pārsūdzētu.

Tādējādi Ministru prezidentam likumā **detalizētāk jāparedz instrumenti pārraudzības īstenošanai, jo šobrīd pārraudzība ir bez satura un reālas ietekmes, kas neatbilst tās jēgai**. Lai to panāktu, jāparedz, ka Ministru prezidents ir tiesīgs atcelt prettiesiskus fonda

⁴³ Valsts dibināto un finansēto fondu darbības un finanšu līdzekļu izlietošanas lietderības un normatīvā regulējuma analīze un rekomendāciju izstrāde. Starpziņojums. 2011.gada 27.maijs. SIA “Saeima Baltija” pētījums Valsts kancelejas uzdevumā. Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/content/reformu-novertejumi-un-petijumi>

⁴⁴ Saeimas Juridiskā biroja dokumenti 1993 – 2013. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2013, 308.lpp.

⁴⁵ SIF nolikums. Pieejams: <http://www.sif.gov.lv/images/files/SIF/SIF-nolikums.pdf>

⁴⁶ Likumprojekta “Grozījumi Sabiedrības integrācijas fonda likumā” anotācija. Pieejams Saeimas mājaslapā: <http://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS10.nsf/0/84E03225CBE9B5AFC22577F3004096BD?OpenDocument>

⁴⁷ 2016.gada 28.aprīļa intervija ar I. Latkovski (Saeima).

padomes lēmumus, kā arī var ietekmēt fonda darbības virzienus, saskaņojot fonda darbības stratēģiju. Šā atzinuma autori ir piesardzīgi attiecībā uz iespēju nodot SIF vienas ministrijas pārraudzībā, jo sabiedrības integrācijas galveno funkciju uzticēšana vienai ministrijai jau parāda, ka tik būtiskas jomas koordinācijai pietrūkst ietekmes, un tādēļ ir nepieciešams koordinētājs ar plašākām pilnvarām un redzējumu.⁴⁸

Attiecībā uz fonda statusu jau citos pētījumos ir bijis nepārprotami atzīmēts, ka SIF kā atvasinātās publiskās personas statusam nav praktiskas nozīmes, ja nepastāv princips, ka fonds var uzkrāt līdzekļus, un katru gadu beigās atlikums jāieskaita valsts pamatbudžetā. Tas veido arī neveselīgu projektu vadības vidi.⁴⁹ Ja SIF nedod pilnvērtīgas tiesības darboties kā fondam, tad ir jāvērtē iespēja fondu pārveidot par tiešās pārvaldes iestādi, nodrošinot specifisku lēmumu pieņemšanas iespējas neatkarīgā koleģiālā institūcijā (Valsts pārvaldes iekārtas likuma 37.panta piektā daļa).

Intervijās ar ekspertiem nereti tika apspriests jautājums par to, vai SIF drīkstētu uzticēt plašākus uzdevumus sabiedrības integrācijas jomā, piemēram, politikas veidošanu. Lai arī SIF nav iespējams uzticēt politikas veidošanu, jo tā ir autonoma iestāde, ir nepieciešams stiprināt tā analītisko kapacitāti, lai SIF varētu būt labs sadarbības partneris sabiedrības integrācijas politikas veidošanā.⁵⁰ Fonds plānveidīgi un sistemātiski būtu jāizmanto kā labs politikas ieviešanas instruments, tajā uzkrātie cilvēkresursi būtu izmantojami rezultātu sasniegšanai. Labas pārvaldības praksei neatbilst modelis, ka ministrijas pašas īsteno sabiedrības integrācijas politiku apstākļos, kad tam ir izveidota īpaša iestāde – Fonds. Ja savstarpējai sadarbībai ir šķēršļi – pārāk liela fonda autonomija, trūkumi pārvaldībā (tostarp izmaksas) un stratēģiska skatījuma trūkums,⁵¹ tad šīs problēmas ir jārisina, nevis jāveido paralēla politikas īstenošanas dimensija.

Aptaujātie eksperti kopumā piekrīt tam, ka SIF darbība un tās caurspīdīgums, būtu pārvērtējami, it īpaši uzlabojot kontroles mehānismus un saskaņojot, kas tieši ir tās aktivitātes, ko Fondam būtu jāveic un kuras tas nedrīkstētu veikt, jo nav tieši saistītas ar sabiedrības integrācijas jomu, un kādas ir administratīvās izmaksas un cik efektīvi darbojas Fonda padome.⁵² Izvērtējot SIF īstenojamās aktivitātes un finansējuma izlietojumu jāsecina, ka tā darbība šobrīd ir vairāk fokusēta uz sociālo integrāciju, nevis mazākumtautību jautājumiem.⁵³ Tāpat SIF administratīvie resursi varētu būt mazāki, kā arī tam izdzīvošanas labad nebūtu jānodarbojas ar neraksturīgiem uzdevumiem, piemēram, pārtikas paku sadali trūcīgām personām.⁵⁴

[5.2] SIF uzdevumi citos normatīvajos aktos

2001.gada 5.jūlijā Saeima pieņēma Sabiedrības integrācijas fonda likumu, un šim fondam bija noteiktas funkcijas ES pirmsiestāšanās finanšu instrumenta PHARE programmas administrēšanā,⁵⁵ Pārejas programmas ieviešanā⁵⁶ un grantu shēmu apsaimniekošanā.⁵⁷

Atbilstoši 2010.gada 23.marta noteikumiem Nr.286 *“Latvijas un Šveices sadarbības programmas grantu shēmas “NVO fonds” apakšprojektu iesniegumu atklāta konkursa nolikums”* SIF noteikts uzdevums būt par grantu shēmas starpniekinstitūciju.

Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likums, kas attiecās uz 2007. – 2013.gada periodu, noteica Sabiedrības integrācijas fondu kā sadarbības iestādi, kā arī, norobežojot funkcijas, fonds varēja būt arī projekta iesniedzējs.

⁴⁸ 2016.gada 13.aprīļa intervija ar D.Melbārdi (Kultūras ministrija).

⁴⁹ Valsts dibināto un finansēto fondu darbības un finanšu līdzekļu izlietošanas lietderības un normatīvā regulējuma analīze un rekomendāciju izstrāde. Starpziņojums. 2011.gada 27.maijs. SIA “Saeima Baltija” pētījums Valsts kancelejas uzdevumā. Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/content/reformu-novertejumi-un-petijumi>

⁵⁰ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

⁵¹ 2016.gada 30.marta intervija ar R. Pīpiķi (Latvijas Pilsoniskā alianse).

⁵² R. Pīpiķe, D. Akule, L. Ose, D. Melbārde, I. Latkovskis.

⁵³ 2016.gada 28.aprīļa intervija ar Baltkrievu savienības, Ukrainu biedrību savienības un Krievu kultūras biedrības pārstāvjiem.

⁵⁴ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

⁵⁵ Ministru kabineta 2003.gada 25.jūnija noteikumi Nr. 331 “Kārtība, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno, uzrauga un izvērtē Eiropas Savienības pirmsiestāšanās finanšu instrumenta PHARE programmu”.

⁵⁶ Ministru kabineta 2004.gada 10.augusta noteikumi Nr. 705 “Par Saprāšanās memorandu starp Eiropas Komisiju un Latvijas Republikas valdību Pārejas programmas ieviešanai”.

⁵⁷ Ministru kabineta 2004.gada 30.marta noteikumi Nr. 200 “Noteikumi par Eiropas Savienības struktūrfondu vadību”.

Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada perioda vadības likumā SIF bija noteikts kā programmas apsaimniekotājs, tomēr citos gadījumos varēja būt arī projekta iesniedzējs. Piemēram, SIF kā programmas apsaimniekotājs bija noteikts MK 2012.gada 9.oktobra noteikumos Nr. 696 *“Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009. – 2014.gada perioda programmas “NVO fonds” īstenošanas kārtība”*.

SIF noteikta kompetence arī *Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām 2014. – 2020.gada plānošanas perioda vadības likumā*. Atbilstoši attiecīgā likuma 6.pantam šis fonds pilda sadarbības iestādes funkcijas, kā arī, norobežojot no citām funkcijām, ir finansējuma saņēmējs (24.pants). Šo funkciju veikšanā pēc būtības SIF darbojas kā pieredzējis administrētājs, nevis šīm funkcijām ir cieša saistība ar SIF darbības mērķi.

MK 2012.gada 29.maija noteikumi Nr. 374 *“Līdzfinansējuma piešķiršanas, vadības, uzraudzības un kontroles kārtība sabiedrības integrācijas veicināšanai un nevalstiskā sektora attīstības programmu un projektu īstenošanai”* noteic kārtību, kādā SIF piešķir līdzfinansējumu NVO, kā arī uzrauga atbalstīto projektu īstenošanu.

SIF pārstāvis iekļauts padomē, kas izveidota atbilstoši MK 2014.gada 7.janvāra noteikumiem Nr. 14 *“Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes nolikums”*, un padomē, kas izveidota atbilstoši MK 2012.gada 13.novembra noteikumiem Nr. 764 *“Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomes nolikums”*.

[5.3] SIF noteiktās aktivitātes attīstības plānošanas dokumentos

SIF attīstības plānošanas dokumentos paredzētās aktivitātes	
Attīstības plānošanas dokuments	Paredzētās SIF aktivitātes
Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.gadam	<ul style="list-style-type: none"> • Jauniešu nodarbinātības veicināšana; • Sociālās rehabilitācijas un sociālās aprūpes pakalpojumu klāsta dažādošana; • Veselīga un aktīva dzīvesveida veicināšana (nav atbalstīts); • Sabiedrisko aktivitāšu atbalstīšana; • Sabiedrības vienotības veicināšana, informējot un izglītojot; • Reemigrācijas veicināšana un latviskās identitātes uzturēšana; • Latviešu valodas apguves veicināšana.
Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.–2018.gadam	<ul style="list-style-type: none"> • Starpskolu sadarbības veicināšana; • Informēšana par līdzdalības iespējām valsts pārvaldē; • Latvijas pilsoņu īpatsvara pieauguma sekmēšana Latvijā; • Jauniešu līdzdalības atbalstīšana sabiedriskajos procesos; • Jauniešu starpvalstu iniciatīvu atbalstīšana izglītības un pilsoniskās līdzdalības jomā; • NVO attīstības un ilgtspējas nodrošināšana; • Programmas “Latvijas NVO fonds” izveide un finansēšana; • EEZ programmas “NVO FONDS” darbības novērtēšana; • Starpetnisko NVO sadarbības tīklu izveide; • Labdarības tradīciju veicināšana; • Iedzīvotāju pašiniciatīvu un ģeogrāfisko kopienu attīstība; • Sociālo mediju popularizēšana sabiedrības līdzdalībā; • Sabiedrības izpratnes par brīvprātīgo darbu veicināšana; • Labvēlīgas vides izveide brīvprātīgo iesaistīšanai NVO, stiprinot NVO; • Paaudžu sadarbības brīvprātīgā darba ietvaros veicināšana;

	<ul style="list-style-type: none"> • Izpēte par pilsoniskās līdzdalības attīstību Latvijā; • Pētījuma izstrāde par administratīvo šķēršļu identificēšanu un mazināšanu NVO darbībā; • Pētījuma izstrāde par NVO Latvijā; • Darba devēju un personālvadības speciālistu apmācīšana par dažādības vadības principiem; • Bērnu un jauniešu izglītošana par nediskrimināciju un iecietību; • Statistikas vākšanas sistēmas par diskriminācijas izpausmēm izveide; • Diskriminācijas atpazīšanas metožu pilnveidošana; • Latvijas iedzīvotāju aptaujāšana par diskriminācijas novēršanu; • Latvijas izglītības iestāžu programmu izpēte par starpkultūru dialoga mācīšanu; • Konferences rīkošana par starpkultūru dialoga un iecietības jautājumiem; • Romu tautības bērnu izglītošanas veicināšana; • Plašsaziņas līdzekļu satura un ietekmes attiekmē pret Latviju izpēte; • Plašsaziņas līdzekļu profesionāļu apmācīšana par diskriminācijas novēršanu; • Plašsaziņas līdzekļu lietotprasmes apmācību organizēšana skolēniem un studentiem; • Plašsaziņas līdzekļu lietotprasmes semināru organizēšana pieaugušajiem; • Plašsaziņas līdzekļu lietotprasmes semināru organizēšana pedagogiem; • Informatīvās kampaņas “Runā latviski” organizēšana; • Motivējošu pasākumu atbalstīšana latviešu valodas lietošanai publiskajā telpā; • Latviešu valodas olimpiāžu, runas konkursu u.c. pasākumu atbalstīšana; • Latviešu valodas apmācību mazākumtautību pirmsskolas vecuma bērniem atbalstīšana; • Mazākumtautību un trešo valstu pilsoņu bērnu uzņemšanas veicināšana Latvijas skolās; • Latviešu valodas apmācību nepilsoņiem atbalstīšana; • Latviešu valodas kursu organizēšana augstskolu akadēmiskajam personālam un publiskās pārvaldes darbiniekiem; • Latviešu valodas apguves veicināšana brīvības atņemšanas vietās; • Latviešu valodas runātāju klubu izveides veicināšana; • Vasaras skolas programmu atbalstīšana un attīstīšana; • Brīvprātīgo latviešu valodas skolotāju tīkla attīstības veicināšana; • Atbalsta mehānisma izveides atbalstīšana romu kultūras identitātes saglabāšanai; • Kultūras tradīciju audzināšanas metodikas izstrādes atbalstīšana ārzemju latviešu bērniem; • Latviešu “nedēļas nogales skolas” izveides atbalstīšana; • Pieredzes apmaiņas pasākumu “nedēļas nogales skolu” skolotājiem atbalstīšana; • Bērnu un jauniešu konkursu organizēšana; • Dokumentālu filmu demonstrēšanas un atklātu diskusiju rīkošanas atbalstīšana skolās par Latvijas okupāciju; • Priekšlasījumi skolās par staļiniskajām deportācijām 25. martā un 14. jūnijā; • Programmu izstrāde un ieviešana muzeja nodarbībām skolām; • Diskusiju platformas par Otro pasaules karu un padomju okupāciju izveide un attīstīšana; • Latvijas Okupācijas muzeja mājas lapas uzlabošana; • Pētījumu par romu iznīcināšanu Otrā pasaules kara
--	---

	<p>laikā veikšanas atbalstīšana;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zinātniskās konferences par romu un ebreju iznīcināšanu Otrā pasaules kara laikā atbalstīšana; • Staļinisma upuru pieminēšanas veicināšana mazākumtautību vidū Latvijas novados.
Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam	<ul style="list-style-type: none"> • Patvēruma meklētāju, bēgļu, personu ar alternatīvo statusu, nepilsoņu, reemigrantu un trešo valstu piederīgo valsts valodas apguves nodrošināšana.
Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam	<ul style="list-style-type: none"> • Atklātu projektu konkursu organizēšana jauniešu centros; • Jauniešu brīvprātīgo darbu veicināšanas pasākumu atbalstīšana.
Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam	<ul style="list-style-type: none"> • Kultūras mantojuma saglabāšanas un popularizēšanas institūciju darbības stiprināšanas sekmēšana; • Kultūras NVO darbības stiprināšanas atbalsta nodrošināšana.
Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009. – 2018.gadam	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011. – 2017.gadam	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādnes 2005. – 2015.gadam	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādnes	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Valsts pārvaldes politikas attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Latvijas Republikas elektronisko sakaru nozares politikas pamatnostādnes 2011. – 2016.gadam	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Sporta politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam	<ul style="list-style-type: none"> • Aktīva dzīvesveida pasākumu organizēšanas skolēniem finansiāla atbalstīšana; • Informatīvi izglītojošas kampaņas un pasākumu par fizisko aktivitāšu nozīmi veselības saglabāšanā atbalstīšana.
Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā	<ul style="list-style-type: none"> • Sociālā darbinieka un sociālā mentora piesaiste katram bēglim/ ģimenei, kas sniedz atbalstu sociālekonomiskās iekļaušanas plāna ieviešanā.
Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014. – 2020.gada plānošanas perioda nacionālā programma	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāns 2013. – 2016.gadam	<ul style="list-style-type: none"> • Nacionālā integrācijas centra funkciju paplašināšanas iespējamības izvērtēšana; • Latviešu valodas apguves nodrošināšana reemigrantiem un viņu ģimenes locekļiem; • Ārpusskolas pasākumu programmas organizēšana sadarbības veicināšanai starp dažādu tautību bērniem un latviešiem ārvalstīs; • Diasporas NVO darbības sekmēšana, nodrošinot aktuālās informācijas apriti to interneta vietnēs.
Rīcības plāns Latgales reģiona izaugsmei 2015. – 2017.gadam	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Informatīvais ziņojums „Par Jaunsardzes attīstību 2015. – 2024. gadā”	SIF aktivitātes nav paredzētas.
Konceptuālais ziņojums "Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi"	<p>KM darba grupa izvēlējusies VFNOF īstenošanas modeli, kas paredz par VFNOF administrētāju noteikt SIF. Tas radītu SIF pienākumu veikt turpmāk minētās aktivitātes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atsevišķas struktūrvienības izveide SIF Sekretariātā VFNOF ieviešanai; • VFNOF konsultatīvās komitejas izveide, ko veic SIF padome; • Ikgadēja VFNOF darbības prioritāšu un kritēriju

	<p>izstrāde;</p> <ul style="list-style-type: none"> • VFNOF stratēģijas izveide; • Informācijas pieejamības nodrošināšana par projektiem, konkursiem un finansējuma izlietojumu; • VFNOF darbības popularizēšana; • Konkursu nolikumu izstrāde; • Projektu iesniegumu izvērtēšana; • Būtisku projekta līgumu grozījumu saskaņošana; • Priekšlikumu izstrāde par nepieciešamību papildus finansējuma piešķiršanai; • Informācijas sniegšana par īstenoto programmu un sasniegto rezultātu novērtējumu; • Projektu vērtēšanas un uzraudzības komisijas izveide.
Informatīvais ziņojums "Par Ārlietu ministrijas sadarbību ar Latvijas diasporu 2013. – 2015.gadā"	<ul style="list-style-type: none"> • Latviešu "nedēļas nogales skolu" izveides un darbības metodiska un finansiāla atbalstīšana lielākajos diasporas centros; • Pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšana "nedēļas nogales skolu" skolotājiem; • Bērnu un jauniešu konkursu, kur galvenā balva būtu brauciens uz Latviju, organizēšana.
Atbilstoši Valdības rīcības plāna 2015.gadam veiktās aktivitātes⁵⁸	
Rīcības plāna pasākums	Rezultāts
EEZ programmas "NVO fonds" administrēšana	<p>Nodrošināta vismaz 200 NVO projektu uzraudzība.</p> <p>Tiek nodrošināta 207 noslēgto līgumu uzraudzība.</p>
Pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšana vistrūcīgākajām personām 2014.–2020.gada plānošanas periodā	<p>Īstenoti informatīvi un neformāli izglītojoši pasākumi un nodrošināts individuālais un grupu darbs ar personu vai personu grupām</p> <p>Katru gadu izsniegtas vismaz: 500 000 – pārtikas pakas; 150 000 – higiēnas un saimniecības pakas; 29 000 – skolas pakas.</p> <p>2015.gada maijā uzsākta papildpasākumu īstenošana. Pēc oktobrī saņemtajiem datiem uz 30.09.2015 īstenoti ap 639 papildpasākumi visās administratīvi teritoriālajās vienībās, iesaistot tajos ap 7300 dalībniekus.</p> <p>2015.gada maijā uzsākta pārtikas komplektu un higiēnas un saimniecības preču komplektu izdale. Pēc septembrī saņemtajām atskaitēm uz 30.09.2015. izdalīti 190 018 pārtikas komplekti un 33 520 higiēnas un saimniecības preču komplekti. Izmantojot pārtikas preču komplektus, izdalītas 1089 maltītes.</p>
Demogrāfisko pasākumu īstenošana Latvijā – daudz bērnu ģimeņu kartes – Goda ģimenes kartes ieviešana	<p>Gadā izsniegtas 10 000 kartes.</p> <p>Uz atskaites brīdi 13 120 personām ir izsniegtas kartes, laika posmā no 2014.gada novembra izsniegtas 4500 kartes.</p>
Atbalsta programma mazākumtautību NVO kapacitātes un projektspējas veicināšanai	<p>Katru gadu īstenots projekts, kurā tiek iesaistītas mazākumtautību NVO no visiem Latvijas reģioniem.</p> <p>SIF sava budžeta ietvaros izsludināja projektu konkursu, kura mērķis bija celt mazākumtautību NVO projektspēju, tā rezultātā 2015.gada 1.jūlijā SIF padomes sēdē tika apstiprināti 3 projektu iesniegumi, ņemot vērā to, ka netika pārklāti visi reģioni, tika nolemts izsludināt vēl vienu projektu konkursu, kā rezultātā tika apstiprināti vēl 2 projektu iesniegumi. Projektu īstenošanas rezultātā projektu rakstīšanas un īstenošanas apmācības tika sniegtas 125 mazākumtautību NVO pārstāvjiem no aptuveni 60 organizācijām. Apmācību rezultātā izstrādāti un īstenoti 5 pilotprojekti par starpkultūru sadarbības tēmu.</p>
Latviešu valodas apguve	Katru gadu īstenoti projekti – 14.

⁵⁸ Avots: PKC dati. Pieejami: <http://www.pkc.gov.lv/valdibas-prioritates-2014/laimdotas-straujumas-vadita-valdiba>

pieaugušajiem	2014.gada 14.maija SIF padomes sēdē tika apstiprināti 14 projektu iesniegumi. Projektu īstenošanu uzsākta ar 2014.gada augustu. Apmācības uzsākušas 1184 personas. Mācības ir pabeiguši (uz pārskata brīdi apstiprinātajās atskaitēs) 430.
Latviešu valodas apguve reemigrantiem un viņu ģimenes locekļiem	Periodā īstenoti projekti – 4. 2014.gada 14.maija un 9.jūlijā SIF padomes sēdēs kopā tika apstiprināti 4 projekti, kuru īstenošana uzsākta augustā. Apmācības uzsākušas 191 personas. Mācības ir pabeiguši (uz pārskata brīdi apstiprinātajās atskaitēs) – 11.
Latvijas NVO fonda ieviešana atbilstoši MK apstiprinātajam ieviešanas modelim	Saskaņā ar MK apstiprināto konceptuālo ziņojumu. Atbalstīts MK.
NVO līdzfinansējuma programma	Atbalstīti vismaz 10 projekti katru gadu 2015.gadā apstiprināti 3 projekti.
Atbalsts diasporas un Latvijas bērnu kopīgām nometnēm Latvijā	Katru gadu īstenoti projekti – desmit Projektos iesaistīti bērni no diasporas: 200 – 250. 2015.gada 8.aprīlī SIF padomes sēdē tika apstiprināti 10 projektu iesniegumi. Projektu ietvaros īstenojamās nometnēs kopumā piedalījās 415 bērni un jaunieši, to skaitā 218 diasporas un 197 Latvijā dzīvojošie bērni no visiem reģioniem. Nometņu ilgums bija no 4 – 14 dienām.
Pilsoniskās līdzdalības veicināšanas programma (atbalsta programmu diasporas NVO darbības atbalstam) Programmas mērķa grupa ir diaspora un diasporas organizācijas ārvalstīs. Projektu ietvaros paredzēts: • valsts svētku svinēšanas pasākumi; • informatīvi pasākumi (lekcijas, diskusijas, tikšanās, informatīvais tālrunis, informācija internetā u.c.) par diasporai svarīgiem jautājumiem; • citi pasākumi, kas veicina diasporas kopienu savstarpējo sadarbību un stiprina diasporas saikni ar Latviju.	Katru gadu īstenoti projekti – vismaz 5. 2015.gada 1.ūlijā SIF padomes sēdē tika apstiprināti 16 projektu iesniegumi. Projekti īstenoti 10 valstīs.
Atbilstoši Valdības rīcības plāna 2014.gadam veiktās aktivitātes⁵⁹	
Rīcības plāna pasākums	Rezultāts
Daudzbērnu ģimenes kartes izveidošana, lai nodrošinātu atvieglojumus dažādu pakalpojumu pieejamībai	Sagatavošanās darbi pabeigti. Karšu izsniegšanu plānots uzsākt ar 2014.gada jūliju.
Latvijā dzīvojošo mazākumtautību pārstāvjiem un nepilsoņiem latviešu valodas apmācību nodrošināšana, lai stiprinātu piederību Latvijai un sekmētu sabiedrības saliedētību.	Notikuši 5 latviešu valodas prasmes pilnveides kursi profesionālo pienākumu veikšanai mazākumtautību pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem un darbiniekiem, tajos izglītojušies 100 personu; 5 kursi notiks 2014.gada oktobrī, novembrī, decembrī.
Latviešu valodas apmācību nodrošināšana reemigrantiem un viņu ģimenes locekļiem, īstenojot Reemigrācijas atbalsta pasākumu plānu 2013. – 2016.gadam, lai mazinātu šķēršļus reemigrācijai un integrācijai izglītības sistēmā vai darba tirgū Latvijā.	Nav datu.
Sadarbībā ar IZM un VM sagatavot un iesniegt jauno politikas iniciatīvu ar mērķi finansiāli atbalstīt aktīvā dzīvesveida pasākumu organizēšanu tautai publiskajos sporta infrastruktūras objektos	SIF sagatavoto jaunās politikas iniciatīvas projektu un sniegusi par to priekšlikumus norādītajā termiņā. MK šo iniciatīvu noraidīja.
Nodrošināsim latviešu valodas	2014.gada 14.maija SIF padomes sēdē tika apstiprināti 14

⁵⁹ Avots: PKC dati. Tabulā nav iekļautas noraidītās jaunās politikas iniciatīvas. Pieejami: <http://www.pkc.gov.lv/valdibas-prioritates-2014/laimdotas-straumas-vadita-valdiba>

apmācības Latvijā dzīvojošo mazākumtautību pārstāvjiem un nepilsoņiem, apmācītas vismaz 785 personas	projektu iesniegumi. Projektu īstenošanu paredzēts uzsākt ar 2014.gada augustu.
Nodrošināsim latviešu valodas apmācības trešo valstu valsts pilsoņiem (projekts "Nacionālais integrācijas centrs"), apmācītas vismaz 150 personas	SIF īsteno tā projekta "Nacionālais integrācijas centrs" latviešu valodas pamatzināšanas ieguvušas 200 personas
Sagatavot priekšlikumus vienas pieturas aģentūras izveidei, kas sniedz informāciju un konsultācijas jautājumos, kas attiecas uz personas pārcelšanos un uzturēšanos Latvijā – Latvijas valsts piederīgajiem, kuri pārceļas uz dzīvi Latvijā pēc ilgākas uzturēšanās ārvalstīs	Sadarbībā ar EM uzsākta JPI izstrāde (notikušas vairākas klātienes diskusijas, t.sk. ar PKC).
leviest Ārpuskolas pasākumu programmu – diasporas un latviešu bērnu, jauniešu nometnes Latvijā (iesaistot vismaz 200 bērnus/jauniešus no diasporas)	Nav datu.
Projekti, kuros fonds pieteicies pats un saņem finansējumu to īstenošanai 2014. un 2015.gadā	
Kopš 2005.gada SIF ir pieteicis sevi arī kā atsevišķu projektu īstenoātājs, papildu SIF administrētajām grantu shēmām meklējot citas iespējas, kā piesaistīt finansējumu, kas ietver integrācijas jautājumu risināšanai, SIF uzkrātās pieredzes nodošana citām valstīm, SIF kapacitātes kā liela apjoma kompleksu projektu īstenošanai vai pakalpojuma sniedzēja attīstīšana šādās sfērās. ⁶⁰	
Projekts	Attiecināmais attīstības plānošanas dokuments integrācijas jomā
<i>Demogrāfisko pasākumu īstenošana Latvijā – daudz bērnu ģimeņu kartes – Goda ģimenes kartes ieviešana.</i> Sniegt priekšrocības dažādu pakalpojumu veidā daudz bērnu ģimenēm (3+), tādējādi samazinot viņu ikdienas izdevumus. Ar valsts, pašvaldību un privāto uzņēmumu atļaidēm tiks nodrošinātas aptuveni 20 000 daudz bērnu ģimenes Latvijā, to skaitā audžuģimenes un ģimenes, kuras adoptējušas bērnus.	Nav.
<i>Projekts "Nacionālais integrācijas centrs".</i> Izstrādāt un organizēt kvalitatīvus adaptācijas pasākumus, nodrošinot pilnvērtīgu klientu piekļuvi pakalpojumiem un līdzdalību uzņemošās sabiedrības dzīvē, kā arī veicināt uzņemošās sabiedrības izpratni par migrācijas jautājumiem.	Ir.
<i>Eiropas Kopienas nodarbinātības un sociālās solidaritātes programmas "PROGRESS 2007-2013" – "Dzimumu līdztiesība" un "Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija"</i>	Ir.
<i>Projekts „Trešo valstu pilsoņu portrets Latvijā”</i> Veikt pētījumu par trešo valstu pilsoņu integrāciju Latvijā, identificējot nepilnības, nosakot nepieciešamos uzlabojumus šādās jomās – nodarbinātība, izglītība, veselības aprūpe, pilsoniskā līdzdalība un diskriminācijas mazināšana – un novērtējot integrācijas un valodas kursu pieejamību un dažādu trešo valstu	Ir.

⁶⁰ SIF līdzdalība projektos. Pieejams:

http://www.sif.gov.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=8649&Itemid=17&lang=lv

pilsoņu grupu piekļuvi darba tirgum.	
<i>Pieredzes apmaiņa ES dalībvalstīs 2014.</i> Pieredzes apmaiņas vizīte par trešo valstu pilsoņu integrāciju Lietuvā. Pieredzes apmaiņas vizīte par trešo valstu pilsoņu integrāciju Vācijā	lr.
<i>Pieredzes apmaiņa ES dalībvalstīs 2015.</i> Profesionālās pieredzes un informācijas apmaiņa integrācijas jomā Zviedrijā. Profesionālās pieredzes un informācijas apmaiņa integrācijas jomā Portugālē	lr.

[5.4] SIF kā institūcijas rezultatīvie rādītāji

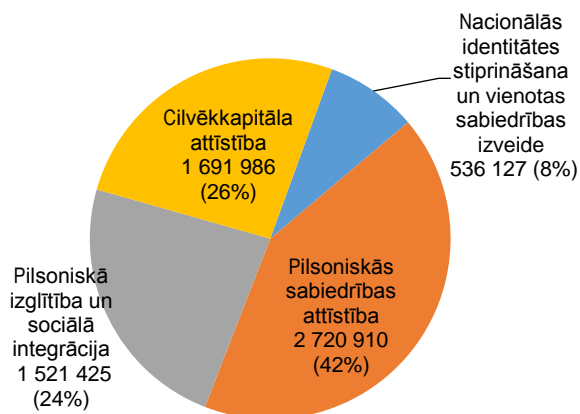
2014. un 2015.gadā SIF darbības rādītāji bija noteikti iestādes darbības attīstības stratēģijā. SIF stratēģijā 2013. – 2015.gadam rezultatīvie rādītāji ir noteikti, balstoties uz Latvijas Republikas plānošanas dokumentiem Fonda darbības jomā un saskaņā ar iepriekšējo pieredzi. Rādītāji ir noteikti dažādiem laika periodiem, tāpēc stratēģijā nav iespējams identificēt rezultatīvos rādītājus pa gadiem attiecīgi 2014. un 2015.gadā. Iestādes rezultatīvie rādītāji ir strukturēti atbilstoši četriem darbības virzieniem:

- 1.darbības virziens – Nacionālas identitātes stiprināšana un vienotas sabiedrības izveide;
- 2.darbības virziens – Pilsoniskās sabiedrības attīstība;
- 3.darbības virziens – Pilsoniskā izglītība un sociālā integrācija;
- 4.darbības virziens – Cilvēkkapitāla attīstība.

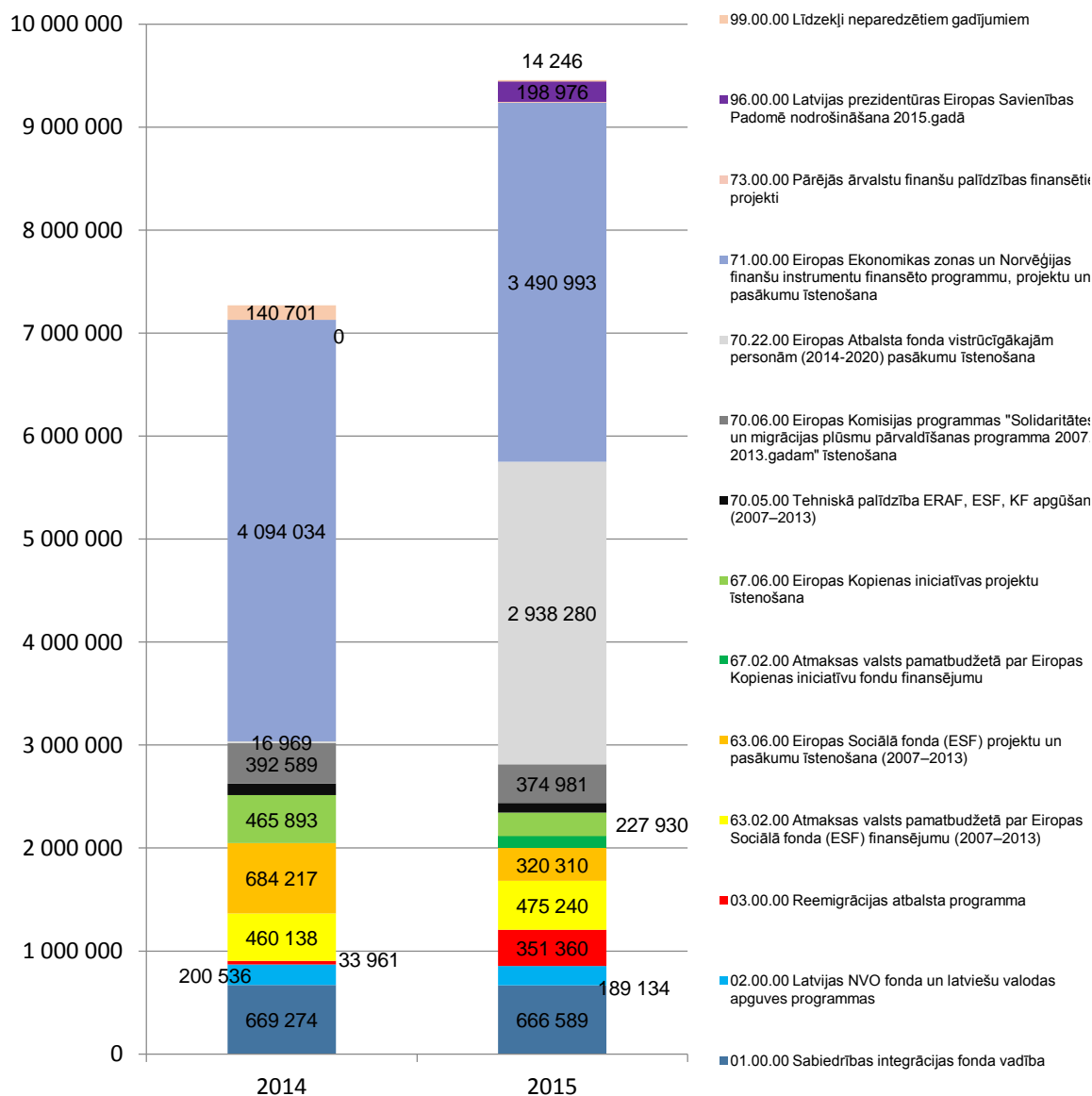
Katram darbības virzienam ir noteikti vairāki darbības un politikas rezultāti. Lielākā daļa noteikto rādītāju vērsti uz Integrācijas pamatnostādņēs identificēto politikas mērķu sasniegšanu. Piemēram, darbības virzienam Nacionālās identitātes stiprināšana un vienotas sabiedrības izveide noteikti rādītāji, kuri vērsti uz Integrācijas pamatnostādņēs noteiktā rīcības virziena – Nacionālā identitāte: Valoda un kultūrtelpa – īstenošanu. Savukārt darbības virzieniem pilsoniskās sabiedrības attīstība un pilsoniskā izglītība un sociālā integrācija noteiktie rādītāji, vērsti uz rīcības virziena – Pilsoniskā sabiedrība un integrācija – īstenošanu. Tādējādi trīs iepriekšminētie darbības virzieni vērsti uz Integrācijas pamatnostādņēs noteikto politikas rezultātu sasniegšanu. Savukārt ceturtais darbības virziens vērsts uz SIF kā institūcijas un NVO administratīvās kapacitātes stiprināšanu.

SIF stratēģijā noteiktie darbības un politikas rādītāji ļauj mērīt politikas mērķu sasniegšanu, bet darbības stratēģijā iztrūkst iestādes darbību raksturojoši snieguma rādītāji, ņemot vērā, ka viena no SIF kompetencēm ir dažādu programmu ietvaros pieejamā finansējuma administrēšana.

SIF stratēģijā noteikto darbības virzienu īstenošanai 2014. un 2015.gadā plānotais finansējums apkopots 5.1.attēlā. Pārskata periodā vislielāko īpatsvaru – 42 procentus – paredzēts novirzīt pasākumiem, kuri vērsti uz pilsoniskās sabiedrības attīstību, 26 procentus – cilvēkkapitāla attīstībai un 24 procentus – pilsoniskajai izglītībai un sociālai integrācijai. Minētajai informācijai ir tikai ilustratīvs raksturs. Balstoties uz šā atzinuma 2.un 5.nodaļā veikto analīzi, var apgalvot, ka **institūcijas stratēģiskā un operacionālā plānošana** (sk., piemēram, 5.1.A un 5.1.B attēlu) **ir atrauta un katra “dzīvo savu dzīvi”**, jo SIF budžeta faktiskā izpilde nav strukturēta nedz šajos darbības virzienos, nedz tajā paredzētās naudas summas sakristu ar stratēģijā minētajām.

5.1.A.attēls. SIF darbības stratēģijā noteiktajiem darbības virzieniem paredzētais finansējums 2014. – 2015.gadā (izteikts euro)

5.1.B.attēls. SIF darbības nodrošināšanai iztērētais finansējums 2014. – 2015.gadā atbilstoši budžeta programmām un apakšprogrammām (izteikts euro)

Lai gan SIF stratēģijā noteiktie sasniedzamie darbības un politikas rezultāti ir vērsti uz Integrācijas pamatnostādņu noteikto politikas mērķu sasniegšanu, tomēr no pieejamajiem dokumentiem nav iespējams izdarīt secinājumus par to, cik lielā mērā SIF īstenotie pasākumi ir sekmējuši noteikto politikas mērķu sasniegšanu. Arī 5.1. attēlā norādītajos darbības virzienos katrā ir ietverti ļoti dažādi pasākumi un katra pasākuma attiecināmība uz sabiedrības integrācijas jomu ir vērtējama atsevišķi. Uz pētījuma veikšanas brīdi SIF ir apkopojis informāciju par tādiem darbības rādītājiem kā īstenoto projektu skaits un apmācītajām personām, kas nesniedz informāciju, kā īstenotie pasākumi ir sekmējuši politikas ieviešanu. Detalizēts stratēģijā iekļauto rādītāju saraksts un informācija par izpildi ir pievienota šā atzinuma pielikumā.

Vienlaikus jānorāda, ka SIF pārskata periodā īstenoja pasākumus, kuri nav iekļauti iestādes darbības stratēģijā. Piemēram, 2015.gadā SIF nodrošināja Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (2014 – 2020) administrēšanu. Kā norādīts iepriekš, atbilstoši Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām 2014. – 2020.gada plānošanas perioda vadības likumam SIF pilda sadarbības iestādes funkcijas. Tādējādi SIF nodrošina Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām pieejamā finansējuma administrēšanu. Programmas ietvaros īsteno papildpasākumus, kuru mērķis ir sociālās iekļaušanas veicināšana.

Atzinuma autori neguva apstiprinājumu, ka par šādu aktivitāšu veikšanu SIF padome būtu lēmusi pirms to uzsākšanas, un izvērtējusi to atbilstību SIF mērķiem.

SIF pārstāvji norāda,⁶¹ ka stratēģijā noteikto rādītāju uzraudzība notiek, iesniedzot atskaites programmu turētājiem, kā arī par īstenoto pasākumu ietekmi var spriest no ārvalstu finanšu instrumentu ietvaros veiktajiem izvērtējumiem. SIF regulāri atskaitoties programmu turētājiem par sasniegtajiem rādītājiem, kā arī informē padomi par dažādu izvērtējumu rezultātiem.⁶²

Kopš 2015.gada 12.maija spēkā ir MK instrukcija Nr. 3 „Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”, no kā izriet, ka SIF stratēģijas ieviešanu novērtē, sagatavojot institūcijas gada publisko pārskatu, kā arī tas, ka šīs stratēģijas novērtējumu izmanto par pamatu nākamā plānošanas cikla stratēģijas izstrādei. Iepriekšējā iestādes darbības stratēģija bija izstrādāta līdz 2015.gada beigām. Tā kā uz pētījuma veikšanas brīdi SIF nav izstrādājis jaunu darbības stratēģiju, tad ir grūti vērtēt iepriekšējās stratēģijas izpildi, jo informācija par stratēģijā noteikto darbības un politikas rezultātu izpildi ir pieejama tikai daļēji. **2014.gada publiskajā pārskatā informācija par stratēģijā noteikto rādītāju sasniegšanas progresu netiek apkopota.** Atbilstoši SIF sniegtajai informācijai izvērtējumus par īstenoto pasākumu ietekmi plānots veikt 2016.gadā.⁶³

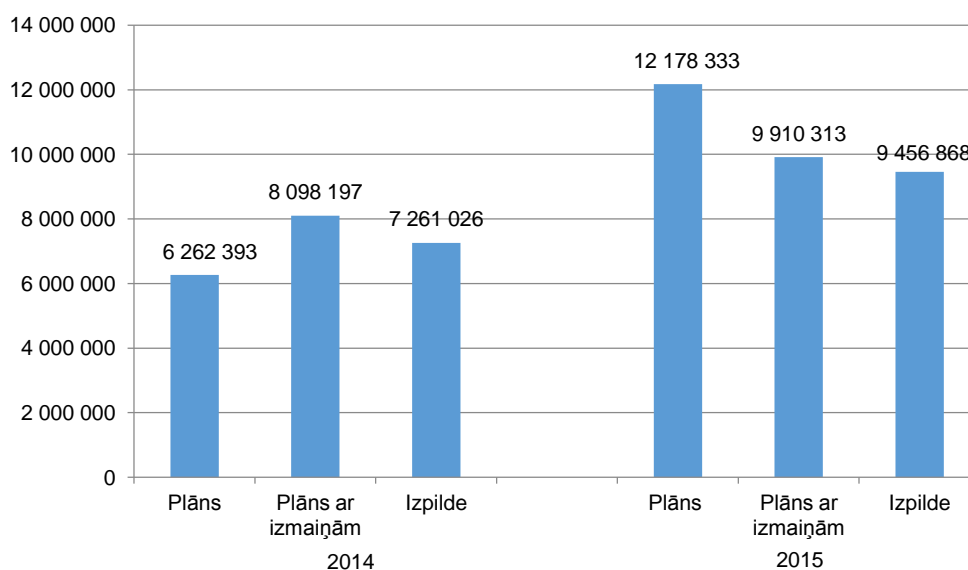
⁶¹ 2016.gada 5.aprīļa intervija ar SIF pārstāvjiem.

⁶² 2016.gada 5.aprīļa intervija ar SIF pārstāvjiem.

⁶³ 2016.gada 5.aprīļa intervija ar SIF pārstāvjiem.

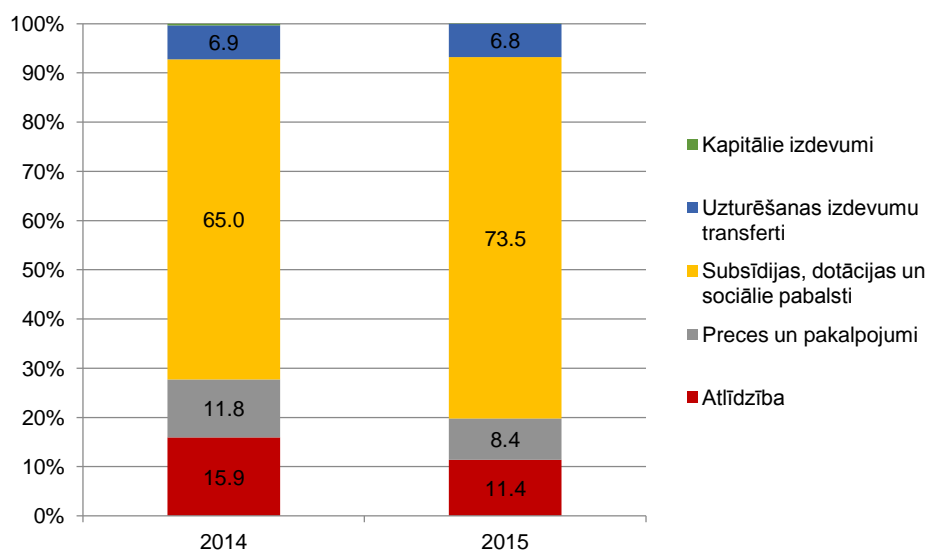
[5.5] SIF finanšu plūsma

SIF kopējie budžeta izdevumi 2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, pieauga par 30 procentiem un bija 9,4 miljoni *euro*.

5.2.attēls. SIF budžeta plāns un izpilde 2014.un 2015.gadā (izteikts euro)

5.3. attēlā un 5.1. tabulā ir atspoguļotas SIF budžeta izmaiņas 2014.un 2015.gadā atbilstoši izdevumu kategorijām.

5.3.attēls. SIF budžeta izpilde 2014. un 2015.gadā pēc izdevumu kategorijām (%)

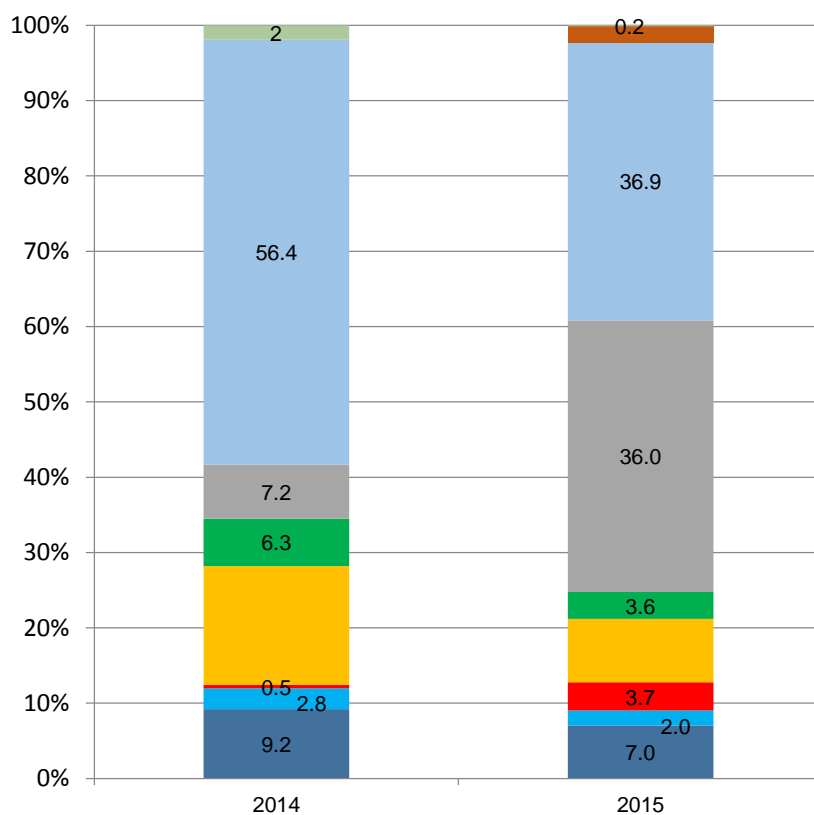
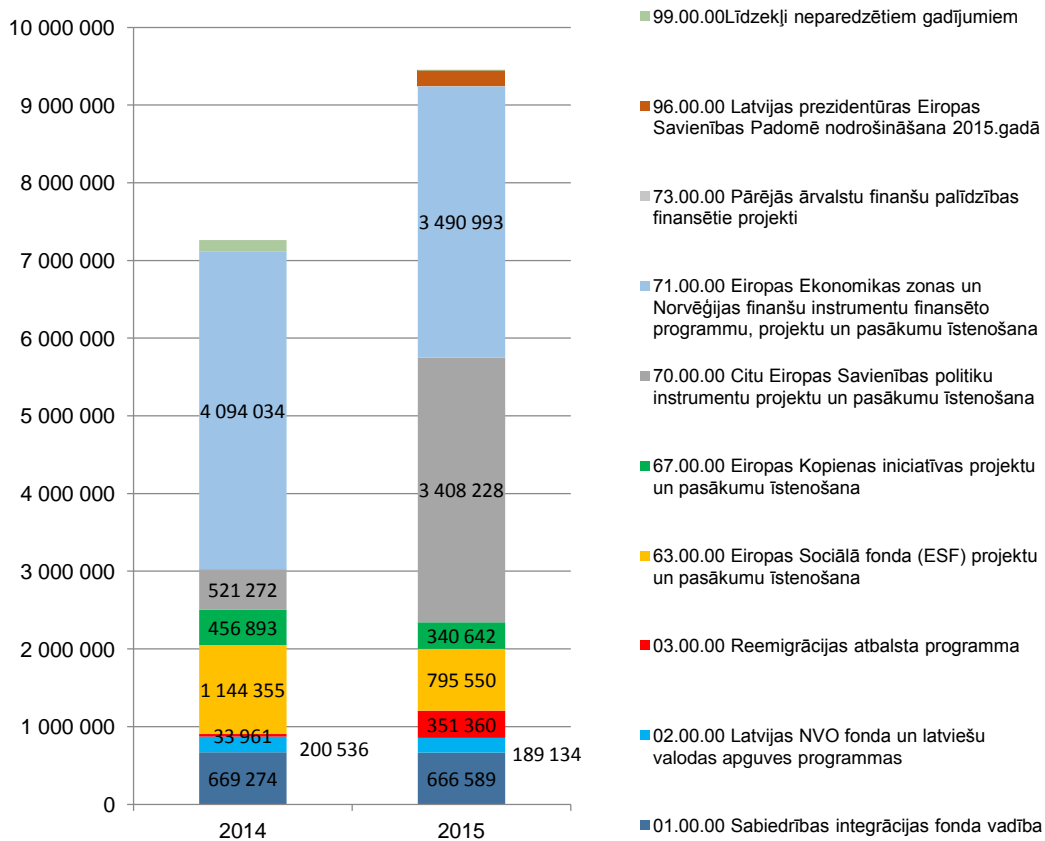
Analīze atbilstoši izdevumu kategorijām liecina, ka SIF samazinājās izdevumi atlīdzībai, izdevumi precēm un pakalpojumiem, bet pieauga izdevumi kategorijā subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti⁶⁴ (sk. 5.1.tabula un 5.3.att.). Kārtējie izdevumi 2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, samazinājās par 7,7 procentiem (no 27,7 procentiem 2014.gadā līdz 19,8 procentiem 2015.gadā).

⁶⁴ Atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 27.decembra noteikumiem Nr.1031 "Noteikumi par budžetu izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām" izdevumu kategorijā subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti uzskaita produktu un citas ražošanas subsīdijas un dotācijas komersantiem, ostām un speciālajām ekonomiskajām zonām, biedrībām un nodibinājumiem, un subsīdijas komersantiem sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai. Šajā kategorijā uzskaita arī subsīdijas un dotācijas Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētajiem projektiem un pasākumiem.

5.1.tabula SIF budžeta izpilde 2014. un 2015.gadā pēc izdevumu kategorijām (izteikts euro)

Izdevumu kategorija	2014		2015		Izmaiņas euro
	Budžeta izpilde euro	% Īpatsvars	Budžeta izpilde euro	% Īpatsvars	
Izdevumi – kopā	7 261 026	100	9 456 868	100	2 195 842
Uzturēšanas izdevumi	7 237 973	99,7	9 456 313	100,0	2 218 340
Kārtējie izdevumi	2 014 214	27,7	1 871 721	19,8	-142 493
Atlīdzība	1 158 093	15,9	1 076 396	11,4	-81 697
Atalgojums	973 250	13,4	847 908	9,0	-125 342
Preces un pakalpojumi	856 121	11,8	795 325	8,4	-60 796
Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	4 719 915	65,0	6 946 094	73,5	2 226 179
Uzturēšanas izdevumu transferti	503 844	6,9	638 498	6,8	134 654
Kapitālie izdevumi	23 053	0,3	555	0,0	-22 498

Analizējot SIF izdevumu Īpatsvara procentuālās izmaiņas pret kopējo pieejamo finansējumu, ir redzams, ka galvenokārt finansējuma pieauguma dēļ procentuāli ir samazinājušies izdevumi Fonda vadībai, nevis tādēļ, ka šīs izmaksas būtu samazinātas pēc būtības. Samazinājušies izdevumi SIF administrētajām programmām, kas tiek finansētas no dažādiem ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem, tai skaitā ESF, EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti, bet ievērojami ir pieaudzis finansējums budžeta programmā “70.00.00 Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana”, kas ir saistīts ar SIF iesaisti Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām pasākumu īstenošanu.

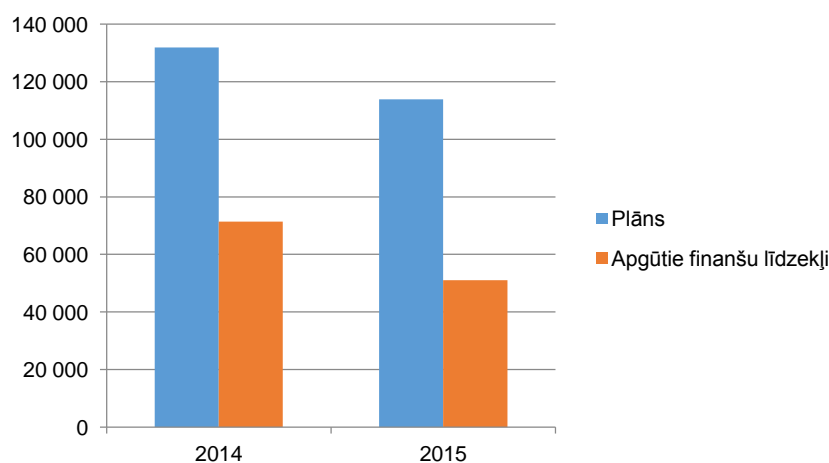

5.4.attēls. SIF izdevumi atbilstoši programmām (%) (izteikti euro)

SIF budžeta izdevumu pieaugums 2015.gadā galvenokārt saistīts ar Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām pasākumu īstenošanu, kam 2015.gadā tērēti 2,9 miljoni *euro*. Šo programmu pilnā apmērā SIF īsteno kopš 2015.gada. Ievērojamās atšķirības starp 2015.gada plānu un izpildi saistāmas ar trūcīgo personu skaita samazinājumu valstī un attiecīgi samazinātu pieprasījumu pēc pārtikas un pamata materiālās palīdzības preču komplektiem salīdzinājumā ar plānoto trūcīgo personu skaitu, kā arī sakarā ar publiskā iepirkuma procedūras aizkavēšanos, kad netika uzsākta individuālo mācību piederumu komplektu iegāde un izdare programmā Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām.

Par 317 399 *euro* pieaudzis reemigrācijas atbalsta programmai paredzētais finansējums 2015.gadā. Gandrīz nemainīgi ir palikuši izdevumi SIF vadībai. Savukārt nedaudz 2015.gadā samazinājušies izdevumi Latvijas NVO fondam (02.00.00. Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programma) un latviešu valodas apguves programmai attiecīgi no 200 536 *euro* 2014.gadā uz 189 134 *euro* 2015.gadā.

Samazinājums apakšprogrammā NVO līdzfinansējuma programmas apguve galvenokārt saistīts ar organizāciju iespējām pieteikties līdzdalībai starptautiskos vai vietējos projektu konkursos, kurus organizē Eiropas Komisija, starptautiskas organizācijas vai ārvalstu fondi. Programmas mērķis ir veicināt Latvijas NVO līdzdalību starptautisku finansētāju atbalstītu projektu īstenošanā un finansējuma apguve ir atkarīga no dažādu organizāciju piedāvājuma piedalīties projektu konkursos. Līdz 2015.gada 10.septembrim SIF bija atbalstījis 18 šādus projektus par kopējo summu 143 312 *euro*.

5.5.attēls. NVO līdzfinansējuma programmas apguve 2014. un 2015.gadā (izteikts *euro*)

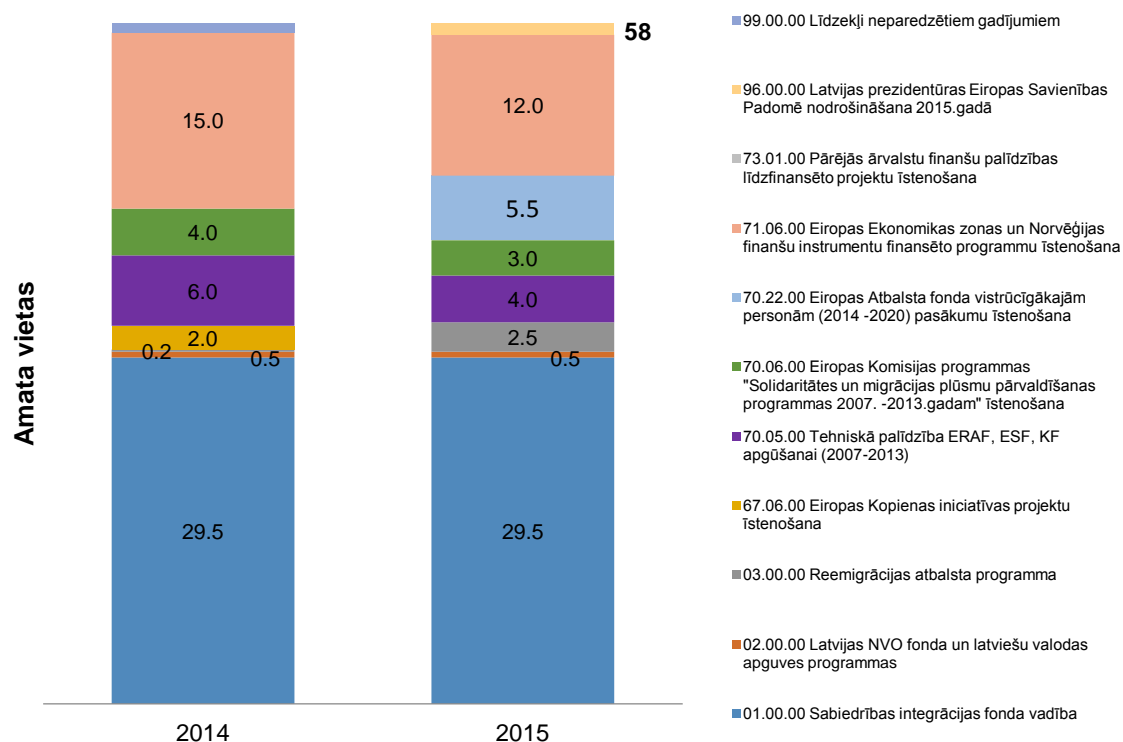
2016.gadā programmas administrēšanu apgrūtina fakts, ka programma ir paredzēta trīs gadiem (2014. – 2016.gadam). Lai gan kopējais programmas finansējums nav apgūts, tomēr finansējuma apguvi ierobežo valsts budžeta līdzekļu administrēšanas ierobežojumi, jo SIF nevar uzņemties saistības, ja 2017.gadā tam nav paredzēti līdzekļi valsts budžetā.

Likuma par budžetu un finanšu vadību 24.panta trešā daļa nosaka, ka budžeta iestādes var uzņemties valsts budžeta ilgtermiņa saistības, nepārsniedzot saimnieciskā gada valsts budžeta likumā noteiktos valsts budžeta ilgtermiņa saistību maksimāli pieļaujamus apjomus. Budžeta iestādes var uzņemties papildu saistības vienīgi ES politikas instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētos projektos un pasākumos, ja pieņemts attiecīgs MK lēmums. Jānorāda, ka minētā problēma tika aktualizēta jau 2011.gadā pētījumā „Valsts dibināto un finansēto fondu darbības un finanšu līdzekļu izlietošanas lietderības un normatīvā regulējuma analīze un rekomendāciju izstrāde”.⁶⁵

SIF 2014.un 2015.gadā kopā nodrošināja 10 budžeta programmu vadību. SIF 2014.un 2015.gadā saglabājās nemainīgs amata vietu skaits – 58. Informācija par amata vietu skaitu

⁶⁵ Valsts Kanceleja „Valsts dibināto un finansēto fondu darbības un finanšu līdzekļu izlietošanas lietderības un normatīvā regulējuma analīze un rekomendāciju izstrāde” Starpziņojums par valsts dibināto fondu analīzi, SIA SAFEGE Baltija, 2011, pieejams: <http://www.mk.gov.lv/content/reformu-novertejumi-un-petijumi>, 71.lpp.

SIF 2014. un 2015.gadā atbilstoši administrējamām budžeta programmām un apakšprogrammām ir apkopota 5.7.attēlā.

5.6.attēls. Amata vietu skaits SIF atbilstoši budžeta programmām/apakšprogrammām
Avots: Autoru veidots pēc SIF sniegtās informācijas

SIF izdevumi, procentuālais atlīdzības īpatsvars 2014.un 2015.gadā atbilstoši budžeta programmām un apakšprogrammām un amata vietu skaits atspoguļots šajā tabulā.

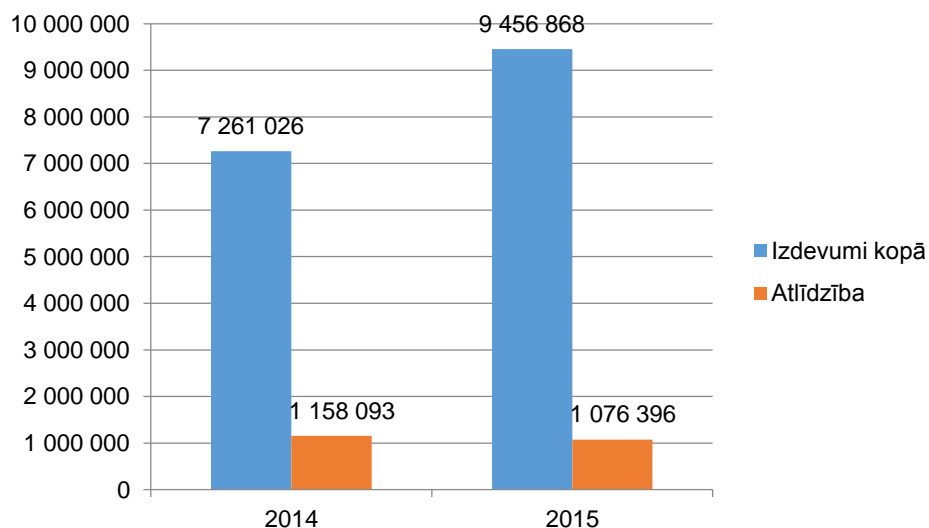
Budžeta programma/apakšprogramma		2014			2015		
		Izpilde	%	Amata vietas	Izpilde	%	Amata vietas
01.00.00	Sabiedrības integrācijas fonda vadība	669 274	100,0	29,5	666 589	100,0	29,5
	t.sk. atlīdzība	448 072	66,9		458 871	68,8	
02.00.00	Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas	200 536	100,0	0,5	189 134	100,0	0,5
	t.sk. atlīdzība	9 896	4,9		9 970	5,3	
03.00.00	Reemigrācijas atbalsta programma	33 961	100,0	0,2	351 360	100,0	2,5
	t.sk. atlīdzība	3 336	9,8		42 990	12,2	
63.00.00	Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana	1 144 355	100,0		795 550	100,0	
67.00.00	Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana	456 893	100,0	2	340 642	100,0	0
	t.sk. atlīdzība	132 563	29,0		63 907	18,8	
67.02.00	Atmaksas valsts pamatbudžetā par Eiropas Kopienas iniciatīvu fondu finansējumu	0	0		112 712	100,0	
67.06.00	Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu	465 893	100,0		227 930	100,0	

	Īstenošana						
	t.sk. atlīdzība	132 563	28,5		63 907	28,0	
70.00.00	Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	521 272	100,0	10	3 408 228	100,0	12,5
	t.sk. atlīdzība	269 442	51,7		280 655	8,2	
70.05.00	Tehniskā palīdzība ERAF, ESF, KF apgūšanai (2007–2013)	111 714	100,0	6	94 967	100,0	4
	t.sk. atlīdzība	91 151	81,6		60 819	64,0	
70.06.00	Eiropas Komisijas programmas "Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas programma 2007.–2013.gadam" īstenošana	392 589	100,0	4	374 981	100,0	3
	t.sk. atlīdzība	167 910	42,8		134 757	35,9	
70.22.00	Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (2014-2020) pasākumu īstenošana	16 969	100,0	0	2 938 280	100,0	5,5
	t.sk. atlīdzība	10 381	61,2		85 079	2,9	
71.00.00	EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu finansēto programmu, projektu un pasākumu īstenošana	4 094 034	100,0	15	3 490 993	100,0	12
	t.sk. atlīdzība	280 720	6,9		206 293	5,9	
73.00.00	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības finansētie projekti	0	0	0	1 150	100,0	0
	t.sk. atlīdzība	0	0,0		1 064	92,5	
96.00.00	Latvijas prezidentūras ES Padomē nodrošināšana 2015.gadā	0	0	0	198 976	100,0	1
	t.sk. atlīdzība	0	0		12 646	6,4	
99.00.00	Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem	140 701	100,0	0,8	14246	100,0	0
	t.sk. atlīdzība	14 064	10,0		0	0	
Kopā izdevumi		7 261 026	100,0	58	9 456 868	100,0	58
t.sk. atlīdzība		1 158 093	15,9		1 076 396	11,4	

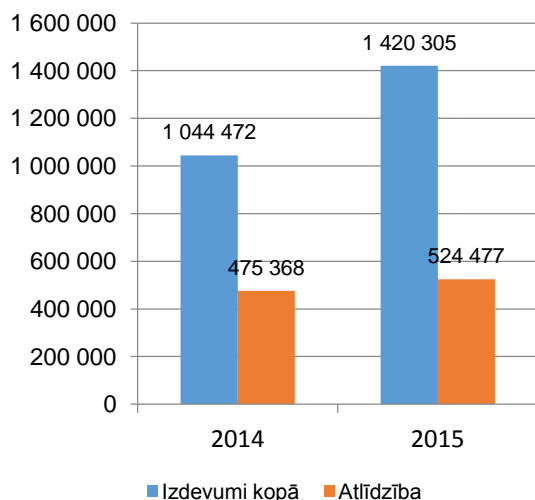
No apkopotās informācijas izriet, ka stabili nemainīgs amata vietu skaits saglabājas programmā "SIF vadība". Šajā skaitā ietilpst amati, kas nodrošina SIF vadību, atbalsta funkciju veikšanu, kā arī horizontālās funkcijas, kas attiecināmas uz finansējuma administrēšanu un kuras nav iespējams nodalīt finansēšanai no konkrēta atbalsta instrumenta. Šajā kategorijā ietilpst arī tie amati, kuri nodrošina projektu uzraudzību pēc atbalsta programmu noslēgšanās.

Integrācijas pamatnostādņu finansējumu administrēšanai paredzētas 3,5 amata vietas. Savukārt 43 procentus amata vietu veido mainīgā daļa, kas paredzētas dažādu programmu un projektu administrēšanai un ir atkarīga no pieejamā ārvalstu finansējuma. Tā, piemēram, 2015.gadā noslēdzas 2007. – 2013.gada ES fondu finansējuma periods, kurā SIF pildīja sadarbības iestādes funkcijas VK administrētajām aktivitātēm. Tāpat noslēgumam tuvojas EEZ un Norvēģijas finanšu instrumentu finansēto programmu īstenošana, kur SIF nodrošināja programmas "NVO fonds" administrēšanu. SIF 2015.gadā uzsāka īstenot Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām pasākumu īstenošanu. Šim mērķim attiecīgi papildus ir izveidotas 5,5 amata vietas. Lai arī katra programma ir individuāli vērtējama pēc veicamajiem pienākumiem, amata vietu sadalījums atkarībā no programmas finansējuma visos gadījumos nav pamatoti izskaidrojams.

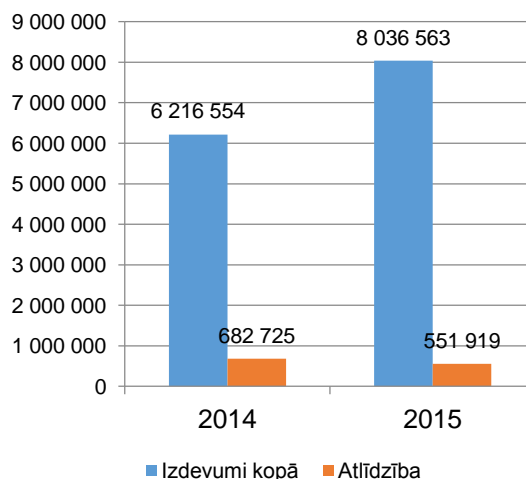
SIF finansējums atlīdzībai 2015.gadā kopumā ir samazinājies par 4,5 procentiem, salīdzinot ar 2014.gada rādītājiem (no 1,158 miljoniem *euro* 2014.gadā līdz 1,076 miljoniem *euro* 2015.gadā). Atlīdzības procentuālais īpatsvars no kopējiem programmas vai apakšprogrammas izdevumiem ir atšķirīgs katrā no budžeta programmām un apakšprogrammām, un ir vērtējams kontekstā ar noteiktās programmas mērķi. Piemēram, 2015.gadā valsts budžeta programmās tas ir **37 procenti**, bet ES politiku instrumentu un ārvalstu finanšu palīdzības gadījumā – **7 procenti**.

Valsts budžeta finansējums

ES politiku instrumenti un ārvalstu finanšu palīdzība

5.7.attēls. SIF izdevumi un atlīdzība 2014.un 2015.gadā.

SIF stratēģija 2013. – 2015.gadam ir noslēgusies, bet jaunā Stratēģija ir izstrādes stadijā. SIF stratēģijā galvenokārt ir iekļauti rādītāji no plānošanas dokumentiem Fonda darbības jomā, bet iztrūkst iestādes darba sniegumu raksturojoši rezultatīvie rādītāji.

Stratēģijas rezultātu uzraudzību un novērtēšanu apgrūstina fakts, ka informācija par 2014.gadā sasniegtajiem rezultātiem netika iekļauta SIF publiskajā 2014.gada pārskatā, bet par 2015.gadu Publiskais gada pārskats vēl ir izstrādes stadijā.

Apkopotā informācija par stratēģijā iekļauto darbības rezultātu izpildi nesniedz priekšstatu par to, cik lielā mērā pārskata periodā izlietotais finansējums ir sekmējis Integrācijas

pamatnostādnēs noteikto mērķu sasniegšanu. Šādu informāciju varētu sniegt SIF 2016.gadā plānotais izvērtējums par pārskata periodā sasniegtajiem darbības rezultātiem un to ietekmi uz politikas rezultātiem.

2014.gadā SIF administratīvie izdevumi bija **27,7 procenti**. SIF kopējie budžeta izdevumi 2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, pieauga par 30 procentiem. Savukārt kārtējie izdevumi 2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gada rādītājiem, samazinājās un veidoja **19,8 procentus**, no kā **būtiskāko** samazinājuma daļu procentus veido paša budžeta pieaugums. Tomēr administratīvo izmaksu procentuālais īpatsvars no kopējiem programmas vai apakšprogrammas izdevumiem ir atšķirīgs katrā no budžeta programmām un apakšprogrammām, un ir vērtējams kontekstā ar noteiktās programmas mērķi. SIF 2014. un 2015.gadā saglabājās nemainīgi 58 amata vietas.

Esošais normatīvais ietvars – Likumā par budžetu un finanšu vadību ietvertās normas – apgrūrina efektīvu pieejamā valsts budžeta finansējuma administrēšanu un attiecīgi arī politikas mērķu sasniegšanu. Tas nereti radījis pamatu gada beigās neiztērēto naudu lūgt izlietot administratīvo izdevumu segšanai, nevis pārcelt to nākošajam gadam saturiskajos jautājumos.⁶⁶

⁶⁶ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgais eksperts).

[6] SIF padomes loma un darbības efektivitāte

Saskaņā ar *Sabiedrības integrācijas fonda likuma* 2.panta otro daļu lēmējorgāns ir padome, kuras sastāvā ir ārlietu ministrs, izglītības un zinātnes ministrs, kultūras ministrs, labklājības ministrs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, kā arī tieslietu ministrs, Valsts prezidenta pārstāvis un pa vienam pārstāvim no Kurzemes, Vidzemes, Latgales, Zemgales un Rīgas plānošanas reģiona, kā arī seši NVO pārstāvji.

Atbilstoši Sabiedrības integrācijas fonda likuma 9.panta redakcijai, kas bija spēkā līdz 2011.gada 1.aprīlim, fonda padomi apstiprināja MK. Šobrīd minētais pants paredz automātisku fonda padomes veidošanos, kur nav nepieciešama MK iejaukšanās. Šāda juridiskā konstrukcija visvairāk atbilst fondam kā atvasinātai publisko tiesību juridiskai personai. Uz jaunās kārtības nepieciešamību Saeimai norādīja arī Valsts prezidents, 2008.gada 20.martā izmantojot viņam piešķirtās veto tiesības.⁶⁷

Padomes sastāvs un kompetence veidota tādējādi, lai maksimāli garantētu SIF autonomiju, kas ir atbilstoši līdzekļu pārvaldībai, tomēr šāda pieeja nenodrošina Sabiedrības integrācijas fonda likuma 3.pantā noteikto darbības sasaisti ar attīstības plānošanas dokumentiem. Līdz ar to pastāv iespēja, ka Fonda darbība var neiekļauties valsts noteiktajās prioritātēs sabiedrības integrācijas jautājumos.

Saskaņā ar SIF nolikumu, kas apstiprināts padomes 2011.gada 15.aprīļa sēdē, padome apstiprina vidēja termiņa darbības stratēģiju, saskaņo valsts budžeta pieprasījumu, apstiprina budžetu, izskata īstenoto programmu un projektu izvērtēšanas ziņojumus, apstiprina amata vietu skaitu. Padome var izlemt arī jebkuru citu ar fonda darbību saistītu jautājumu. Jāvērš uzmanība, ka Sabiedrības integrācijas fonda nolikumu līdz 2011.gada 15.aprīlim apstiprināja MK. Latvijā attiecībā uz atvasinātām publisko tiesību juridiskajām personām nav vienotas pieejas par institūciju, kas apstiprina tās nolikumu. Tas ir lietderības jautājums, ņemot vērā to, cik liela autonomija vai kontrole paturama pār attiecīgo institūciju. Ja to atzīst par nepieciešamu, var atgriezties pie prakses, ka fonda nolikumu apstiprina MK, tādējādi iegūstot plašākas iespējas regulēt fonda darbību valstij būtiskos jautājumos.

SIF padome ir tehniska lēmumu pieņēmēja, kas balso un pieņem SIF sekretariāta dienas kārtību, nevis dod stratēģisku skatījumu fonda darbībā.⁶⁸ Sekretariāts nav atvērts diskusijām un nelabprāt vēlas plašāku katra jautājuma apspriešanu; pieprasīto papildus informāciju parasti sniedz.⁶⁹

Fonda padomes efektīva darbība apstākļos, kad likums akcentē SIF autonomiju, ir būtisks priekšnoteikums, lai nodrošinātu sasaisti ar attīstības plānošanas dokumentiem, pārraudzītu SIF sekretariāta darbu, samērotu dažādās intereses, kuru dēļ noteikta tieši atbilstoša pārstāvība SIF padomē.

SIF nolikuma 10.punkts padomes priekšsēdētājam paredz tiesības organizēt divējādi – tiekoties klātienē vai elektroniski rakstveida procedūrā. Ja ne mazāk kā vien trešdaļa padomes locekļu pieprasa elektroniskās (rakstiskās) procedūras vietā sasaukt padomes sēdi padomes locekļiem tiekoties klātienē, padomes priekšsēdētājam ir pienākums sasaukt šādu padomes sēdi. Lēmumu elektroniskās (rakstiskās) procedūras ietvaros nepieņem, ja kaut viens no padomes locekļiem balso “pret”. Ja kaut viens padomes loceklis nobalso “pret”, rīkojama jauna saskaņošana vai jautājumu izskata SIF padomes sēdē.

2015.gadā notikušas divas SIF padomes sēdes, bet 2014.gadā – sešas sēdes. Sēdes parasti ilgst vienu vai divas stundas, bet precīzu laiku nav iespējams dokumentāli pierādīt, jo tikai atsevišķos padomes sēdes protokolos ir norādīts sēdes sākuma un beigu laiks. Ņemot vērā valsts pārvaldē raksturīgo praksi, padomes sēdes protokolā būtu norādāms sēdes sākuma un beigu laiks. Turpretī elektroniskajā (rakstiskajā) procedūrā 2015.gadā organizētas 14 sēdes, bet 2014.gadā – 13 sēdes. Katrā sēdē izskatāmo jautājumu skaits ir apjomīgs (var būt vairāki

⁶⁷ Valsts dibināto un finansēto fondu darbības un finanšu līdzekļu izlietošanas lietderības un normatīvā regulējuma analīze un rekomendāciju izstrāde. Starpzīņojums. 2011.gada 27.maijs. SIA “Safegē Baltija” pētījums Valsts kancelejas uzdevumā. Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/content/reformu-novertejumi-un-petijumi>.

⁶⁸ 2016.gada 30.marta intervija ar R. Pīpiķi (Latvijas pilsoniskā alianse).

⁶⁹ 2016.gada 30.marta neklātienē intervija ar A.Rozenu (Tieslietu ministrija).

desmiti jautājumu), ne vienmēr visi materiāli tiek nosūtīti sēdes dalībniekiem divas nedēļas pirms sēdes.

Nav skaidra kritērija, kad attiecīgo jautājumu iekļauj SIF padomes sēdē, bet kad izskata elektroniskajā (rakstiskajā) procedūrā. Dažos gadījumos jautājumu izskata sēdē tādēļ, ka ir saņemts iebildums elektroniskajā (rakstiskajā) procedūrā. Līdz ar to būtu apsverams skaidrāk nodalīt, kuri jautājumi un ar kādu regularitāti izskatāmi padomes sēdē. Turklāt sēdē izskatāmiem jautājumiem būtu vairāk jābūt fokusētiem uz fonda stratēģiskiem jautājumiem (fonda stratēģija un gada plāns, kā arī izmaiņas tajā), darbības sasaisti ar attīstības plānošanas dokumentiem, rezultātīvo rādītāju apstiprināšanu un atskaitīšanos par to izpildi, administratīvo izmaksu apstiprināšanu papildus tam, ka padome lemj par fonda budžetu, audita pārskatiem, sūdzībām par sekretariāta darbību, konkursu nolikumiem. Citus jautājumus, piemēram, vērtēšanas komisiju personālsastāvu un konkursa rezultātus, varētu izskatīt elektroniskajā (rakstiskajā) procedūrā, nevis deleģēt SIF sekretariātam.

Liela daļa sēdē izskatāmo jautājumu saistīti ar vērtēšanas komisiju sastāvu, konkursu nolikuma un konkursa rezultātu apstiprināšanu, kā arī audita plāna vai audita rezultātu izskatīšanu. Šīs darbības no padomes locekļiem neprasa būtisku iedziļināšanos un būtiskas iespējas mainīt sagatavotos lēmumus. SIF padome tikai atsevišķos gadījumos nav piekritusi sekretariāta sagatavotajam lēmumam. Elektroniskajā (rakstiskajā) procedūrā 2014. – 2016.gadam piecas reizes pēc kultūras ministra iebildumiem lēmums netika pieņemts, un vairākas reizes no lēmuma pieņemšanas atturējies tieslietu ministrs.

Elektroniskā (rakstiskā) procedūra ir nepieciešama, tomēr būtisku jautājumu izskatīšana tajā rada risku, ka daļa no padomes locekļiem nezināšanas vai nepietiekošas iedziļināšanās dēļ var pieņemt likumam neatbilstošus lēmumus; diskutējot klātienē, tiek sadzirdēti “par un pret” argumenti.⁷⁰ Elektroniskā (rakstiskā) procedūras noteikums, ka lēmums nav pieņemts, ja iebilst kaut vai viens padomes loceklis, **šobrīd ir loģisks un saglabājams**, jo ļauj citiem padomes locekļiem iedziļināties jautājumā, par kuru viens padomes loceklis ir iebildis.

SIF padomes sēdēs 2014. un 2015.gadā nav izskatīti konceptuāli jautājumi par SIF darbības stratēģiju (vīziju), veicamajiem uzdevumiem, sasniedzamajiem mērķiem vai darbības sasaisti ar attīstības plānošanas dokumentiem.⁷¹ 2014.gada 26.novembra sēdē izskatītas SIF jaunās politikas iniciatīvas, tomēr tas darīts *post factum*, padomei pieņemot zināšanai, ka iniciatīvas jau iesniegtas. Attiecībā uz jauno politikas iniciatīvu iesniegšanu tā būtu Ministru prezidenta kā fonda pārrauga izvēle – ar rezolūciju to uzdot iesniegt pašam SIF vai to veikt caur nozaru ministrijām saskaņojot, lai nodrošinātu mērķtiecīgu integrācijas politikas īstenošanu un novērstu finansējuma pieprasījuma dublēšanos ar nozaru ministrijām.

Izvērtējot SIF padomes sēžu protokolus, jāsecina, ka padome bieži par SIF īstenojamiem projektiem tiek informēta pēc to īstenošanas, tai skaitā par ārpus stratēģijā noteikto aktivitāšu īstenošanu. Tas pats attiecināms uz jaunu aktivitāšu iestrādāšanu politikas plānošanas dokumentos. SIF padome nav apstiprinājusi, piemēram, jauno politikas iniciatīvu kopumu, pirms iesniegšanas izskatīšanai Finanšu ministrijā, arī aktivitātes, ko SIF veic, saskaņojot ar atsevišķām nozaru ministrijām un kas dažkārt ir netipiskas SIF likumā noteiktajiem uzdevumiem, netiek saskaņotas SIF padomē. Līdz ar to jāsecina, ka SIF sekretariāts bieži darbojas autonomi, par savām aktivitātēm padomi informējot pēc aktivitātes uzsākšanas vai neinformējot vispār (piemēram ESF īstenojamais SAM 9.1.4.4.).

Novērtējums SIF padomes darba efektivitātei netiešā veidā pausts Konceptuālajā ziņojumā “*Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi*”,⁷² kurā norādīts, ka NVO fonda prioritātes un stratēģiju lemj īpaša Fonda konsultatīvā komiteja, un šie dokumenti tiks saskaņoti ar SIF padomi, Integrācijas pamatnostādņu padomi, NVO un MK sadarbības memoranda padomi un KM. Šis ziņojums arī parāda ceļu, kādā būtu nosakāmas SIF darbības prioritātes, un ka esošā pieeja bez papildu korekcijām nenodrošinātu NVO fonda efektīvu darbību.

2014. un 2015.gadā no sešiem ministriem, kuri ar likumu iekļauti SIF padomē, nevienā sēdē nav piedalījušies visi ministri; piecās sēdēs piedalījušies divi ministri, vienā sēdē – četri ministri,

⁷⁰ 2016.gada 30.marta neklātienas intervija ar A.Rozenu (Tieslietu ministrija).

⁷¹ 2016.gada 13.aprīļa intervija ar D. Melbārdi (Kultūras ministrija).

⁷² 2016.gada 30.marta intervija ar R. Pīpiķi (Latvijas Pilsoniskā alianse).

bet divās sēdēs – trīs ministri. Nereti viens ministrs pilda vairāku ministru pienākumus. Papildu minētajam ir svarīgi atzīmēt, ka ārlietu ministrs kopš 2009.gada nav piedalījies nevienā no šīm sēdēm. Ja analizējam plānošanas reģionu pārstāvju piedalīšanos SIF padomes sēdēs 2014. un 2015.gadā, nav tādas sēdes, kurās būtu piedalījušies visu plānošanas reģionu pārstāvji. Tas pats attiecināms uz NVO pārstāvjiem.

Būtu arī izvērtējams, vai SIF padomē ir nepieciešami 18 padomes locekļi, ņemot vērā izskatāmo jautājumu nozīmīgumu, sēžu daudzumu un līdzšinējo apmeklētību.

Tā kā likumdevējs likumā ietvēris līdzsvara principu starp dažādu interešu pārstāvēniecību SIF padomē, būtu izvērtējams, vai SIF padomē obligāti jābūt pārstāvētam ministram vai tomēr ministrs drīkstētu šim uzdevumam pilnvarot noteikta līmeņa ministrijas ierēdni vai parlamentāro sekretāru, ja ministrs ir prombūtnē.⁷³ Šobrīd var secināt, ka valsts puse pasīvi izmanto savas tiesības SIF padomē, izņemot kultūras ministru pēc tam, kad ministrijai noteikta atbildība sabiedrības integrācijas jomā. Jāņem vērā, ka ministri padomē tika iekļauti ar domu, ka viņi tādēļ vairāk aizstāvēs fonda intereses un finansējumu MK, bet tas praksē nav attaisnojies.⁷⁴ Ja runājam par profesionalitāti, ministrijas augsta līmeņa ierēdņi var pārstāvēt ministrijas intereses tikpat kvalitatīvi, un ministram ir izvēles brīvība izlemt, par kādiem jautājumiem piedalīties pašam un par kuriem pilnvarot citu personu.

Ja vērtējam reģionālo aspektu, plānošanas reģioniem normatīvajos aktos nav noteikta kompetence sabiedrības integrācijas jomā. Plānošanas reģionu pārstāvju iekļaušana SIF padomē skaidrojama vēsturiski, kad SIF darbības akcents bija arī reģionālā dimensija, tomēr šobrīd Integrācijas pamatnostādnes to neakcentē. Reģionālo pārstāvēniecību var īstenot arī citādi, piemēram, iekļaujot padomē vienu NVO pārstāvi, kurš darbojas kādā reģionā, kā arī papildus pārstāvi no Latvijas Pašvaldību savienības, lai pašvaldības pārstāvoša organizācija arī būtu iekļauta SIF padomē. Eksperti arī atzīst, ka vērtējama ir Igaunijas prakse, iekļaujot līdzīga fonda padomē reliģiskās organizācijas pārstāvošu personu.⁷⁵

Papildu tam, lai ievērotu pārstāvēniecības līdzsvaru lēmumu pieņemšanā, papildu kopējam kvorumam būtu jānosaka, ka padomes sēde ir lemttiesīga, ja tajā piedalās vismaz trīs ministri un trīs NVO pārstāvji.

SIF padomes izveidošanas mērķis ir nodrošināt fonda autonomiju, fonda darbība bez ciešākas sasaistes ar valsts politikas uzstādījumiem un padomes neefektivitāte šobrīd rada šķēršļus efektīvai institūciju sadarbībai, kā rezultātā KM pati koncentrējas uz politikas īstenošanas pasākumiem, lai sasniegtu Integrācijas pamatnostādnes izvirzītos rezultātīvos rādītājus. SIF autonomija nav acīmredzama prasība, jo sabiedrības integrācijas joma ir cieši saistīta ar valsts politikas realizēšanu. Turpretī Valsts Kultūrkapitāla fonda kompetences jautājumos autonomija ir iespējama un loģiska.⁷⁶

Jautājums par SIF padomes efektivitāti un spēju uzraudzīt sekretariāta darbu ir cieši saistīts ar padomes priekšsēdētāja darbu, kā arī to, cik aktīvi viņš uzrauga sekretariāta darbu, cik patstāvīgi pieņem lēmumus, uzraudzīt sekretariāta darbu, "nesaaugt ar to".⁷⁷ SIF padomes priekšsēdētājam jābūt terminētam un rotējošam amatam, lai nodrošinātu pārmaiņas un citādāku skatījumu fonda darbībā. Tādēļ likumā būtu nosakāms termiņš, piemēram, trīs gadus, pēc kura par padomes priekšsēdētāju būtu jāklūst citai personai no padomes locekļu vidus.

Fonda padomē ir pārstāvēti NVO pārstāvji, kurus darbam padomē atlasa MK noteiktajā kārtībā, proti, atbilstoši MK 2011.gada 27.septembra noteikumiem Nr. 727 "*Kārtība, kādā tiek izraudzītas nevalstiskās organizācijas darbam Sabiedrības integrācijas fonda padomē*" tiek organizēts konkurss. Tiek izveidota atlases komisija, kuru apstiprina Fonda padome un darbu nodrošina fonda sekretariāts. Atlase notiek, vērtējot NVO, kuras pārstāv kādu no sešām jomām un iesniegušas iesniegumu par dalību konkursā. Šīs sešas jomas ir – kultūra un māksla, izglītība (interese izglītība), pētniecība un sports, sociālie pakalpojumi un veselība, vide, sociālā un

⁷³ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

⁷⁴ 2016.gada 12.aprīļa intervija ar U. Liepēteri (Kultūras ministrija).

⁷⁵ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

⁷⁶ 2016.gada 12.aprīļa intervija ar U. Liepēteri (Kultūras ministrija).

⁷⁷ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

kopienas attīstība, interešu aizstāvība un līdzdalība politikas veidošanā, filantropija, brīvprātīgais darbs.

Minētie noteikumi arī paredz: ja vērtēšanā piešķirto punktu skaits ir vienāds, apstiprināšanai fonda padomē izvirza NVO, kas pievērsusies tām darbības jomām, kuras vismazāk pārstāvētas no citu darbam fonda padomē jau izvirzīto NVO puses, bet, ja to nav iespējams noteikt, – to NVO, kura agrāk iesniegusi iesniegumu.

SIF padomes locekļu atlasē būtu jādomā par plašākas pārstāvniecības spektra nodrošināšanu, nekā tas ir šobrīd. Tai obligāti nebūtu jābūt kvotu sistēmai.⁷⁸

NVO atlasē procesā tomēr būtu izdarāmi vairāki precizējumi, lai sasniegtu divus mērķus – fonda esošās padomes un sekretariāta iespējas ietekmēt rezultātu, organizējot atlasī, un panākt plašāka spektra NVO pārstāvību fondā. Lai to sasniegtu, iespējami divi alternatīvi risinājumi.

Pirmkārt, jāgroza minēto MK noteikumu 17. un 18.punkts, paredzot, ka atlasē komisiju apstiprina Ministru prezidents, bet tās darbu nodrošina VK. Tāpat noteikumos būtu jānosaka, ka konkursu rīko katrai no uzskaitītajām jomām, nevis to ņemt vērā tikai tad, ja vērtēšanā ir vienāds punktu skaits, kā arī noteikumos skaidrāk jāparedz mazākumtautību organizāciju pārstāvība, kas ir būtiskāk pētniecību un sportu vai sociālās jomas divkāršu akcentēšanu jomu uzskaitījumā. Normatīvie akti arī neparedz nekādus kritērijus NVO deleģējamo pārstāvju profesionalitātes vērtēšanai. NVO savā piedāvājumā konkursa ietvaros būtu jānorāda arī personas, kuras piekritušas pārstāvēt organizāciju fonda padomē. Šīs personas piemērotības darbam padomē varētu būt papildu vērtējamai kritērijs, kas atspoguļotos kopējo punktu skaitā.⁷⁹

Otrkārt, paredzēt iespēju NVO īstenot atlasī pašām,⁸⁰ piemērojot kārtību, kāda noteikta MK 2014.gada 7.janvāra noteikumu Nr. 14 *“Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes nolikums”* 8. un 9.punktā, proti, NVO izvirza kandidatūras un sekretariāts organizē elektronisko balsošanu, ievieojot MK mājaslapā internetā NVO izvirzīto kandidātu sarakstu. Balsošanā var piedalīties visas memorandu parakstījušās NVO. Katrā no uzskaitītajām jomām balsošanu varētu organizēt atsevišķi. Šāda pieeja būtu visdemokrātiskākā.

Lietderīgi būtu noteikt, ka par darbu SIF padomē ir paredzama atlīdzība, ņemot vērā *Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma* 3.panta 6.³ daļā noteikto maksimumu, kas varētu stimulēt padomes locekļus apmeklēt padomes sēdes, kā arī NVO pārstāvjiem vismaz daļēji segtu izdevumus, jo NVO pārstāvjiem laika un resursu patēriņš citādi netiek nekādi kompensēts.⁸¹ Tā, piemēram, atbilstoši MK 2006.gada 29.augusta noteikumiem Nr. 720 *“Noteikumi par atlīdzības apmēru Valsts kultūrkapitāla fonda padomes locekļiem”* atlīdzības apmērs Valsts kultūrkapitāla fonda padomes loceklim ir 71,14 *euro* (pirms nodokļu samaksas) par līdzdalību vienā Valsts kultūrkapitāla fonda padomes sēdē. No minētā principa varētu arī atkāpties, ja uzskatītu, ka ministriem šis nav uzskatāms kā papildu apmaksājams darbs. Fonda pārstāvji arī atzīst, ka noteiktos gadījumos, piemēram, NVO pārstāvjiem, kas nedzīvo Rīgā, šāda atlīdzība būtu lietderīga.⁸²

⁷⁸ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

⁷⁹ 2016.gada 30.marta intervija ar R. Pīpiķi (Latvijas Pilsoniskā alianse).

⁸⁰ 2016.gada 25.aprīļa intervija ar Valsts kancelejas pārstāvjiem.

⁸¹ 2016.gada 25.aprīļa ar D. Akuli (Providus).

⁸² 2016.gada 5.aprīļa tikšanās ar SIF sekretariāta pārstāvjiem.

[7] SIF īstenotie projekti, to rezultatīvie rādītāji un finanšu plūsma

SIF 2014. un 2015.gadā īstenoja sešus projektus. Projektos plānoto aktivitāšu īstenošanai izlietoti 987 272,58 euro 2014.gadā un 726 319,34 euro 2015.gadā. 7.1.tabulā ir apkopota informācija par SIF īstenotajiem projektiem pārskata periodā un tiem izlietoto finansējumu. Ņemot vērā, ka daļa no projektiem ir uzsākta 2013.gadā, informācija par izlietoto finansējumu ir norādīta arī par 2013.gadu.

7.1.tabula. SIF īstenotajos projektos izlietotie finanšu līdzekļi 2013. – 2015.gadā (euro)

N.p.k.	Projekta nosaukums /Līgums		2013	2014	2015
1.	Pieredzes apmaiņa	Pieredzes un labās prakses apmaiņa ES dalībvalstīs par trešo valstu pilsoņu integrācijas jautājumiem Līgums Nr. IF/2012/3./1	-	21 130,02	-
		Profesionālās pieredzes un informācijas apmaiņas ES dalībvalstīs integrācijas jomā Līgums Nr. IF/2013/4/1	-	-	13 688,21
2.	Trešo valstu pilsoņu portrets Latvijā	Trešo valstu pilsoņu portrets Latvijā Līgums Nr. IF/2013/2/1	-	-	23 979,29
3.	Nacionālais integrācijas centrs	Nacionālais integrācijas fonds Līgums Nr. IF/2012/1.b./1	95 933,08	287 140,03	-
		Nacionālais integrācijas fonds Līgums Nr. IF/2013/1.b./1	-	84 318,70	337 313,84
4.	Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija	Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija. Līgums Nr. JUST/2012/PROG/AG/AD/3730	72 488,79	212 415,87	1 637,62
		Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II. Līgums Nr. JUST/2013/PROG/AG/4978/AD	-	1 734,82	226 292,38
5.	Dzimumu līdztiesība ekonomisko lēmumu pieņemšanā – instruments ekonomiskās konkurētspējas un vienlīdzības veicināšanai Līgums Nr. JUST/2012/PROG/AG/4127/GE		2 331,62	242 742,00	-
6.	Demogrāfisko pasākumu īstenošana Latvijā – daudz bērnu ģimeņu kartes – Goda ģimenes kartes ieviešana		132 474,57	137 791,14	123 408,00
Kopā			303 228,06	987 272,58	726 319,34

Avots: Autoru veidots, balstoties uz SIF sniegto informāciju

SIF dalība projektos aizsākās ekonomiskās krīzes laikā, kad valsts pārvaldē kopumā ievērojami tika samazināts finansējums valsts pārvaldes administrācijai. SIF dalība projektos ir minēta arī kā viens no īstenojamiem virzieniem SIF stratēģijā 2013. – 2015.gadam. SIF pārstāvji⁸³ norāda uz diviem ieguvumiem no iestādes dalības projektu īstenošanā:

- 1) tiek piesaistīts papildus finansējumu valstij;
- 2) SIF pārstāvjiem ir iespēja izprast projektu īstenošanas specifiku un tādā veidā pilnveidot arī projektu administrēšanas funkciju.

Kā norāda SIF pārstāvji, lielākā daļa projektu ir nozaru ministriju iniciēti un vērsti uz analītiskās kapacitātes stiprināšanu. Projektu rezultātā tiek sagatavoti dati, kurus nozaru ministrijas var izmantot rīcībpolitiku izstrādē un lēmumu pieņemšanā. Turpinājumā ir apkopota informācija par SIF īstenotajiem projektiem 2014. un 2015.gadā un projektu rezultātiem.

⁸³ 2016.gada 5.aprīļa intervija ar SIF pārstāvjiem.

[7.1] Projekts „Pieredzes apmaiņa”

Projektā notiek pieredzes un labās prakses apmaiņa ES dalībvalstīs par trešo valstu pilsoņu integrācijas jautājumiem. Pārskata periodā noslēgti divi līgumi par projektu īstenošanu no Eiropas Trešo valstu valsts piederīgo integrācijas fonda. Projekts “Pieredzes apmaiņa ES dalībvalstīs 2014”⁸⁴ tika īstenots no 2013.gada 30.septembra līdz 2014.gada 30.jūnijam. Projekta ietvaros notikušas trīs aktivitātes:

- a) nozares eksperti iepazīstināja ar rekomendācijām un ieteikumiem attiecībā uz trešo valstu valsts piederīgo integrācijas politiku un tās ieviešanu Latvijā. **Speciālisti no 9** dažādām valsts institūcijām (arī Latvijas) apmeklēja Vāciju un Lietuvu, kur projekta ietvaros iepazīnās ar dažādu institūciju un organizāciju pieredzi un praksi darbā ar trešo valstu pilsoņiem, kā arī tikās ar ārvalstu ekspertiem, kas nodarbojas ar trešo valstu pilsoņu integrācijas politikas veidošanu un ieviešanu;
- b) notika pieredzes apmaiņas vizīte par trešo valstu pilsoņu integrāciju Lietuvā. Profesionālās pieredzes un labās prakses apmaiņas vizīte Lietuvā piedalījās 10 valsts pārvaldes speciālisti – KM, IzM, LM, NIC, SIF;
- c) Notika pieredzes apmaiņas vizīte par trešo valstu pilsoņu integrāciju Vācijā. Profesionālās pieredzes un labās prakses apmaiņas vizīte Lietuvā piedalījās 14 valsts pārvaldes speciālisti – KM, PMLP, IzM, LM, NVA, LVA, NIC, SIF.

7.2.tabula. Projekta ietvaros sasniegtie rezultāti

Projektā plānotie sasniedzamie aktivitātes uzraudzības rādītāji	Plānoto uzraudzības rādītāju izpildes statuss	Faktiskā izpilde pārskata periodā no plānotā, %
Vismaz 10 speciālisti guvuši pieredzi attiecībā uz trešo valstu pilsoņu integrācijas politiku citās dalībvalstīs, izveidojuši sadarbību ar citu dalībvalstu ekspertiem un uzlabojuši prasmes trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā.	Vismaz 24 speciālisti guvuši pieredzi attiecībā uz trešo valstu pilsoņu integrācijas politiku citās dalībvalstīs (Vācijā un Lietuvā), izveidojuši sadarbību ar citu dalībvalstu ekspertiem un uzlabojuši prasmes trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā.	92%

Projekts “Pieredzes apmaiņa ES dalībvalstīs 2015”⁸⁵ tika īstenots no 2015.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam. Projekta ietvaros notikušas trīs aktivitātes:

- a) nozares eksperti dalās pieredzē par citu ES dalībvalstu migrācijas procesiem un iepazīstina ar labās prakses piemēriem darbā ar trešo valstu pilsoņiem Zviedrijā un Portugālē. 12 valsts pārvaldes, pašvaldību un NVO speciālisti apmeklēja Zviedriju un Portugāli, kur projekta ietvaros iepazīnās ar dažādu institūciju un organizāciju pieredzi un praksi darbā ar trešo valstu pilsoņiem. Vizīšu laikā tika apmeklētas kopumā 14 institūcijas;
- b) notika profesionālās pieredzes un labās prakses apmaiņas vizīte Zviedrijā par migrācijas procesu un dažādu integrācijas pieeju īstenošanu trešo valstu pilsoņu integrācijas politikā. Profesionālās pieredzes un labās prakses apmaiņas vizītē Zviedrijā piedalījās speciālisti no LM, KM, Cēsu pašvaldības, Starptautiskās Migrācijas organizācijas un SIF (kopumā 5 speciālisti);
- c) notika profesionālās pieredzes un labās prakses apmaiņas vizīte Portugālē par migrācijas procesu un dažādu integrācijas pieeju īstenošanu trešo valstu pilsoņu integrācijas politikā. Profesionālās pieredzes un labās prakses apmaiņas vizītē Portugālē piedalījās speciālisti no KM, PMLP, Jelgavas novada pašvaldības, biedrības "Izglītības attīstības centrs", biedrības "Patvērums „Drošā māja”", biedrības „Sabiedriskās politikas centrs „PROVIDUS” un SIF (kopumā 8 speciālisti).

7.3.tabula. Projekta ietvaros sasniegtie rezultāti

Projektā plānotie sasniedzamie aktivitātes uzraudzības rādītāji	Plānoto uzraudzības rādītāju izpildes statuss	Faktiskā izpilde
---	---	------------------

⁸⁴ IF/2012/3/1 Pieredzes un labās prakses apmaiņa ES dalībvalstīs par trešo valstu pilsoņu integrācijas jautājumiem.

⁸⁵ IF/2013/4/1 Profesionālās pieredzes un informācijas apmaiņa ES dalībvalstīs integrācijas jomā.

		pārskata periodā no plānotā, %
Vismaz 10 speciālisti (valsts pārvaldes, pašvaldību institūciju un NVO eksperti) guvuši pieredzi ārvalstīs trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā un izveidojuši sadarbību ar citu dalībvalstu ekspertiem.	11 speciālisti (5 valsts pārvaldes, 2 pašvaldību institūciju un 4 NVO eksperti) guvuši pieredzi Zviedrijā un Portugālē trešo valstu pilsoņu integrācijas jomā un izveidojuši sadarbību ar citu dalībvalstu ekspertiem.	110%

[7.2] Projekts „Trešo valstu pilsoņu portrets Latvijā”

Projekta mērķis ir trešo valstu pilsoņu integrācijas iespēju novērtēšana un problēmu identificēšana, tai skaitā, nosakot atbilstību ES tiesību normām, integrācijas politikas efektīvai īstenošanai. Projekts tika īstenots no 2015.gada 10.janvāra līdz 2015.gada 30.jūnijam. *Finansējums piešķirts no Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda (75 procenti) un Latvijas valsts budžeta (25 procenti).*

Projekta ietvaros tika veikts pētījums par trešo valstu pilsoņu integrāciju Latvijā, identificējot nepilnības, nosakot nepieciešamos uzlabojumus šādās jomās – nodarbinātība, izglītība, veselības aprūpe, pilsoniskā līdzdalība un diskriminācijas mazināšana – un novērtējot integrācijas un valodas kursu pieejamību un dažādu trešo valstu pilsoņu grupu piekļuvi darba tirgum.

7.4.tabula. Projekta ietvaros sasniegtie rezultāti

Projektā plānotie sasniedzamie aktivitātes uzraudzības rādītāji	Plānoto uzraudzības rādītāju izpildes statuss	Faktiskā izpilde pārskata periodā no plānotā, %
Apzinātas dažādas trešo valstu pilsoņu grupas, tajā skaitā apzināta mērķa grupa, kas Latvijā ieceļo, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 3., 28., 29. un 30. punktā noteikto	Pētījuma rezultātā ir apzinātas Latvijā dzīvojošās trešo valstu pilsoņu grupas	100%
Pētījums veikts, ievērojot pēctecību ar iepriekš veiktiem pētījumiem, izvērtējot integrācijas galveno rādītāju attīstību dinamikā, apzinot tādas integrācijas jomas kā nodarbinātība, izglītība, veselības aprūpe, sociālā iekļaušanās, pilsoniskā līdzdalība, diskriminācijas mazināšana	Pētījumā iegūtie dati iespēju robežās ir salīdzināti ar 2011.gada pētījumu „Imigranti Latvijā: iekļaušanās iespējas un nosacījumi”, apzinot tādas integrācijas jomas kā nodarbinātība, izglītība, veselības aprūpe, sociālā iekļaušanās, pilsoniskā līdzdalība, diskriminācijas mazināšana	100%
Veikta valodas un integrācijas kursu pieejamības un kvalitātes analīze dažādām trešo valstu pilsoņu grupām	Pētījuma ietvaros ir iegūti dati par latviešu valodas un integrācijas kursu pieejamību trešo valstu pilsoņiem, kā arī veikta to kvalitātes analīze, t.sk. izteikti ieteikumi par pakalpojumu kvalitāti.	100%
Sniegta pieejamo pētījumu un datu analīze un identificētas to pieejamības nepilnības	Pētījuma ietvaros ir apzināti Latvijā pēdējo gadu laikā veiktie pētījumi/datu analīzes par trešo valstu pilsoņu integrācijas jautājumiem, kā arī sagatavota informācija par to pieejamību un nepieciešamajiem uzlabojumiem	100%
Ar pētījuma rezultātiem iepazīstināti attiecīgās jomas speciālisti, NVO pārstāvji un trešo valstu pilsoņi	Ir īstenots pētījuma publicitātes pasākums, kurā piedalījās 58 dalībnieki – valsts institūciju, NVO un masu mediju pārstāvji, kā arī citi interesenti. Pētījuma drukas versija ir nosūtīta uz Latvijas Nacionālo bibliotēku, Latvijas augstskolām, NVO, ministrijām, Latvijas Pašvaldību savienībai u.c. interesentiem. Pētījuma elektroniskā versija pieejama www.sif.lv , www.ngolatvia.lv , www.integration.lv	129%

[7.3] Projekts „Nacionālais integrācijas centrs”

SIF 2014.gadā turpināja īstenot 2013.gadā uzsāktu projektu Nacionālais integrācijas centrs. Projekts tika īstenots ar Eiropas Trešo valstu valsts piederīgo integrācijas fonda (75 procenti) un valsts budžeta (25 procenti) finansējuma atbalstu. NIC galvenais uzdevums ir izstrādāt un organizēt kvalitatīvus adaptācijas pasākumus, nodrošinot pilnvērtīgu klientu piekļuvi pakalpojumiem un līdzdalību uzņemošās sabiedrības dzīvē, kā arī veicināt uzņemošās sabiedrības izpratni par migrācijas jautājumiem, un nodrošināt un uzlabot dažāda veida atbalsta pakalpojumu pieejamību trešo valstu pilsoņiem un nepilsoņiem ar mērķi palīdzēt tiem veiksmīgāk iekļauties Latvijas sabiedrībā. Minētā projekta īstenošanu SIF uzsāka pēc KM iniciatīvas, kura 2013.gadā vērsās pie SIF ar lūgumu īstenot šādu projektu, kurā paredzēti pasākumi trešo valstu pilsoņiem.⁸⁶

Projekta specifiskais mērķis bija attīstīt NIC kā ilgtspējīgu un koordinējošu institūciju, kuras uzdevums ir nodrošināt un uzlabot dažāda veida atbalsta pakalpojumu pieejamību trešo valstu valstspiederīgajiem, lai palīdzētu integrēties Latvijas sabiedrībā un veicinātu izpratni par migrāciju uzņemošajā sabiedrībā. Lai nodrošinātu koordinētu publiskās pārvaldes un pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbību trešo valstu piederīgo integrācijas jomā, sniegtu atbalstu dažādās jomās un veicinātu lielāku izpratni par imigrāciju Latvijas sabiedrībā un tās ietekmi uz Latvijas attīstību, projekta ietvaros tika veikts darbs, lai NIC attīstītu kā galveno organizatorisko un koordinējošo struktūru trešo valstu valstspiederīgo integrācijai Latvijā. Projekta mērķa grupa bija trešo valstu pilsoņi.

7.5.tabula. Projekta tiešie labuma guvēji

Aktivitāte	Faktiskais labuma guvēju skaits
Regulāra un apmeklētāju vajadzībām atbilstoša NIC darbība.	720
Informatīvi un izglītojoši pasākumi par integrācijas jautājumiem un labās prakses piemēru popularizēšana, lai veicinātu abpusēju sapratni starp Latvijas sabiedrību un trešo valstu valstspiederīgajiem. <ul style="list-style-type: none">Izveidoti divi informatīvie materiāli „Latvieša portrets” (2000 eks.) un „Trešo valstu valstspiederīgā portrets” (2000 eks.), noorganizēti 3 informatīvi pasākumi ar apmēram 150 dalībniekiem – brošūru prezentācijas.Notikuši diskusiju vakari NIC ar mērķi veicināt savstarpēju dialogu par aktuālām tēmām .	250 76
Interneta mājas lapa latviešu, krievu un angļu valodā uzturēšana un aktualizēšana.	52810
Apmācības valsts iestāžu un NVO pārstāvjiem par darbu ar trešo valstu pilsoņiem.	102
Konsultācijas reģionos valsts iestāžu un NVO pārstāvjiem par darbu ar trešo valstu pilsoņiem. <ul style="list-style-type: none">Katrā Latvijas reģionā tika organizēts informatīvs seminārs-konsultācija valsts/pašvaldību iestāžu darbiniekiem un NVO par aktualitātēm darbā ar trešo valstu valstspiederīgo integrācijas jautājumiem. Notikuši 5 semināri-konsultācijas.	102
<ul style="list-style-type: none">Valsts/pašvaldību iestāžu darbiniekiem un NVO pieejamas regulāras tikšanās ar NIC speciālistiem, lai nodrošinātu pēc iespējas kvalitatīvās konsultācijas reģionos. Konsultācijas – tikšanās ar reģionu pārstāvjiem.	31
Latviešu valodas, kultūras, tradīciju un vēstures apmācības: <ul style="list-style-type: none">Latviešu valodas apmācības;Diskusiju vakari reģionos;Radošās darbnīcas bērniem;Ekskursijas	309 298 235 84
Bezmaksas informatīvā tālruņa darbība trešo valstu pilsoņiem par pamattiesību jautājumiem un diskriminējošu gadījumu reģistram.	618
Aktivitātes, kas veicina plašsaziņas līdzekļu iesaisti trešo valstu pilsoņu integrācijas jautājumu risināšanā un tolerantākas sabiedrības veidošanos.	38

Pēc projekta beigām SIF aizsāktās aktivitātes neturpina. ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas periodā ES fondu finansējums integrācijai būs pieejams “Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds 2014. – 2020.gadam” ietvaros. Šā fonda vadošā iestāde Latvijā ir IeM, deleģētā iestāde integrācijas jomā ir KM. Šā fonda ietvaros jaunajā plānošanas periodā

⁸⁶ Projekta “Nacionālais integrācijas centrs” kopsummā bija plānoti 1,06 miljoni *euro* (2015. gadā 412 tūkst. *euro*).

integrācijai paredzēti 6,29 miljoni *euro* (1,05 miljoni *euro* gadā). Paredzams, ka šo finansējumu administrēs KM ES fondu departaments, piešķirot finansējumu atklāta konkursa veidā.

[7.4] Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija

Projekts Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija tika īstenots divās daļās. Projekts "Dažādi cilvēki, atšķirīga pieredze, viena Latvija" pirmā daļa tika īstenota laika posmā no 2013.gada 1.augusta līdz 2014.gada 31.jūlijam. Projekta kopējais finansējums ir 283 846 *euro*, no kuriem 78,48 procenti ir Eiropas Komisijas finansējums, bet 21,52 procenti – Latvijas valsts finansējums. Projektā tika īstenotas šādas aktivitātes:

- a) salīdzinošās judikatūras analīzes veikšana starp dažādām ES dalībvalstīm. Aktivitātes ietvaros tika veikts pētījums un sagatavots pārskats, kā arī izstrādātas rekomendācijas politikas veidotājiem;
- b) diskriminācijas novēršanas politikas efektīvās uzraudzības sistēmas izstrāde un ieviešana. Aktivitātes rezultātā tika izveidots sadarbības tīkls starp valsts pārvaldes institūcijām un NVO, sagatavotas vadlīnijas uzraudzības sistēmas izveidei, veikts pētījums, kā arī izstrādātas rekomendācijas politikas veidotājiem;
- c) dažādu jomu speciālistu izglītošana par diskriminācijas novēršanas un vienlīdzības jautājumiem, starpkultūru komunikāciju, kā arī par dažādības vadību. Aktivitātes ietvaros tika organizētas apmācības vairāk kā 200 dažādu jomu speciālistiem;
- d) atbalsta aktivitātes romu tautības cilvēku integrācijai, īpašu uzmanību pievēršot izglītības jomai. Aktivitātes ietvaros tika organizētas apaļā galda diskusijas Latvijas reģionos par romu izglītības jautājumiem, sagatavotas labās prakses vadlīnijas politikas veidotājiem un pašvaldību speciālistiem, kā arī organizēti divi pieredzes apmaiņas braucieni uz ES valstīm;
- e) aktivitātes sabiedrības informētības līmeņa uzlabošanai par diskriminācijas novēršanas jautājumiem. Projektā tika regulāri publicēti tematiski un analītiski raksti, izstrādāti un publicēti informatīvi materiāli, organizētas radošas aktivitātes bērniem un jauniešiem, kā arī aktualizēti līdztiesības jautājumi. Aktivitātēs tika iesaistīti Labas gribas vēstnieki, kas ar savu piemēru radīja labvēlīgus priekšnoteikumus dažādu sabiedrības grupu iesaistei.

2015.gadā SIF sadarbībā ar KM, Latvijas Darba devēju konfederāciju un Kultūras informācijas sistēmas centru īstenoja projektu „Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II”. Projekta mērķis bija sniegt ieguldījumu sabiedrības izpratnes veicināšanā par diskriminācijas novēršanas un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanas nepieciešamību privātajā un publiskajā sektorā. Projekts tika īstenots no 2014.gada 1.decembra līdz 2015.gada 30.novembrim ar kopējo finansējumu 228 027,20 *euro* no kura 79,53 procenti bija Eiropas Komisijas *PROGRESS* programmas finansējums un 20,47 procenti – Latvijas valsts finansējums. Projekta mērķa sasniegšanai tika veikta:

- a) valsts institūciju un pašvaldību darbinieku izglītošana par dažādības un starpkultūru komunikācijas jautājumiem. Aktivitātes ietvaros tika sagatavoti 20 zināšanu tālāknesēji (multiplikatori), kas savas prasmes var izmantot ikdienas darbā ar klientiem, konsultējot kolēģus un vadot mācības par dažādības jautājumiem;
- b) dažādības vadības labās prakses identificēšana un veicināšana uzņēmējdarbībā Latvijā. Aktivitātes ietvaros ir veikts pētījums, apzinot dažādības vadības situāciju Latvijas uzņēmumos un identificējot labās prakses piemērus Eiropas uzņēmumos. Ilgtspējas indeksa 2015 ietvaros, tika izvērtēti Latvijas uzņēmumi, kuri ar savām iniciatīvām ir sekmējuši dažādības vadības pieejas īstenošanu savos uzņēmumos un labākie no tiem apbalvoti. Atbildīga biznesa nedēļas laikā tika aktualizēts jautājums par dažādības vadību un novadīta starptautiska uzņēmuma prezentācija par ieguvumiem, īstenojot šo vadības pieeju;
- c) informatīvās kampaņas īstenošana sociālajos tīklos un citos plašsaziņas līdzekļos, kuras ietvaros tika sagatavoti 7 video stāsti par aizspriedumu un diskriminācijas gadījumu negatīvo dabu un absurdumu, sekmējot atvērtas sabiedrības veidošanos Latvijā;
- d) romu kopienas situācijas novērtējums Latvijā. Aktivitātes ietvaros ir veikts Romu kopienas situācijas monitorings, apzinātas konkrētās grupas vajadzības un pieeja izglītībai, nodarbinātībai, veselības aprūpei un mājokļa nodrošināšanai.

[7.5] Projekts „Dzimumu līdztiesība ekonomisko lēmumu pieņemšanā – instruments ekonomiskās konkurētspējas un vienlīdzības veicināšanai”

2013.gada decembrī SIF uzsāka īstenot Eiropas Kopienas nodarbinātības un sociālās solidaritātes programmas “PROGRESS 2007 – 2013” atbalstīto projektu „Dzimumu līdztiesība ekonomisko lēmumu pieņemšanā – instruments ekonomiskās konkurētspējas un vienlīdzības veicināšanai”. Projekta mērķis bija sekmēt sabalansētu sieviešu un vīriešu pārstāvniecību ekonomisko lēmumu pieņemšanā Latvijā. Projekts tika īstenots ciešā sadarbībā ar NVO Latvijas darba devēju konfederāciju, Resursu centru sievietēm “Marta” un biedrību “Lidere”. Stratēģiskie projekta partneri bija LM un EM. Projekta kopējais finansējums bija 230 090,16 *euro*, no kuriem 80 procenti bija Eiropas Komisijas finansējums un 20 procenti – Latvijas valsts finansējums.

7.7.tabula. Projektā sasniegtie uzraudzības rādītāji

Aktivitāte	Izpilde
Sagatavoti pētījumu ziņojumi	3
Informācija un publicitāte	
Izstrādāti materiāli	63
Izplatītās kopijas	8389
Mājas lapas apmeklējumu skaits	7055
Apmācības	
Apmācību pasākumi	2
Pasākumu dalībnieku skaits	49
tai skaitā sievietes	33
Informatīvās kampaņas	
Kampaņu skaits	5
Dalībnieku skaits	238
tai skaitā sievietes	189

Projekta rezultātā tika:

- veikta analīze par projektam saistošajiem dzimumu līdztiesības jautājumiem Latvijā, noskaidrojot iemeslus, kāpēc sieviešu īpatsvars vadošās pozīcijās ir neliels;
- iestrādāti dzimumu līdztiesības aspekti Ilgtspējības indeksā;
- izstrādātas rekomendācijas kopā ar uzņēmējiem, lai uzlabotu situāciju un apbalvoti veiksmīgākie uzņēmumi, kas ar savu darbību rāda pozitīvu piemēru citiem.
- noorganizētas pieredzes apmaiņas aktivitātes biznesa vadības studentiem (studentēm) un augstāko izglītības iestāžu pasniedzējiem (pasniedzējām), lai vairotu zināšanas par dzimumu dimensiju biznesa vadībā;
- veicināta sabiedrības interese un izpratne par dzimumu līdztiesības jautājumiem, organizējot izglītojošas un informējošas aktivitātes dažādām mērķauditorijām.

[7.6] Projekts „Demogrāfisko pasākumu īstenošana Latvijā – daudzbērnu ģimeņu kartes – Goda ģimenes kartes ieviešana”

Projekts Demogrāfisko pasākumu īstenošana Latvijā – daudzbērnu ģimeņu kartes – Goda ģimenes kartes ieviešana tika īstenots laika posmā no 2013. līdz 2015.gadam. Projekta mērķis bija sniegt priekšrocības dažādu pakalpojumu veidā daudzbērnu ģimenēm (3+), tādējādi samazinot viņu ikdienas izdevumus. Projekta rezultātā ar valsts, pašvaldību un privāto uzņēmumu atļaidēm tiek nodrošinātas daudzbērnu ģimenes Latvijā (arī audžuģimenes un ģimenes, kuras adoptējušas bērnus). Projekta ietvaros tika veikta situācijas izpēte, izstrādātas un piešķirtas goda ģimeņu kartes, kā arī izstrādāti priekšlikumi par veicamajiem pasākumiem Goda Ģimenes kartes atbalstošo institūciju darbības koordinācijai. Projekta rezultātā tika izsniegtas 14326 kartes, piesaistīti 150 uzņēmēji. Pēc pilotprojekta noslēgšanās SIF turpina projekta ietvaros uzsāktu aktivitāšu īstenošanu, izsniedzot daudzbērnu ģimenēm kartes, kā arī iesaistot valsts, pašvaldību un privātos uzņēmumus dažādu priekšrocību nodrošināšanā daudzbērnu ģimenēm.

[7.7] Kopējie secinājumi par SIF

SIF īstenotie projekti 2014. un 2015. gadā ir bijuši vērsti uz Integrācijas pamatnostādņu izvirzītā politikas virsmērķa sasniegšanu. Projektu ietvaros īstenoti pasākumi, kuri vērsti uz starpkultūru dialoga veicināšanu, diskriminācijas mazināšanu un novēršanu, romu iekļaušanos sabiedrībā un izglītības sistēmā, imigrantu iekļaušanos sabiedrībā un sociālo iekļaušanu. Projektu īstenošanas rezultātā stiprināta SIF analītiskā kapacitāte.

Šāda prakse tika aizsākta tādēļ, ka fondam nebija valsts budžeta finansējuma, kādēļ arī fonds kļuva par labu dažādu finanšu resursu administrētāju, nevis valsts budžeta līdzekļu sabiedrības integrācijas jomā stratēģisku un autonomu naudas dalītāju. Līdz ar to SIF likumā varētu noteikt tiesības īstenot tikai tādus projektus, ar kuriem SIF nekonkurē ar NVO sektoru.

SIF loma dažādu ar sabiedrības integrācijas politiku saistītu projektu īstenošanā ir vērtējama dažādi.

No vienas puses raugoties, īstenojot projektus, SIF darbinieki ir attīstījuši zināšanas un analītisko kapacitāti dažādu sabiedrības integrācijas politikas aspektu analīzē. Tādējādi ir iegūta nenovērtējama kapacitāte, kura būtu turpmāk izmantojama sabiedrības integrācijas politikas jautājumu risināšanā. No otras puses raugoties, īstenoto projektu rezultātā tiek izstrādātas rekomendācijas dažādām institūcijām, nozaru ministrijām, kuru īstenošana ir būtiska attiecīgo jomu attīstībai, bet SIF loma šo rekomendāciju ieviešanā un ieviešanas uzraudzībā ir pasīva. SIF nav ietekmes sviru, lai panāktu izvirzīto rekomendāciju ieviešanu praksē.

Kā norāda SIF pārstāvji,⁸⁷ SIF loma dažādu pētījumu plānošanā un izstrādē ir „dot datus, bāzi lēmumu pieņemšanai, bet ministrijas pašas lemj par to, ko likt savās pamatnostādņēs”. Tādējādi aktualizējas jau iepriekš pētījumos⁸⁸ konstatētā problēma, ka pētījumu izstrādē un rekomendāciju ieviešanas uzraudzībā iztrūkst ilgtspējīgs un sistemātisks pētījumu ieteikumu un rekomendāciju ieviešanas veids. Arī citi eksperti atzīst, ka SIF projektu rezultātu reālā pielietojamība nav skaidra.⁸⁹ Turklāt atbildības dalījuma maiņa jaunajā ES fondu plānošanas periodā integrācijai pieejamā ES finansējuma administrēšanā nesekmē ilgtspējīgu īstenoto projektu rezultātu izmantošanu.

Projektu īstenošana SIF prasa ievērojumu administratīvo resursu, kas netiek izmantots pamatfunkciju īstenošanai, tāpēc jo svarīgi ir, ka SIF padome apstiprinātu Sekretariāta iniciatīvas īstenot projektus, kas šobrīd nav noticis. Tomēr arī šāda rīcība neatbilstu Sabiedrības integrācijas fonda likuma 3.pantam, jo tas nenosaka fondam kompetenci pašam īstenot projektus, bet norāda, fonda darbības fokuss ir līdzekļu piesaistīšana, pārvaldīšana, kontrole. Arī nozares eksperti atzīst, ka fonds nedrīkstētu konkurēt ar NVO projektu īstenošanā,⁹⁰ bet varētu runāt par īpašiem starptautiskajiem projektiem, uz kuriem neviena Latvijas NVO nevar pieteikties.⁹¹

Šajā atzinumā izdarītos konstatējumus un secinājumus attiecībā uz SIF var apkopot vairākos virzienos, un par katru no tiem šā atzinuma 8.1.punktā sniegts konkrēts priekšlikums.

Pirmkārt, nepieciešams veikt izmaiņas SIF padomes sastāvā, samazinot tās skaitu un paredzot citu NVO atlases kārtību, ministriju aizvietošanas iespēju un daļas padomes locekļu darba apmaksu, un darba organizācijā.

Otrkārt, SIF darbības regulēšana, izmantojot stratēģiju (iekļaujot iestādes darba sniegumu raksturojošus rādītājus) un Ministru prezidenta pārraudzības instrumentus.

Treškārt, SIF sekretariāta dominējošās lomas samazināšana, arī praktiskā darbībā akcentējot to, ka SIF padome vada SIF, it īpaši jautājumos, kas attiecas uz jauno politikas iniciatīvu

⁸⁷ 2016.gada 5.aprīļa intervija ar SIF pārstāvjiem.

⁸⁸ Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” un tās papildinājuma ietvaros īstenoto pasākumu 1.5.1. „Labāka regulējuma politika” un 1.5.2. „Cilvēkresursu kapacitātes stiprināšana” ieviešanas ietekmes izvērtējums 2007. – 2013.gada plānošanas periodā. Gala ziņojums 87.lpp.,

⁸⁹ 2016.gada 18.aprīļa intervija ar E. Aldermani (Rīgas Dome).

⁹⁰ 2016.gada 30.marta intervija ar R.Pīpiķi (Latvijas Pilsoniskā alianse). 2016.gada 25.aprīļa intervija ar D. Akuli (Providus).

⁹¹ 2016.gada 25.aprīļa intervija ar Valsts kancelejas pārstāvjiem; 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

iesniegšanu un jaunu uzdevumu uzņemšanos attīstības plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos.

Ceturtkārt, nodrošinot, ka SIF pats neīsteno projektus, bet var būt finansējuma saņēmējs starptautiska mēroga projektos, kur tas nekonkurētu ar NVO, un projekta īstenošanā iesaistītu NVO.

Piektkārt, attiecībā uz SIF finansētajos projektos izdarīto secinājumu un rekomendāciju izmantošanu politikas veidošanā nav sistēmiskas pieejas, proti, nav saprotams, kāpēc SIF šādas rekomendācijas politikas veidotājiem izstrādā, ja politikas veidotājs tādas nav pasūtījis, kā arī to, ja rekomendācijas ir izstrādātas, tad vai un kā rekomendācijas tiek izmantotas praktiskā darbā.

Sestkārt, samazināt SIF administratīvos izdevumus un atspoguļot tos pārskatāmi, jo administratīvās izmaksas var finansēt gan no valsts budžetā tam īpaši piešķirtiem līdzekļiem, gan programmām.

Septītkārt, institūcijas stratēģiskā un operacionālā plānošana ir atrauta cita no citas un katra "dzīvo savu dzīvi".

[8] Sabiedrības integrācijas jomas koordinēšana

Saskaņā ar 2012.gada 13.novembra noteikumiem Nr. 764 “*Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomes nolikums*” Integrācijas pamatnostādņu īstenošanai ir izveidota padome. Padomi vada kultūras ministrs. Tajā ietilpst pārstāvis no Ministru prezidenta biroja, AM, ĀM, FM, IeM, IzM, KM, LM, SM, TM, VARAM, VK, SIF, NEPLP, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Pašvaldību savienības, kā arī trīs pārstāvji no augstākās izglītības un pētniecības iestādēm, kuras piedalās sabiedrības procesu analizēšanā un pētīšanā, un trīs pārstāvji no NVO, kuru darbība saistīta ar kādu no pamatnostādņu rīcības virzieniem (pilsoniskā sabiedrība un integrācija, nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa, saliedēta sociālā atmiņa). Integrācijas pamatnostādņu padomē nav pārstāvētas mazākumtautību organizācijas.⁹²

Saskaņā ar MK 2012.gada 13.novembra noteikumu Nr. 764 “*Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padomes nolikums*” 3.punktu šīs padomes darbības uzdevumi ir izskatīt tieši KM sagatavotos dokumentus un veicamās aktivitātes, bet attiecībā uz citām institūcijām padome ir tiesīga lūgt iesaistītās nozaru ministrijas iesniegt ikgadējus darba plānus pamatnostādņu īstenošanai un pārskatus par to izpildi. Atzinuma sagatavošanas laikā tika gūts priekšstats par to, ka šī padome savā darbībā neaptver pietiekami plašu jautājumu spektru un nav nozīmīgs spēlētājs sabiedrības integrācijas jomā.⁹³ Lai gan tai uzticētos uzdevumus padome līdz šim ir izpildījusi, padomes darbs sabiedrības integrācijas jomā nedod vēlā ņemamu rezultātu.⁹⁴

Šāda Integrācijas pamatnostādņu padomes kompetence ir nepamatoti šaura, it īpaši apstākļos, kad KM iespējas koordinēt sabiedrības integrācijas jautājumus (ņemot vērā, ka eksperti arī norāda, ka KM nav piemērotākā sabiedrības integrācijas jomas koordinācijai⁹⁵) ir ierobežotas un SIF, kas ir būtiska sabiedrības integrācijas pārvaldības daļa, ir autonoma iestāde. Tādēļ attiecīgo MK noteikumu 3.punktā jāizslēdz sasaiste ar KM un jāattiecinā attiecīgā punkta prasības uz visām Integrācijas pamatnostādņu īstenošanā iesaistītajām institūcijām. Ņemot vērā attiecīgās padomes starpnozaru raksturu un nepieciešamību koordinēt iesaistīto institūciju darbību, padomes vadīšana būtu jāuztic Ministru prezidentam (vai Valsts kancelejas direktoram, ja Ministru prezidents pats attiecīgo sēdi neveda), kurš ir tiesīgs dot uzdevumus ministriem un arī pārraudzīt SIF darbu. Papildu tam Integrācijas pamatnostādņu izpildē iesaistītajām institūcijām būtu pašām katru gadu jāatskaitās padomei, nevis informāciju pastarpināti apkopotu KM, kā arī šai padomei tās darbību regulējošajos MK noteikumos jāparedz kompetence apspriest un izskatīt jautājumu par sabiedrības integrācijas jomai izlietojamiem finanšu līdzekļiem, tai skaitā no citiem finanšu avotiem, kas nav minēti Integrācijas pamatnostādņēs, lai nodrošinātu efektīvu un pārskatāmu naudas izlietojumu, kā arī nefinansētu no valsts budžetā sabiedrības integrācijas jomai atvēlētajiem līdzekļiem pasākumus, ko jāfinansē no citiem avotiem. Labs piemērs šajā ziņā būtu Nacionālā sporta padome, ko paredz *Sporta likuma* 9.pants.

Atzinuma sagatavošanas laikā aptaujātie eksperti vienprātīgi atzina,⁹⁶ ka KM nevar atbildēt par sabiedrības integrācijas koordināciju, bet var veikt virkni uzdevumu šajā jomā, tostarp attiecībā uz mazākumtautībām un nacionālo identitāti.⁹⁷ Sabiedrības integrācijas joma nav pietiekami koordinēta jeb tā ir koordinēta tikai tik daudz, cik KM to spējusi paveikt savu pilnvaru apjomā.⁹⁸ Šie eksperti atzina, ka piemērots šim darbam būtu PKC – MP padota institūcija. Tas varētu būt viens no izvērtējamiem variantiem, lai gan noteikti ne vienīgais, jo Ministru prezidentam ir un var būt padotas arī citas institūcijas. Salīdzinājumam var minēt, ka PKC jau šobrīd ir noteikti uzdevumi, kas skar vairāku ministriju kompetences jomu, proti, nodrošina valsts kapitālsabiedrību un valsts kapitāla daļu pārvaldības koordināciju un uzraudzību.⁹⁹ KM būtiskā iesaiste sabiedrības integrācijas koordinācijā skaidrojama ar kāda kultūras ministra savulaik

⁹² 2016.gada 28.aprīļa intervija ar Baltkrievu savienības, Ukrainu biedrību savienības un Krievu kultūras biedrības pārstāvjiem.

⁹³ 2016.gada 25.aprīļa intervija ar D. Akuli (Providus).

⁹⁴ 2016.gada 28.aprīļa intervija ar I. Latkovski (Saeima), 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

⁹⁵ E. Aldermane, R. Pīpiķe, D. Akule, D. Melbārde, U. Liepēteris

⁹⁶ R. Pīpiķe, D. Akule, L. Ose, E. Aldermane, D. Melbārde, I. Latkovskis, Valsts kancelejas pārstāvji.

⁹⁷ 2016.gada 25.aprīļa intervija ar D. Akuli (Providus).

⁹⁸ 2016.gada 28.aprīļa intervija ar Baltkrievu savienības, Ukrainu biedrību savienības un Krievu kultūras biedrības pārstāvjiem.

⁹⁹ Ministru kabineta 2011.gada 19.oktobra noteikumu Nr. 815 “Pārresoru koordinācijas centra nolikums” 3.9.punkts.

izrādīto pastiprināto interesi par šo jomu, un objektīvi nav saistīta ar ministrijas faktisko darbības jomu.¹⁰⁰ Eksperti arī atzīst, ka PKC kombinācijā ar SIF papildu analītisko kapacitāti būtu labs tandēms labākai sabiedrības integrācijas jomas pārvaldībai,¹⁰¹ saglabājot ministrijām atbildību par viņu nozaru pārvaldību. Kā viens no ilustratīviem piemēriem ir minama KM un IzM savstarpēji vājā koordinācija, ko KM mēģina kompensēt ar savām aktivitātēm nozarē, kas nav tās pārvaldībā.¹⁰²

Sabiedrības integrācijas joma nav uzskatāma par vienu no citām jomām, bet tai ir tieša un būtiska ietekme uz valsts sekmīgu attīstību, nacionālo drošību. Tas nenozīmē, ka visu institūciju kompetence šajā jomā būtu centralizējama. Toties šīs jomas efektīva koordinēšana bez MP ietekmes svirām nav iespējama, jo gan VK, gan PKC, gan SIF ir padoti MP, bet citu institūciju plānotās aktivitātes nav iespējams koordinēt vienai no iesaistītajām tāda paša pārvaldes līmeņa institūcijām, proti, KM. Tas nenozīmē, ka MP pašam jāīsteno sabiedrības integrācijas jomas koordinēšana, bet to var panākt efektīvi izmantojot viņam padoto institūciju kapacitāti un pilnvaras, katrā konkrētā gadījumā izvērtējot, kura no institūcijām un kādā jautājumā būtu piemērotāka uzdevuma izpildei.

Kompetenču sadale – MP vada Integrācijas pamatnostādņu padomi un ar PKC starpniecību koordinē pamatnostādņu īstenošanu un veic SIF pārraudzību – būtu optimālāka par esošo modeli un vairāk iekļautos valsts pārvaldes hierarhijā. Savukārt padot SIF KM nozīmētu mazināt šā fonda darbību citās jomās, kas nav saistītas ar KM, bet, ja to izlemtu darīt, tad zaudētu jēgu SIF kā atvasināta publiska persona.

Ņemot vērā to, ka ministriju līmenī pastāv dažādi konsultatīvie mehānismi un nav vienoti koordinēta to sasaiste ar Integrācijas pamatnostādņiem, kā arī publicitātes pasākumi par katru no mehānismiem ir atšķirīgi, Integrācijas pamatnostādņu padomei būtu jābūt tai, kura izskata katra konsultatīvā mehānisma izveidošanu un tai tiktu iesniegts pārskatu par attiecīgā mehānisma rezultātiem. Papildu tam mājaslapā, kur atspoguļota informācija par Integrācijas pamatnostādņu padomes darbu, būtu jābūt norādēm uz konsultatīvajiem mehānismiem, kas attiecas uz sabiedrības integrācijas jomu, kā arī pārskatiem par finansējuma izlietojumu vai norādēm uz tiem, **jo izlietotā finansējuma izlietojuma saprotama atspoguļošana nenotiek.**

Atbilstoši atzinumā minētajam atzinuma autori vēlamu shematisko kompetenču sadalījumu divos alternatīvos modeļos iekļāvuši attēlā 8.2. un 8.3.punktā, bet konkrētus priekšlikumus – atzinuma 8.2.punktā. Katrs no priekšlikumiem ir īstenojams atsevišķi, kā arī tos kombinējot.

Viens no piedāvātajiem modeļiem nepiedāvā PKC noteikt kā atbildīgo institūciju, bet paredz veikt citas procedurālas izmaiņas, lai nodrošinātu jomas labāku koordināciju, proti, apkopot darbības sabiedrības integrācijas jomā vienās pamatnostādņēs, pilnveidot Integrācijas pamatnostādņu padomes darbu, atskaitīšanos par finansēm un nodrošināt konsultatīvo mehānismu pārskatāmību, kā arī skaidri noteikt SIF vietu, lomu un darbības kārtību šābrīža apstākļiem.

¹⁰⁰ 2016.gada 25.aprīļa intervija ar D. Akuli (Providus).

¹⁰¹ 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

¹⁰² 2016.gada 29.aprīļa intervija ar L. Osi (neatkarīgs eksperts).

[8.1] Priekšlikumi (secinājumi) sabiedrības integrācijas jomas pārvaldības pilnveidei

Priekšlikums	Darbība
Institūciju kompetences sadalījums	
leM kompetence koordinēt patvēruma meklētāju un Latvijā dzīvojošo trešo valstu pilsoņu integrāciju sabiedrībā	Jāgroza Imigrācijas likums, PMPLP nolikums
ĀM kompetence gādāt par saikni ar diasporu jānosaka normatīvajā aktā	Jāgroza ministrijas nolikums
LM ir atbildīga par pretdiskriminācijas jautājumiem	Jāgroza ministrijas nolikums
Integrācijas pamatnostādņu uzraudzības padomei nosaka kompetenci izvērtēt citu institūciju plānotās aktivitātes, nevis tikai KM sagatavotos dokumentus, no kā izriet citu ministriju pienākums saņemt padomes atzinumu. Padomi vada Ministru prezidents vai viņa pilnvarojumā – Valsts kancelejas direktors.	Jāgroza MK noteikumi, varbūt nepieciešamība regulēt likuma līmenī, ņemot vērā pilnvaru apjomu
Naida noziegumi galvenokārt ir krimināltiesību politikas jautājums, kādēļ ieviešanas instrumentu izstrāde ir TM un leM kompetences jautājums	Ņem vērā, izstrādājot Integrācijas pamatnostādnes nākošajam periodam
Pēc SIF darbības reorganizācijas mazināt politikas īstenošanas aktivitātes ministriju līmenī, koncentrējoties uz politikas veidošanu īstenošanas koordināciju	Izmaiņas SIF likumā un nolikumā
Sabiedrības integrācijas jomas politikas koordināciju nodrošina PKC un ministrijas katra savā atbildības jomā, bet finansējuma sadali projektu līmenī – SIF	Grozīt MK noteikumus – PKC nolikumu, KM nolikumu, SIF likumu un nolikumu
Koordināciju nodrošina, veidojot vienu attīstības plānošanas dokumentu un koordinējušu konsultatīvu institūciju, kas izskata visu ministriju aktivitātes sabiedrības integrācijas jomā	Ministriju nolikumu precizēšana, MK noteikumi par pamatnostādņu uzraudzību
Ņemot vērā, ka pilsoniska sabiedrība ir viens no demokrātiskas un ilgtspējīgas pārvaldības stūrakmeņiem, būtu izvērtējama VK lomas stiprināšana/iesaiste pilsoniskas sabiedrības attīstībā	Izmaiņas tiesību aktos, plānošanas dokumentos, darba plānošanā
Attīstības plānošanas dokumenti	
Vienoti noteikts reemigrācijas atbalsts un saiknes ar diasporas uzturēšanas pasākumi, apvienojot to ar Integrācijas pamatnostādņem vienā attīstības plānošanas dokumentā	Ņem vērā, izstrādājot Integrācijas pamatnostādnes nākošajam periodam
Nosaka Imigrācijas politikas mērķus, tostarp attiecībā uz patvēruma meklētājiem un Latvijā dzīvojošajiem trešo valstu pilsoņiem. Naturalizācijas procesam nav uzstādīti mērķi un uzdevumi	Pieņem jaunu politikas dokumentu
Jaunsardzes attīstības jautājumi nav saistāmi ar sabiedrības integrācijas jomu	Precizējami attīstības plānošanas dokumenti un atskaitīšanās par to izpildi
Integrācijas pamatnostādņēs aprakstīt no pašvaldībām sagaidāmo iesaistīšanās modeli sabiedrības integrācijas jautājumos, vietēja līmeņa plānošanas dokumentos aplūkojamos jautājumus	Ņem vērā, izstrādājot Integrācijas pamatnostādnes nākošajam periodam
Konsultatīvie mehānismi	
Ministriju līmenī veidojamie konsultatīvie mehānismi vispārīgo uzdevumu līmenī fiksējami Integrācijas pamatnostādņēs un tos regulāri novērtē uzraudzības padome	Grozījumi Integrācijas pamatnostādņēs, MK noteikumus par pamatnostādņu uzraudzības padomi
Informācijai par visiem ar sabiedrības integrāciju saistītajiem konsultatīvajiem mehānismiem (arī saites veidā) pieejama KM mājaslapā internetā, tai skaitā par tiem, kuri nav šīs ministrijas administrēti	Pilnveidot mājaslapu

Publiski sniedzamā informācija par konsultatīvajiem mehānismiem strukturējama pēc vienāda standarta katras sabiedrības integrācijas jomas iesaistītās ministrijas mājaslapā	Izdodami ieteikumi vai norādījumi prakses vienādošanai
Integrācijas pamatnostādņu padomē iekļaujami arī mazākumtautību pārstāvji	Jāgroza MK noteikumi
Sabiedrības integrācijas fonds	
SIF statuss saglabājams – atvasināta publiska persona, lai nodrošinātu autonomiju lēmumu pieņemšanā	Izmaiņas nav nepieciešamas
SIF nolikuma apstiprināšanu atgriezt MK līmenī	Jāgroza SIF likums (2.pants)
SIF darbības stratēģiju apstiprina padome un saskaņo Ministru prezidents, pamatojoties uz pirms tam saņemtu par Integrācijas pamatnostādņu atbildīgās ministrijas, sabiedrības integrācijas jomā iesaistīto ministriju, Integrācijas pamatnostādņu uzraudzības padomes un PKC atzinumu	Jāgroza SIF likums (3.pants)
Atļaut SIF kā projektu īstenotāja (finansējuma saņēmēja) darbību tikai tad, kad šādu projektu nav iespējams īstenot NVO	Jāgroza SIF likums (3.pants)
Jaunās politikas iniciatīvas iesniedz atbilstoši apstiprinātajai stratēģijai un Padomes lēmumam nozares ministrijām vai, ja to paredz Ministru prezidenta rezolūcija, tieši PKC.	Jāgroza SIF likums (4.pants) vai SIF nolikums
SIF padomes priekšsēdētājam likumā jānosaka pienākums kontrolēt sekretariāta darbu	Jāgroza SIF likums (9.pants)
Tiesības SIF lēmumu atcelt piešķiramas arī Ministru prezidentam, ja tas skar valsts budžeta izlietojumu un ir pretrastisks vai neatbilst attīstības plānošanas dokumentiem, pamatojoties uz sūdzību vai pēc savas iniciatīvas	Jāgroza SIF likums (9.pants)
SIF direktora atlases būtiskākie nosacījumi ietverami SIF likumā, iekļaujot tajos arī pieredzi darbā NVO (piemēram, trīs gadus) un nosakot pilnvaru termiņu (piemēram, pieci gadi), kuru var pagarināt, bet ne vairāk par diviem termiņiem pēc kārtas.	Jāgroza SIF likums (11.pants)
SIF jānodrošina atlīdzības izmaksa projektu vērtēšanai piesaistītajiem ekspertiem	Apstiprināt iekšējo tiesību aktu
SIF padomes sastāvu samazināt no 18 uz 13 locekļiem, izslēdzot no tās vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministru, plānošanas reģionu pārstāvjus, bet iekļaujot padomē jau esošajā NVO skaitā vienu reģionālo NVO pārstāvi un papildus vienu Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvi	Jāgroza SIF likums (9.pants), NVO atlases nolikums
SIF padomes locekļus – ministrus – aizvieto ministra pilnvarota persona, kas ir ministrijas parlamentārais sekretārs vai ministrijas ierēdnis, kurš vada struktūrvienību	Jāgroza SIF likums (9.pants)
SIF padomes priekšsēdētāju ievēl padome no padomes locekļu vidus uz trīs gadiem, bet viena persona nedrīkst būt padomes priekšsēdētājs ilgāk par trīs gadiem pēc kārtas	Jāgroza SIF likums (9.pants)
SIF padomes locekļiem noteikt atlīdzību (piemēram, 50 euro par sēdi) Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma noteiktajos ietvaros. Izvērtējams jautājums – vai atlīdzība nosakāma arī ministriem	Jāgroza SIF likums (9.pants), jāizdod iekšējie noteikumi
SIF likumā noteikti obligāti jautājumi, par kuriem jālemj padomei – fonda stratēģija, gada prioritātes un sasniedzamos rezultātus, papildu uzdevumu un	Jāgroza SIF likums (10.pants), SIF nolikums

aktivitāšu noteikšana (iniciatīvas), administratīvo izmaksu apmērs projektos un citās aktivitātēs, konkursu nolikumu prasības, pārskatu par gada rezultātu izpildi	
SIF padome lēmumus elektroniskajā (rakstiskajā) procedūrā atļauts pieņemt ārpus likumā definētajiem būtiskajiem jautājumiem. Šajā procedūrā nepieļaut balsu vairākuma principa noteikšanu, proti, ja kaut viens iebilst, jautājumu izskata SIF padome.	SIF nolikums
Iekļaujot NVO pārstāvjus SIF padomē, jānodrošina plašāks NVO spektrs katrā no definētajām jomām, kā arī jāmazina akcents no sociālajiem jautājumiem uz mazākumtautību organizācijām, kā arī jāvērtē pārstāvja profesionalitāte. Atlasi veic pēc diviem alternatīviem modeļiem – uztic VK, nevis pašam SIF, vai pašu NVO vidū, piemērojot kārtību, kāda noteikta Memoranda padomes locekļu atlasei	Jāgroza MK noteikumi
Darba procesu pilnveidošana	
Nepieciešams pilnveidot politikas plānošanas dokumentu un valsts budžeta izpildes uzraudzības ietvaru valsts politikas sabiedrības integrācijas jomā, lai būtu iespējams novērtēt izlietotā budžeta efektivitāti, kā arī izlietotā finansējuma ilgtspēju un ietekmi uz politikas mērķu sasniegšanu. Nepieciešams noteikt darbības rezultātus, kurus visas institūcijas uzkrāj un regulāri atskaitās. Nepieciešams izvērtēt, vai ir racionāli katru gadu apkopot informāciju par īstenotajiem pasākumiem, ja tie nav salīdzināmi un nesniedz priekšstatu par sasniegto progresu. Būtu izvērtējama Integrācijas pamatnostādņu noteikto pasākumu skaita samazināšana. Būtu nepieciešams ieviest sasniegto politikas mērķu un izlietotā finansējumu izvērtējumu vidējā termiņā	Ņemt vērā izstrādājot jaunās pamatnostādnes
SIF Stratēģijā iekļaut iestādes darba sniegumu raksturojošus rādītājus un noteikt SIF aktivitāšu ietvarus, piemēram, attiecībā uz iekļaušanu jaunos attīstības plānošanas dokumentos	Izstrādāt un pieņemt stratēģiju
Pilnveidot Likumā par budžetu un finanšu vadību ietvertās normas, lai padarītu efektīvāku pieejamā valsts budžeta finansējuma administrēšanu, ļaujot to pārcelt uz nākošo gadu. Ja SIF jādarbības tikai kā budžeta iestādei, nav juridiskas slodzes to definēt kā fondu	Izmaiņas Likumā par budžetu un finanšu vadību attiecībā uz SIF
Samazināt SIF administratīvos izdevumus un atspoguļot tos pārskatāmi, jo administratīvos izdevumus var finansēt gan no valsts budžetā tam īpaši piešķirtiem līdzekļiem, gan programmām	Izmaiņas darba organizācijā
SIF stratēģijā norādītos virzienus un finansējumu veidot tā, lai tie vismaz galvenajos rādītājos atbilstu SIF faktiskajai darbībai	Izmaiņas darba organizācijā
Izstrādāt vienotas vadlīnijas/metodoloģiju, lai varētu apkopot informāciju par sabiedrības integrācijas jomai plānoto un izlietoto valsts budžeta finansējumu	Izmaiņas darba organizācijā
Ministrijām pašām būtu jāatturas administrēt finanšu līdzekļus, izmantojot projektu konkursus un slēdzot dažāda veida īstenošanas līgumus, to nodod SIF, ja tā darbība ļauj nodrošināt rezultātu sasniegšanu un neprasa lielākas administratīvās izmaksas	Izmaiņas darba organizācijā

[8.2] Sabiedrības integrācijas pārvaldības modelis Nr.1

Ministru prezidents

Pārrauga PKC, SIF, vada Integrācijas pamatnostādņu padomi, dod uzdevumus ministrijām

Pārresoru koordinācijas centrs

Koordinē sabiedrības integrācijas politiku, pārrauga SIF

Integrācijas pamatnostādņu padome

Izskata ministriju iniciatīvas, rezultātus, budžetu

Sabiedrības integrācijas fonds

Administrē projektu finansējumu.
Atbalsts PKC

Stratēģiju saskaņo ar MP, PKC un Integrācijas pamatnostādņu padomi

SIF padome – kompaktāka, apmaksāta, MK apstiprina fonda nolikumu.

Padomes priekšsēdētājs un sekretariāta direktors – uz termiņu. NVO – pašu veikta atlase

Kultūras ministrija – starpkultūru dialogs, mediju politika, mazākumtautību jautājumi

Izglītības un zinātnes ministrija – izglītības, valodas un jaunatnes politika

Ārlietu ministrija – diasporas jautājumi

Ekonomikas ministrija – ekonomiskā politika attiecībā uz reemigrāciju

Iekšlietu ministrija – pilsonība, trešo valstu pilsoņi, patvēruma meklētāji, naida noziegumi

Labklājības ministrija – sociālā iekļaušana, vienlīdzīgas iespējas, pretdiskriminācijas jautājumi

Tieslietu ministrija – sodu politika (arī naida noziegumi), valststiesību jautājumi un ES tiesību pārņemšana

Valsts kanceleja – pilsoniskā sabiedrība

Pirmais un otrais modelis ietver obligāti risināmos jautājumus, kuriem netiek piedāvāti varianti, kā arī izvēles iespēju starp PKC un KM kā sabiedrības integrācijas politikas jomas koordinēšanu. Atbilstoši šim modelim sabiedrības integrācijas jomu koordinē PKC, bet sastāvdaļas izstrādā katra ministrija atbilstoši kompetencei. PKC koordināciju nodrošina arī ar Integrācijas pamatnostādņu padomes un SIF starpniecību, balsoties uz MP ietekmes instrumentiem, kā arī no savas kompetences izrietošo starpnozaru perspektīvu

leguvumi	Trūkumi
Horizontālas politikas veidošana un koordinēšana ir koncentrēta zem MP – Integrācijas pamatnostādņu padomē, PKC un SIF. Ministrijas rīkojas savu nozaru ietvaros	MP papildu noslodze
Labāka pārskatāmība, vienkāršāka lēmumu pieņemšana un praktiska izpilde	PKC papildu noslodze
PKC un SIF sazobe	SIF autonomijas ierobežošana

[8.3] Sabiedrības integrācijas pārvaldības modelis Nr. 2

Ministru prezidents

Pārrauga SIF, vada Integrācijas pamatnostādņu padomi, dod uzdevumus ministrijām

Kultūras ministrija

Izstrādā un koordinē sabiedrības integrācijas politiku

Integrācijas pamatnostādņu padome

Izskata ministriju iniciatīvas, rezultātus, budžetu

Sabiedrības integrācijas fonds

Administrē finansējumu, atbalstot un uzraugot projektus

Stratēģiju saskaņo ar MP, PKC un Integrācijas pamatnostādņu padomi

SIF padome – kompaktāka, apmaksāta, MK apstiprina fonda nolikumu.

Padomes priekšsēdētājs un sekretariāta direktors – uz termiņu. NVO – pašu veikta atlase

Kultūras ministrija – starpkultūru dialogs, mediju politika, mazākumtautību jautājumi

Izglītības un zinātnes ministrija – izglītības, valodas un jaunatnes politika

Ārlietu ministrija – diasporas jautājumi

Ekonomikas ministrija – ekonomiskā politika attiecībā uz reemigrāciju

Iekšlietu ministrija – pilsonība, trešo valstu pilsoņi, patvēruma meklētāji, naida noziegumi

Labklājības ministrija – sociālā iekļaušana, vienlīdzīgas iespējas, pretdiskriminācijas jautājumi

Tieslietu ministrija – sodu politika (arī naida noziegumi), valststiesību jautājumi un ES tiesību pārņemšana

Otrajā modelī (atšķirībā no pirmā modeļa) saglabāts, ka sabiedrības integrācijas politiku izstrādā un koordinē KM, nevis koordinē PKC, kā tas ir pirmajā modelī. Pārējās pozīcijas paliek nemainīgas, salīdzinot ar pirmo modeli	
leguvumi	Trūkumi
PKC mazāk noslogots ar papildu darbu pie vienas horizontālās politikas	KM kā nozares ministrijai nav instrumentu, lai vadītu praktiski regulēt horizontālu politiku, citu ministriju aktivitātes un SIF – praktisko projektu ieviešēju
KM jau ir iestrādnes sabiedrības integrācijas jomas politikas veidošanā un koordinēšanā	Nepārskatāma un nevadīta sabiedrības integrācijas joma

1. Pielikums

Pārskats par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam 2015.gadā īstenotajiem pasākumiem un izlieto to finansējumu euro

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņu u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
AM		Kopā	635 501	562027	524365,75
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.2.3.3.	Jaunsargu kustības stiprināšana		350850	317671
	1.2.3.4.	Pilsoniskās un patriotiskās audzināšanas pasākumi		211177	206694,75
ĀM		Kopā	223 461	nav datu	180 749
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.2.1.	Atbalsts Latvijas valstspiederīgajiem Latvijas pilsonības un dubultpilsonības jautājumu kārtošānā; Latvijas valstspiederīgo interešu aizstāvība un konsulāro pakalpojumu nodrošināšana ārvalstīs		nav datu	nav datu
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
	2.1.3.3.	Veikts pētījums par ārzemēs dzīvojošo latviešu latviskās identitātes saglabāšanu (tai skaitā attieksme pret latviešu valodu un latviešu valodas prasmes)		nav datu	nav datu
	2.2.1.	Nodrošināt latviešu valodas apguvi un attīstīt valodas apguves sistēmu dažādām mērķa grupām, tai skaitā inovatīvu mācību metožu attīstība un metodisko un mācību materiālu izstrāde		nav datu	nav datu
	2.4.3.3.	Komunikācijas platformas izveide un uzturēšana ārzemju latviešiem		nav datu	nav datu
	2.4.3.3.	Ārvalstīs dzīvojošo Latvijai piederīgo profesionāļu datubāzes izveide		nav datu	nav datu
	2.4.4.3.	Ministru prezidenta un nozares ministru darba vizītes uz valstīm, kurās ir liels nodarbināto latviešu skaits, lai stāstītu par situāciju Latvijā un aicinātu atgriezties		nav datu	nav datu
	2.4.4	Darba grupas diasporas politikas jautājumos darbība		nav datu	nav datu
	2.4.4 un 2.4.2.	Latvijas profesionālās kultūras un mākslas pieejamības nodrošināšana – koncerti, viesizrādes, izstādes		nav datu	nav datu
IZM		Kopā	330 106	3 383 433	3 356 119
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.1.1.2.	Jauna, kompetenču pieejā balstīta pamatizglītības standarta izstrāde, veicinot pilsoniskās izglītības un vērtībuzglītības		nav datu	nav datu

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņu u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
		pilnveidi			
	1.1.1.3.	Vērtībizglītības jautājumu aktualizēšana sabiedrībā		nav datu	nav datu
	1.2.3.1	Jauniešu formālās un neformālās līdzdalības atbalstīšana sabiedriskajos procesos		nav datu	nav datu
	1.2.3.5.	Skolēnu pašpārvalžu darbības stiprināšana		nav datu	nav datu
	1.2.7.3.	Pasākumi, kas veicina bēgļu un personu, t.sk. bērnu, kurām piešķirts alternatīvais statuss, integrāciju. Pamatnostādnes "Bērniem draudzīga Latvija"		nav datu	nav datu
	1.2.3.1.	Jauniešu formālās un neformālās līdzdalības atbalstīšana sabiedriskajos procesos		2702823	2705978,2
	1.2.3.2.	Jauniešu starpvalstu iniciatīvu atbalstīšana pilsoniskās līdzdalības, interešu izglītības un mācību pieredzes jomās		100000	40000
	1.3.1.2	Atbalstīt jauniešu centru pasākumus sociāli atstumto jauniešu grupām		385682	415213,66
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
	2.1.1.1	Motivējošu pasākumu atbalstīšana latviešu valodas lietošanai publiskajā telpā (latviešu valoda draudzīga darba vide, draudzīga skola).		32146	32146,03
	2.1.1.2.	Dažādu iedzīvotāju grupu iesaistīšana latviešu valodas lietošanas popularizēšanai domātos pasākumos: latviešu valodas olimpiādēs, publiskās runas konkursos, dzejas dienās, lasīšanas veicināšanas programmā „Bērnu un jauniešu žūrija” skolēniem		nav datu	nav datu
	2.1.2.2	LVA darbības spēju (kapacitātes) paaugstināšana		0	0
	2.2.1.2.	Latviešu valodas apguves sistēmas izveide tām personām, kuras ieceļojušas Latvijā, nosakot imigranta un starptautisko aizsardzību saņēmušo personu līdzatbildību valodas apguvē		162782	162 781,56
	2.2.1.7.	Latviešu valodas skolotāju pieaugušajiem profesionālās kompetences pilnveide. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020., Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2005. – 2014.gadam.		nav datu	nav datu
	2.3.1.1.	Latvijas Kultūras kanona vērtību popularizēšanas pasākumu un aktivitāšu īstenošana		nav datu	nav datu
	2.4.1.1.	Atbalsta pasākumu īstenošana diasporas latviešu valodas un kultūras apguvei. Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.		nav datu	nav datu
	2.4.2.2.	Diasporas kultūras kolektīvu mobilitātes iniciatīvu atbalstīšana		nav datu	nav datu
Saliedēta sociālā atmiņa					
	3.1.1.2.	Vēstures skolotāju pieredzes apmaiņas pasākumi, tai skaitā starptautiskie, lai uzzinātu par labās prakses piemēriem vēstures mācīšanas metodikā		nav datu	nav datu

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņu u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
	3.2.2.2.	Skolēnu auditorijai domātu pasākumu organizēšana		nav datu	nav datu
KM		Kopā	571 465	628 939	627 880
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.2.3.2.	Pasākuma „Ukrainas dienas Baltijas jūrā”		2000	nav datu
	1.2.4.1., 1.2.4.5., 1.2.5.2., 1.2.6.3., 1.3.3.2.	Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas un sabiedrības integrācijas reģionālo koordinatoru sistēmas izveide. Programmas „Latvijas NVO fonds” izveide mērķa pasākumi NVO (t.sk. mazākumtautību un romu) kapacitātes celšanai visos plānošanas reģionos un atbalsts darbības nodrošināšanai		159993	nav datu
	1.2.5.7.	Reģionālie NVO atbalsta programmas izvērtēšanas pasākumi		3980	nav datu
	1.2.7.1., 1.2.7.3.	Par atsevišķa valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu trešo valstu pilsoņu integrācijai, biedrība „Patvērums „Drošā māja””		14228	nav datu
	un 1.3.2.3.	informatīvo materiālu izgatavošana par bēgļu uzņemšanas jautājumiem		3990	nav datu
		informatīvs pasākums trešo valstu pilsoņu integrācijai, Latvijas Nacionālais Kultūras centrs sadarbībā ar Latvijas Kultūras akadēmiju		3723	nav datu
		Mācību programma patvēruma meklētājiem – ievadkurss par Latviju, Biedrība „Patvērums „Drošā māja””		23851	nav datu
	1.3.3.5	Romu kultūras un interešu aizstāvības pasākums		2000	nav datu
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
	2.1.1.5	Specifiski pasākumi latviešu valodas vides uzlabošanai – radošās rakstīšanas un citas pašizpaušmes rosināšana „Bērnu žūrija” skolēniem		43000	nav datu
	2.2.2.3.	Vasaras skolas programmu atbalstīšana un attīstīšana (3x3 un 2x2 modeļi u.c.) Latvijā un Eiropā, arī citos lielākajos latviešu diasporas centros		69000	nav datu
	2.3.1.1.	Kultūras kanona attīstība un iedzīvināšana - projekts „Daudzveidīgu aktivitāšu atbalsts Latvijas reģionos, tai skaitā radošās darbnīcas bērniem”		6923	nav datu
	2.3.1.3.	Lībiešu izcelsmes bērnu un jauniešu nometnes organizēšana		5000	nav datu
	2.3.1.3., 2.3.6., 2.3.6.1.	Projektu konkurss skolēniem „Eiropas pēdas Latvijā. 2015		14100	nav datu

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņu u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
	2.3.1.4.	Atbalsts mazākumtautību savpatnības saglabāšanai		40000	nav datu
	2.3.1.4.	Latvijas mazākumtautību forums		14000	nav datu
	2.3.1.2., 2.3.3.1	Latvijas kultūras vēstnieki (jauniešu programma)		8000	nav datu
	2.3.2.1.	Mazākumtautību radošās nometnes		10000	nav datu
	2.3.2.2., 2.4.2.1.	Atbalsts Dziesmu un deju svētku tradīcijas ilgtspējas nodrošinājumam un latviešu kultūras pieejamībai ārvalstīs. Profesionālās kultūras un mākslas pieejamības nodrošināšana diasporai – koncerti, viesizrādes, izstādes		70000	nav datu
	2.3.5.1, 2.3.6., 2.3.6.1.	Atbalsta pasākumi starpkultūru dialoga veicināšanai Latgales reģionā		14227	nav datu
	2.4.2.3.	Atbalsts latviešu diasporas mākslas saglabāšanai Latvijā		7860	nav datu
	2.4.4.1.	Konference „Latvieši pasaulē - piederīgi Latvijai”		8226	nav datu
Saliedēta sociālā atmiņa					
	3.1.2.1., 3.1.2.2., 3.1.2.3.	Izglītības pasākumu īstenošanai (projekta turpināšanai 2015.gadā), t.sk. nodarbības ar dokumentālo filmu izmantošanu un atklātu diskusiju rīkošana par Latviju Otrajā pasaules karā		14000	nav datu
	3.2.1.1., 3.2.1.3.	Atbalsts sociālās atmiņas pētniecībai. Pasākumi sabiedrības izglītošanai un informēšanai par publiskās vēstures teorētiskajiem jautājumiem un pretrunīgām Latvijas vēstures tēmām		14000	nav datu
	2.3.3.2.	Atbalsts latviešiem ārzemēs dalībai Dziesmu un deju svētkos Latvijā, Sibīrijas latviešu dziedātāju piedalīšanās festivālā BALTICA 2015, Latvijas Nacionālā kultūras centra pārstāvju dalībai (lekcijas) pasākumā „Latvju rakstu darbnīcas Minsterē”		29774	nav datu
		Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas gaitas monitoringa pētījums; Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences”		13552	nav datu
NEPLP			Kopā	383 197	383195
		Sabiedriskā pasūtījuma (konkursa) ietvaros SIA „DAUTKOM TV”.		35571	35 571
		Sabiedriskā pasūtījuma (konkursa) ietvaros SIA „Lietišķā Latgale”.		35571	35571
	1.4.2.1.	LR1 „Kolnasāta”		11098	11098
	1.4.2.7.	Paaugstināt LR1 Ziņu kapacitāti, piesaistot ārštata ārzemju korespondentus lielākajās latviešu mītnes zemēs; paplašinot ārštata korespondentu loku Latvijas reģionos		21343	21343

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņu u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
	1.4.2.7.	LR1 „21. gadsimta latvietis”			
	1.4.2.10	Sabiedrisko mediju vienota ziņu portāla izveide latviešu un krievu valodā		14229	14229
	1.4.3.3.	LR4 raidījums „Atklātais jautājums”		117136	117136
	1.4.3.3.	LR4 raidījums „Teorija par visu”			
	1.4.3.3.	LR4 raidījums „Provincas stāsti”			
	1.4.3.3.	LR4 raidījums „Kādi cilvēki!”			
	1.4.3.3.	LR4 raidījums „Kā jums tur iet?”			
	1.4.3.3.	LR4 raidījums „Nepagājušais laiks”			
	1.4.3.3.	LR4 ziņu kvalitātes un operativitātes uzlabošana			
	1.4.3.3.	LR4 satura attīstīšana internetā			
	1.4.3.3.	Radiostacijas „Brīvā Eiropa” raidījumu retranslēšana LR4 ēterā			
	1.4.3.3.	LR4 apraides paplašināšana		53626	53626
		Sabiedrisko mediju vienotā ziņu portāla attīstība latviešu un krievu valodā		56915	56915
		Latvijas Televīzijas programmas LTV7 ietvaros raidījumu veidošanai krievu valodā; žurnālistu un attiecīgās jomas pārstāvju iknedēļas diskusijai par nedēļas aktualitāti – politika, ekonomika, sociālā joma, arī izklaide.		30592	30592
		Latvijas Televīzijas programmas LTV7 ietvaros Latvijas valstij nozīmīgu notikumu un svētku pasākumu translācijas nodrošināšanai ar sinhrono tulkojumu krievu valodā.		7114	0
SIF		Kopā	244 734	nav datu	nav datu ¹⁰³
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.1.2.1., 1.1.3.1., 1.2.6.2.	EEZ finanšu instrumenta programma “NVO fonds”, Apakšprogramma “NVO darbības atbalsta programma”		3760435	3501995,87
	1.2.4.1.	Programma „Mazākumtautību NVO projektspējas veicināšana”		31303	23 716,79

¹⁰³ Ņemot vērā, ka pie pasākumiem ir iekļauta informācija par kopējiem projekta izdevumiem un papildus par atsevišķu pasākumu īstenošanai tērēto finansējumu, tad kopējos izdevumus kumulatīvi nav iespējams aprēķināt.

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņ u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
	1.2.5.2.	Programmas "Latvijas NVO fonds" īstenošana		0	0
	1.2.5.3.	Programma „NVO līdzfinansējuma programma”		113830	51 041,22
	1.2.5.5.	EEZ finanšu instrumenta programma “NVO fonds”. Apakšprogramma “NVO projektu programma” joma - vienotas sabiedrības izveide.		939169	840 609,42
	1.2.7.1.	Projekts “Nacionālais integrācijas centrs”		372525	372744,79
	1.2.8.1.	Pētījums par pilsoniskās līdzdalības attīstību Latvijā, identificējot indikatorus pilsoniskās līdzdalības regulāram monitoringam Latvijā		134593	118 659,25
	1.3.2.2.	Informatīvi izglītojoši pasākumi (kampaņas, konferences u.tml.) dažādām mērķa grupām (bērniem, jauniešiem u.c.) par nediskrimināciju, toleranci un dažādību		121457	107 883,18
	1.3.2.4.	Apmācību kursa "Starpkultūru komunikācija" īstenošana valsts pārvaldes, pašvaldību un NVO darbinieku kompetences un prasmju pilnveidošanai veiksmīgam darbam ar imigrantu mērķauditoriju		95708	83 804,16
	1.3.3.4.	Romu kopienas situācijas monitorings Latvijā		40000	39 925,16
	1.3.3.5.	Atbalsts pasākumiem sabiedrības iecietības veicināšanai un negatīvo stereotipu mazināšanai pret romiem.		nav datu	nav datu
	1.4.3.1.	Apmācības par sabiedrības integrāciju, diskriminācijas novēršanu, iecietību, dažādības jautājumiem un profesionālo ētiku Plašsaziņas līdzekļu profesionāļiem		6000	2 490,23
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
	2.2.1.1.	Latviešu valodas apguves pieejamība Latvijā dzīvojošām mazākumtautībām un nepilsoņiem.		218904	198 111,13
	2.2.1.5.	Latviešu valodas apguves pieejamība reemigrantiem un viņu ģimenes locekļiem.		34149	34 089,25
	2.3.1.5.	Kopīgas kultūras aktivitātes dažādas etniskas piederības bērniem un jauniešiem formālās un neformālās izglītības ietvaros		nav datu	nav datu
	2.4.1.4.	Atbalsts diasporas un Latvijas bērnu kopējām nometnēm Latvijā. Programma “Ārpusskolas pasākumu programma. Vasaras nometnes Latvijas un diasporas bērniem”.		156 516	149 579,38
	2.4.1.5.	Diasporas NVO darbības sekmēšana programmas Programma „Pilsoniskās līdzdalības veicināšanas programma (atbalsta programma diasporas NVO darbības atbalstam)”		199 202	167 691,49
VK			Kopā	0	nav datu
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņu u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
		MK mājaslapā izveidota sadaļa "Viegli lasīt"		nav datu	nav datu
		Organizētas NVO un MK sadarbības memorandu parakstījušo organizāciju tikšanās ar Ministru prezidentu		nav datu	nav datu
		2015.gadā veikts pētījums "Valsts pārvaldes klientu apmierinātības pētījums", kurā ir sadaļa par sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos.		nav datu	nav datu
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
		Valsts pārvaldes atvērto durvju diena 2015.gada 9.oktobrī, vienlaikus MK norisinājās izstāde veltīta Baumaņu Kārlim "No lūgšanas līdz himnai", kā arī publiskā lekcija "Latvijas valsts himna un tās autors - Baumaņu Kārlis".		nav datu	nav datu
		2015.gada 18.- 21.novembrī pie MK ēkas norisinājās Latvijas Republikas proklamēšanas dienai veltīts pasākums		nav datu	nav datu
Saliedēta sociālā atmiņa					
		2015.gadā norisinājies video konkursa „Mūsu 4.maija deklarācija”		nav datu	nav datu
		2015.gada 16.maijā Muzeju nakts ietvaros norisinājies pasākums un izstāde "Rainis un Aspazija politikā jeb "Pēc manis".		nav datu	nav datu
		Ekskursijas MK ēkā		nav datu	nav datu
VARAM		Kopā	13 658	nav datu	nav datu
		Atbalsts iedzīvotāju pašiniciatīvām un ģeogrāfisko kopienu attīstībai			
TM				nav datu	nav datu
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.2.5.6.	Biedrību un nodibinājumu reģistra pilnveidošana, nodrošinot informāciju par to darbības jomām		nav datu	nav datu
	1.3.2.1.	Semināri par Latvijas pretdiskriminācijas tiesību aktiem, to piemērošanu un tiesu praksi rezultātiem		nav datu	nav datu
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
	2.1.1.1.	Motivējošu pasākumu atbalstīšana latviešu valodas lietošanai publiskajā telpā (latviešu valodai draudzīga darba vide, draudzīga skola)		nav datu	nav datu
	2.1.2.1.	Valsts valodas centra kapacitātes stiprināšana, lai nodrošinātu Valsts valodas likuma un ar to saistīto normatīvo aktu pilnvērtīgu izpildi un kontroli.		nav datu	nav datu
	2.2.1.8.	Iespējas nodrošināšana apgūt latviešu valodu notiesātajiem ieslodzījuma vietās		nav datu	nav datu
leM		Kopā	nav datu	155420	155420

Ministrija	N.p.k.	Pasākums	Plāns (pamatnostādņu u īstenošanas plāns)	Plāns (budžets)	Izpilde
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.2.1.3.	Atbalsts Latvijas valstspiederīgajiem Latvijas pilsonības un dubultpilsonības jautājumu kārtšanā; Latvijas valstspiederīgo interešu aizstāvība un konsulāro pakalpojumu nodrošināšana ārvalstīs. Rīcības plāna „Par sadarbību ar Latvijas diasporu 2015.-2017.gadam” projekts.		33000	32968
	1.2.7.3.	Pasākumi, kas veicina bēgļu un personu, tai skaitā bērnu, kurām piešķirts alternatīvais statuss, integrāciju. Pamatnostādnes „Bērniem draudzīga Latvija”		nav datu	nav datu
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
	2.4.3.3.	Repatriantiem sniegtās atbalsta, tai skaitā materiālās palīdzības sistēmas, pārskatīšana. Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāns 2013.-2016.gadam		155420	155420
LM		Kopā	nav datu	42103632	28 282 814
Pilsoniskā sabiedrība un integrācija					
	1.2.6.4.	Atbalsts pasākumiem, kas sekmē sabiedrības izpratni par brīvprātīgo darba būtību un veicina dažādu paaudžu sadarbību brīvprātīgā darba ietvaros		6039386	305 216
	1.3.1.3.	Nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku, kā arī diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju (t.sk. romu) integrācijas sabiedrībā un iekļaušanās darba tirgū veicināšana		26116990	26 037 208
	1.3.2.2.	Informatīvi un izglītojoši pasākumi (semināri, kampaņas, konferences u.tml.) dažādām mērķa grupām (bērniem, jauniešiem u.c.) par nediskrimināciju, toleranci un dažādību		650	650
	1.3.2.5.	Diskriminācijas novēršanas situācijas novērtējums un pretdiskriminācijas pārraudzības un novērtēšanas sistēmas pilnveidošana		nav datu	2 937
Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa					
		Bezdarbniekiem tika nodrošināta iespēja apgūt latviešu valodu un kārtot atestācijas eksāmenu.		9946606	1 936 803

2. pielikums
SIF rezultatīvie rādītāji 2013. – 2015.gadam

Prioritāte	Īstenošanas periods	Politikas rezultāts		Darbības rezultāts		Informācija par izpildi ¹⁰⁴
Darbības virziens – Nacionālas identitātes stiprināšana un vienotas sabiedrības izveide. Paredzēts finansējums 2014. – 2015.gadā 536 127 <i>euro</i>						
Vienotas sabiedrības izveide	2013 – 2016	NVO skaits, kas veicina piekļuves nodrošināšanu pilsoņu tiesībām	10	NVO skaits, kuru darbība vērsta uz mazākumtautībām.	23	22 projekti Programma tiek īstenota (izvērtējums paredzēts 2016.gadā)
				NVO skaits, kuru darbība vērsta uz Starpkultūru komunikāciju, sekmē iecietības veicināšanu un mazina diskrimināciju.	Palielinājums par 30%	
		NVO skaits, kas savā darbībā iekļauj demokrātijas un cilvēktiesību jautājumus	12	Pieaudzis personu skaits, kas mācījušies latviešu valodu un ieguvuši zināšanas par Latvijas vēsturi un kultūru.	200	
				Nepilsoņu skaits, kas apmeklējuši konkrētus pasākumus pilsonības iegūšanas veicināšanai.	200	
Latviešu valodas apguves veicināšana	2013 – 2015	Uzlabojušās to iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, latviešu valodas prasmes	2%	Apmācīto skaits	6000	18 projekti (1742 cilvēki). Programmas īstenošana atsākta 2012.gadā un 2014.gadā. ¹⁰⁵
Starpkultūru dialoga veicināšana	2013 – 2014	Pieaudzis iedzīvotāju īpatsvars, kam ir labvēlīga attieksme pret citu tautību pārstāvjiem procentuāli pret valsts iedzīvotāju skaitu	4%	Iesaistīti dažādu mazākumtautību pārstāvji	Vismaz 850 katru gadu	2 projekti, 40 bērni
	2014 – 2015	Aktīvi darbojošos mazākumtautību kultūras biedrību skaits	55	Projekti Iesaistīti dažādu mazākumtautību pārstāvji katru gadu.	Katru gadu 10-20 Vismaz 850	2015.gadā īstenota Mazākumtautību NVO kapacitātes stiprināšanas programma. 5 projekti
Ārzemēs dzīvojošo latviešu identitātes un	2013 – 2014	Veicināta latviskās identitātes saglabāšana diasporas bērniem % no diasporas bērniem	10%	Projektu skaits Bērnu skaits	Katru gadu 10-15 600-1000	Īstenota programma "Ārpusskolas pasākumu programma. Vasaras nometnes Latvijas un

¹⁰⁴ Informācijas apkopošanai izmantota SIF sniegtā informācija.

¹⁰⁵ 2013. – 2015.gada projekta "Nacionālais integrācijas centrs ietvaros" latviešu valodu apguvuši vairāk kā 479 trešo valstu pilsoņu. 2014.gadā latviešu valodas mācības paredzētas arī reemigrantiem.

piederības sajūtas Latvijai stiprināšana						diasporas bērniem". 36 projekti, 582 bērni no diasporas
	2013 – 2015	Izveidota atbalsta sistēma Latviskās identitātes saglabāšanai procentuāli no diasporas	6%	Projektu skaits Informatīvie pasākumi, izdoti informatīvi materiāli Noorganizētas publiskas diskusijas	Katru gadu 6-10 10 10	2013.gadā 3 projekti, 11 valstis, 1832 dalībnieki. 2015.gadā programmas īstenošana atsākta. 16 projekti
Jaunās iniciatīvas						
Plašākas sabiedrības informēšana par sabiedrības etniskās integrācijas jautājumiem	2014	Izstrādātas valsts atbalsta programmas	1	Pētījumi	1	2014.gadā izstrādāts: • Latvijas pretdiskriminācijas politikas uzraudzības vadlīnijas; • Pētījums par pretdiskriminācijas politikas uzraudzības sistēmas izstrādi; 2015.gadā veikti pētījumi: • "Romi Latvijā" • „Trešo valstu pilsoņu portrets Latvijā" • "Dažādības vadības situācijas izpēte Latvijas uzņēmumos"
	2013	Paaugstināta izpratne par starpkultūru Komunikāciju jautājumiem % no publiskajā pārvaldē strādājošiem	5%	Apmācītas personas	40	Mācības īstenotas 2013., 2014. un 2015.gadā ETVVIF ietvaros. Kopā apmācītas vairāk kā 400 personas.
Vienotas informācijas telpas izveides veicināšana	2013 – 2015	Pieaudzis citu tautību skatītāju īpatsvars, kuri skatās latviski raidošos kanālus LTV1, LTV7, LNT, TV3 (5)	15%	Projektu skaits	30	Mācības masu mediju pārstāvjiem un komunikāciju studentiem īstenotas 2014. un 2015.gadā, tai skaitā par naida runu medijos (EK finansēto projektu un EEZ finanšu instrumenta ietvaros). Kopā apmācītas vairāk kā 50 personas 2013., 2014. un 2015.gadā īstēnotas sabiedrības informēšanas kampaņas ar plašsaziņas

						līdzekļu iesaisti
Darbības virziens – Pilsoniskās sabiedrības attīstība 2014. – 2015.gadā plānotais finansējums 2 720 910 euro						
Pilsoniskās sabiedrības Līdzdalības veicināšana	2013 – 2016	Palielinājies NVO skaits, kuru darbība vērsta uz organizācijas ilgtspējīgu attīstību vietējā, reģionālajā vai nacionālajā līmenī	66	Īstenotas vietējā līmeņa NVO darbības programmas	32	Apstiprināti 78 projekti. Programma tiek īstenota (izvērtējums paredzēts 2016.gadā).
				Īstenotas reģionāla un nacionāla NVO darbības programmas	34	
				Palielinājies publiskā un NVO sektora konsultāciju skaits vietējā līmenī	110	
		36	Palielinājies publiskā un NVO sektora Konsultāciju skaits reģionālajā un Nacionālajā līmenī	50		
		5	Palielinājiesies NVO līdzdalība Līmeņa sadarbības tīklos	3		
				Palielinājiesies NVO Līdzdalība reģionāla, nacionāla vai Starptautiskā līmeņa sadarbības tīklos	2	
1800	Palielinājiesies personu skaits, kas brīvprātīgi iesaistās NVO	1800				
	2013-2015	Paaugstinājiesies NVO līdzdalība Starptautiskos projektos	10%	NVO līdzdalība starptautiskos projektos	21	Programmas īstenošana atsākta 2013.gadā Apstiprināti 18 projekti
Situācijas un attīstības Tendencu izpēte un analīze	2013-2016	Izstrādātie normatīvie akti un veiktie pētījumi NVO tiesiskās un fiskālās vides uzlabošanai	5	Veikto pētījumu skaits	4	Projekts tiek īstenots (izvērtējums paredzēts 2016.gadā)
				Izstrādāti normatīvi, metodoloģiski materiāli NVO tiesiskās un fiskālās vides uzlabošanai	1	
Jaunās iniciatīvas						
Pilsoniskās sabiedrības līdzdalības veicināšana	2014 – 2015	NVO vidējais skaits uz 1000 iedzīvotājiem Latvijā	10%	Projektu skaits	75	Programmas “Latvijas NVO fonds” ieviešana uzsākta 2015.gada nogalē. Plānots atbalstīt ~120 projektus 2016.gadā.
NVO e-platformas izstrāde un uzturēšana	2014 – 2015	E-platformu skaits	1	Lietotāju skaits	Katru gadu pieaugums par 500 lietotājiem	Projekts īstenots 2013.gadā.
Darbības virziens – Pilsoniskā izglītība un sociālā integrācija. 2014. – 2015.gadā paredzētais finansējums 1 521 425 euro						
Sociālā	2013 – 2016	Palielināts pieejamu inovatīvu sociālo	20	Personu skaits, kurām ir	57868	Kopā apstiprināti 106 projekti.

taisnīguma veicināšana		Pakalpojumu un pasākumu skaits Sociālās atstumtības riskam pakļauto ledzīvotāju grupām		paaugstinājusies Pieejamība inovatīviem sociāliem Pakalpojumiem un pasākumiem		Programma tiek īstenota (izvērtējums paredzēts 2016.gadā).
		Palielināts sociālās atstumtības riskam Pakļautiem bērniem un jauniešiem, kā arī ģimenēm ar bērniem, kuras potenciāli biežāk nonāk riska situācijā, Pieejamu inovatīvu sociālo pakalpojumu un pasākumu skaits	38	Sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu un jauniešu, kā arī ģimeņu ar bērniem, kuras potenciāli biežāk nonāk riska situācijā, pārstāvju skaits, kuriem ir paaugstinājusies pieejamība inovatīviem sociāliem pakalpojumiem un pasākumiem	570	
		Pasākumu skaits, kas vērsti uz dzimumu līdztiesības principa ledzīvināšanu un integrēšanu visās dzīves jomās	6	Personu skaits, kas ir piedalījušās aktivitātēs, kas vērstas uz dzimumu līdztiesības jautājumiem.	120	
Demogrāfijas veicināšana	2013 – 2015	Īstenoti pasākumi	1	Ģimeņu skaits, kas saņēmis kartes	35 000	Programmas īstenošana uzsākta 2013.gadā. Piesaistīti vairāk kā 150 uzņēmumi, vairāk kā 15 000 individuālās kartes.
Darbības virziens – Cilvēkkapitāla attīstība. 2014.-2015.gadā plānotais finansējums 1 691 986 euro						
Pieredzes un zināšanu Apmaiņas veicināšana starp ESF administrējošām iestādēm – Latvijas aktīva līdzdalība Baltijas jūras reģiona ESF padomē	2013 – 2015	Pieaugusi Latvijas līdzdalība ES Lēmumu izstrādes procesā	5%	Līdzdalība starptautiskās sanāksmēs	4	SIF ir piedalījies Baltijas jūras reģiona ESF padomes sanāksmēs, kā arī organizējis sanāksmi 2013.gadā Rīgā. SIF ir piedalījies projekta ietvaros rīkotajos pasākumos, kā arī viens darbinieks ir ieguvis “Starptautiskās sadarbības eksperta” sertifikātu mācībās, kas tika īstenotas projekta ietvaros
Labākas regulējuma Politikas izveides	2013 – 2015	Institūcijas darbības nodrošināšana	1	Ekspertīzes Projektu uzraudzība pēc projektu pabeigšanas Personāla kvalifikācijas	5 5100 44	Nodrošināts.

veicināšana				paaugstināšana, treniņi, apmācības, pieredzes apmaiņas pasākumi Informācijas un publicitātes pasākumi, sadarbības pasākumi ar NVO	40	
Starptautiskās sadarbības veicināšana	2013	Fonda darbības kompetences Paaugstināšana – institūciju skaits	1	Sniegto ekspertīžu skaits	2	Nodrošināts
Cilvēkresursu kapacitātes stiprināšana	2007 – 2013 (n+2)	1. Pozitīvu vērtējumu pieaugums par Administratīvo šķēršļu samazināšanos. 3. Pieaugusi NVO līdzdalība lēmumu Izstrādes procesā	20%	Aktīvā uzraudzībā un pēc-uzraudzībā esošo projektu skaits	262	Nodrošināts.
Jaunās iniciatīvas						
	2014 – 2020	Paaugstinās publiskā un nevalstiskā Sektora projektspēja un kapacitāte	20%	Noorganizēti nacionālie/starptautiskie Partneru meklēšanas/pieredzes apmaiņas forumi	30	Nav paredzēts ESF ieviešanas procesā.
				Sniegto konsultāciju skaits	150	Nav paredzēts ESF ieviešanas procesā.
				Veiktas ES fondu vadošās iestādes tematisko grupu sekretariāta funkcijas	7	Nav paredzēts ESF ieviešanas procesā